

Mormonien julkisuuskuva sosiaalisessa mediassa

Tutkimus siitä, kuinka mormonit luovat julkisuuskuvaansa internetissä

Anni Katariina Lintala
Helsingin yliopisto
Humanistinen tiedekunta
Uskontotiede
Toukokuu 2019

HELSINGIN YLIOPISTO – HELSINGFORS UNIVERSITET		
Tiedekunta/Osasto – Fakultet/Sektion Humanistinen tiedekunta		Laitos – Institution Maaailman kulttuurien laitos
Tekijä – Författare Anni Katariina Lintala		
Työn nimi – Arbetets titel Mormonien julkisuuskuva sosiaalisessa mediassa		
Oppiaine – Läroämne Uskontotiede		
Työn laji – Arbetets art Pro gradu	Aika – Datum 7.5.2019	Sivumäärä – Sidoantal 62
<p>Tiivistelmä – Referat</p> <p>Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen kirkko on Suomessa pieni vähemmistöuskonto, jonka julkisuuskuvaa värittää kritiikki niin kirjallisuudessa kuin mediassa. Vaikka vähemmistöuskontojen edustajien on hankala saada ääntään kuuluville perinteisen median kautta, tarjoaa sosiaalinen media mahdollisuuden omien näkemysten ilmaisuun, omasta uskonnosta ja uskonnollisuudesta kertomiseen sekä väärin käsitysten korjaamiseen. Nettisivusto seuraakristusta.fi on Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen kirkon jäsenten itsensä ylläpitämä mormoneja ja mormonina olemista käsittelevä sivusto. Tässä tutkimuksessa tarkastelen sitä, miten sivustolla luodaan kritiikin vastapainoksi myönteistä kuvaa mormoneista. Tarkastelen aineistoa kolmen teeman puitteissa: miten sivustolla puhutaan yhteisön ongelmista, miten tuodaan esiin suhtautumista ulkopuolisiin ja miten toisaalta samaistutaan ja toisaalta erottaudutaan yhteisön ulkopuolisista.</p> <p>Julkisuuskuvan luomisen tarkastelussa sovellan brändin käsitettä ja kiinnitän huomiota sosiaaliseen mediaan vähemmistöuskontoon kuuluvien oman äänen esiintuomisen paikkana. Vertaan sivustolla esiintyvää julkisuuskuvan luomista siihen, miten mormoneihin suhtaudutaan yhteiskunnassa ja miten heistä kirjoitetaan yhteisön ulkopuolisissa lähteissä, kuten esimerkiksi hengellistä väkivaltaa käsittelevässä kirjallisuudessa.</p> <p>Tutkimuksen aineistona on blogimainen nettisivusto seuraakristusta.fi, jonka julkaisuista tutkin blogitekstejä ja artikkeleita. Blogitekstit ovat nuoren suomalaisen mormoninaisen kirjoittamia, artikkelit käännöksiä englanninkielisillä mormoneihin liittyvillä sivuilla julkaistuista artikkeleista. Tutkimuksen toteutin temaattisen sisällönanalyysin keinoin ja sen lisäksi sovelsin retorisen analyysin teoriaa. Retorisen analyysin teoriasta erityisesti yleisön käsite muodostui tärkeäksi.</p> <p>Tutkimuksen johtopäätösten mukaan sivustolla luotiin mormoneista pääsääntöisesti myönteistä kuvaa. Vaikka yhteisön ongelmia tuotiin esiin, esitettiin mormonit pääsääntöisesti avoimena yhteisönä, jossa ongelmia ei peitellä, vaan niistä puhutaan ja ne pyritään ratkaisemaan. Vaikka aineistossa korostetaan eroa mormonien ja ei-mormonien välillä, ja mormonit esitetään omana erillisenä ryhmänä, luodaan julkaisuissa kuitenkin yleensä myönteistä suhtautumista yhteisön ulkopuolisiin. Lisäksi mormonit toisaalta samaistetaan muihin ihmisiin, korostamalla yhtäläisyyksiä kristinuskoon, suomalaisiin ja länsimaalaisuuteen, mutta toisaalta erottautuminen muista on selkeää ja sitä on paljon. Sivustolla toteutuu sosiaalisen median mahdollistama oman äänen esiin tuominen ja ulkopuolisten kritiikkiin vastaaminen.</p>		
Avainsanat – Nyckelord mormonit, uskonnolliset vähemmistöt, julkisuuskuva, sosiaalinen media		
Säilytyspaikka – Förvaringställe Helsingin yliopiston kirjasto, Keskustakampuksen kirjasto		
Muita tietoja		

Sisällys

1 JOHDANTO	1
1.1 Aihe ja merkitys	1
1.2 Aikaisempi tutkimus.....	2
1.3 Tutkimuskysymykset	4
2 MORMONIEN ASEMA SUOMESSA	5
2.1 Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen kirkko.....	5
2.2 Asenteet vähemmistöuskontoja kohtaan.....	10
2.3 Suhtautuminen mormoneihin	16
3 JULKISUUSKUVAN LUOMINEN SOSIAALISESSA MEDIASSA	19
3.1. Uskonnollisen yhteisön jäsenen ääni sosiaalisessa mediassa	19
3.2 Uskontojen julkisuuskuva.....	23
4 AINEISTO JA METODI	27
4.1 Seuraakristusta.fi	27
4.2 Temaattinen sisällönanalyysi ja retoriikka	32
5 YHTEISÖN ONGELMISTA PUHUMINEN.....	34
5.1 Seurakuntien palvelutehtävät	34
5.2 Seurakunnat	37
5.3 Syyllisyydentunteet ja täydellisyyden tavoittelu	38
5.4 Opilliset ja historiaan liittyvät ongelmat	40
5.5 Johtopäätökset	42
6 SUHDE ULKOPUOLISIIN	43
6.1 Puhe kirkon ulkopuolisista	43
6.2 Vuorovaikutus ulkopuolisten kanssa.....	46
6.3 Johtopäätökset	47
7 SAMAISTUMINEN JA EROTTAUTUMINEN	48
7.1 Samaistuminen	48
7.2 Erottautuminen: kirkon amerikkalaisuus	50
7.3 Erottautuminen: Suomalaisuudesta tai kristillisyydestä erottautuminen.....	50
7.4 Johtopäätökset	53
8 MUITA HUOMIOITA.....	53
9 YHTEENVETO ANALYYSISTA.....	56
10 YHTEENVETO JA POHDINTA.....	59
LÄHTEET JA KIRJALLISUUS	63

1 JOHDANTO

1.1 Aihe ja merkitys

Niin luterilainen kirkko, kuin muutkin uskonnolliset yhteisöt joutuvat tänä päivänä kiinnittämään huomiota julkisuuskuvaansa. Julkisuuskuvaa luotaessa uskonnollinen yhteisö pyrkii luomaan itsestään halutun laista kuvaa ulospäin. Julkisuuskuva muodostuu niin uskonnollisen yhteisön toiminnasta kuin yksittäisten jäsentenkin kautta. Internet on nykyään yksi tärkeä kanava julkisuuskuvan välittämiseksi. Yksittäisten uskonnollisen ryhmän jäsenten on helppo saada äänensä kuuluville sosiaalisen median, kuten blogien, Youtuben tai Facebookin kautta, ja he voivat näin itsenäisesti vaikuttaa siihen, millaista kuvaa tietystä uskonnosta tai uskonnollisesta yhteisöstä välittyy ulkopuolisille. Erityisesti vähemmistöuskontojen edustajien äänet kuuluvat harvoin perinteisen median kautta, mutta sosiaalinen media mahdollistaa hyvinkin marginaalisten ryhmien äänen kuuluville saamisen.¹

Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen kirkolla, eli lyhemmin MAP-kirkolla on Suomessa alle 5000 jäsentä.² Mormonit ovatkin pieni ja Suomessa suhteellisen uusi vähemmistöuskonto. Liikkeeseen liitetään vahvasti amerikkalaisuus ja useimmille suomalaisille mormonit ovat jääneet vieraiksi.³ Myönteinen julkisuuskuva paitsi edesauttaa uusien jäsenten saamista, on tärkeää myös sen kannalta, millainen paikka yhteisöllä on yhteiskunnassa ja kuinka ihmiset suhtautuvat yhteisöön ja sen jäseniin.

Mormonien julkisuuskuvaan vaikuttaa yhteisön ulkopuolelta nouseva kritiikki, jota esiintyy esimerkiksi hengellistä väkivaltaa käsittelevissä kirjoissa. Tässä tutkielmassa olenkin kiinnostunut siitä, kuinka kritiikki otetaan huomioon luotaessa myönteistä kuvaa mormoneista. Tutkielman aineistona on MAP-kirkon jäsenten ylläpitämä nettisivu seuraakristusta.fi. Sivusto on muutaman aktiivisen MAP-kirkon jäsenen ylläpitämä, eikä se ole kirkon virallinen nettisivu. Sivustolta löytyy sekä perustietoa mormoneista, että artikkeleita, blogitekstejä ja kääntymiskertomuksia. Näistä sisällöistä keskityn analysoimaan rajaukseni puitteissa artikkeleita ja blogitekstejä. Aineistoani tarkastelen temaattisen sisällönanalyysin keinoin, jonka rinnalla hyödynnän retorisen analyysin teoriaa.⁴

¹ Katso esim. Einstein 2007, Banet-Weiser 2013.

² Östman 2017, 140.

³ Katso esim. Östman 2017.

⁴ Jokinen et al. 1993, 28.

Tutkin mormoneja jo kandidaatin tutkielmassani. Silloin fokuksessa oli mormonien lähetystyö. Tällä kertaa valitsin painottaa enemmän Suomen kontekstia ja mormoneja vähemmistöuskontona, sillä halusin tutkielman olevan relevantti Suomen kontekstissa ja valottavan sitä, miten nimenomaan Suomen mormonit tuovat ääntään kuuluville internetissä. Uskonnolliset vähemmistöt ovat huonosti tunnettuja, ja siksi onkin tärkeää tuoda uskonnollisia vähemmistöjä esille tutkimuksessa, sekä tarjota niistä lisää tietoa. On tärkeää tutkia materiaalia, jonka ovat luoneet mormonit itse, mutta joka kuitenkin ei ole kirkon virallista materiaalia. Näin tuodaan esiin kirkon jäsenten oma ääni, vähemmistöuskontoon kuuluvien ääni. Uskonnollisista liikkeistä eronneiden tai erotettujen äänet kaikuvat usein julkisessa keskustelussa kovimmin. Onkin siis mielenkiintoista ja tärkeää ottaa tutkimuksen kohteeksi yhteisössään aktiivisesti mukana olevia jäseniä ja tarkastella, mitä sanottavaa heillä on. Mormoneihin liittyvä tutkimus on Suomessa hyvin vähäistä, ja työni tarjoaakin tärkeän lisän mormonien tutkimukseen nimenomaan Suomen kontekstissa. Aiheeseen perehtyminen valottaa mormonien asemaa Suomessa vähemmistöuskontona, joka kuitenkin pyrkii aktiivisesti kasvattamaan jäsenmääräänsä.

Tässä tutkielmassa keskityn tarkastelemaan, miten Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen kirkon jäsenten ylläpitämällä nettisivulla seuraakristusta.fi välitetään myönteistä kuvaa mormoneista. Vertaan näitä asioita siihen, miten mormoneihin suhtaudutaan yhteiskunnassa ja miten heistä kirjoitetaan yhteisön ulkopuolisissa lähteissä. Kiinnitän myös erityistä huomiota julkisuuskuvan luomisen kontekstiin, sosiaaliseen mediaan.

1.2 Aikaisempi tutkimus

Tutkielmani linkittyy uskontotieteelliseen internet-tutkimukseen ja uskonnon julkisuuskuvan tutkimukseen. Uskontoa internetissä ovat tutkineet esimerkiksi Lorne Dawson, Douglas Cowan ja Heidi Campbell. Useat uskontoa internetissä käsittelevistä teoksista ovat kokoelmateoksia, kuten Campbellin *Digital religion : understanding religious practice in new media worlds* (2012) ja Dawson & Cowenin *Religion online : finding faith on the Internet* (2004). On myös julkaistu teoksia, joissa keskitytään tietyn uskonnon näkymiseen internetissä. Gregory Price Griefen ja Daniel Veidlingerin julkaisussa *Buddhism, the Internet and Digital Media: The Pixel in the Lotus* tarkastellaan sitä, miten buddhalaisuus esiintyy internetissä. Gary Buntin teoksessa *iMuslims : Rewiring the House of Islam* (2009) käsitellään

puolestaan laajasti islamin näkyvyyttä internetissä, erityisesti muslimien itsensä tuottamaa ei-virallista materiaalia.

Tutkimusta siitä, kuinka uskonnolliset yhteisön edustajat käyttävät sosiaalista mediaa ja mikä vaikutus tällä on heidän suhteeseensa uskonnolliseen yhteisöönsä, on tehty viimeisen viidentoista vuoden aikana. Tällaista tutkimusta ovat tehneet tahoillaan esimerkiksi Mia Lövheim, Stephen Pihlaja ja David Herbert. Tässä tutkielmassa olen erityisesti kiinnostunut juuri uskonnollisen ryhmän jäsenten itsensä tuottamasta ei-virallisesta materiaalista. Tällaisesta materiaalista on erityisesti tutkittu muslimien blogeja ja sitä, kuinka niissä ilmennetään muslimi-identiteettiä. Kaisa Leinonen tutkii pro gradu työssään Neuvottelu suomalaisuudesta islamiin kääntyneiden naisten blogikirjoituksissa, 2014, suomalaisten muslimiksi kääntyneiden naisten blogeja ja sitä, kuinka naiset neuvottelevat blogeissa suomalaista ja islamilaista identiteettiä. Leinonen linkittää tutkimuksensa monikulttuurisuutta ja vähemmistöjen asemaa ja identiteettiä koskevaan tutkimukseen. Mia Lövheim taas on tutkinut kolmen nuoren pohjoiseurooppalaisen musliminaisen blogeja ja sitä, kuinka kirjoittajien muslimi-identiteetti näkyy blogeissa.⁵

Sitä, miten uskonnosta pyritään antamaan tietynlaista kuvaa ulospäin ovat tutkineet muun muassa Mara Einstein, Sarah Banet-Weiser sekä Veronika Krönert ja Andreas Hepp. He kaikki liittyvät osaltaan uskontojen brändäyksen (faith branding) tutkimukseen. Krönert ja Hepp ovat tutkineet Saksan Colognessa järjestetyn Katolisen kirkon maailman nuorten päivä 2005 -tapahtuman näkyvyyttä mediassa.⁶ He tarkastelevat paavia katolisen kirkon ja kyseessä olevan tapahtuman brändisymbolina ja keskittyvät myös siihen, kuinka tapahtumasta on luotu tietynlaista kuvaa mediassa. Einstein ja Banet-Weiser ovat tutkineet muun muassa amerikkalaisten megakirkkojen pastoreiden brändisymbolina toimimista julkisuudessa, ja sitä, kuinka uskontoa markkinoidaan.

Erityisesti uskonnolliset vähemmistöt voivat hyödyntää julkisuuskuvansa luomisessa sosiaalista mediaa ja brändäystä. Uskonnollisia vähemmistöjä ja niiden asemaa käsitellään muun muassa Taina Dahlgrenin ja Martin Scheinin toimittamassa teoksessa Vähemmistöt ja niiden syrjintä Suomessa (1996). Rauno Hakulinen on haastatellut pro gradu –työssään Kansankirkon varjossa: uskonnollisen tasa-arvon toteutuminen Suomessa - vähemmistöjen näkökulma (2008) eri uskonnollisten vähemmistöjen edustajia siitä, miten he

⁵ Teoksessa Hjarvard & Lövheim 2012.

⁶ Krönert & Hepp 2011, 95.

kokevat asemansa suomalaisessa yhteiskunnassa. Suomalaisten uskonnollista suvaitsevaisuutta uskonnollisia vähemmistöjä kohtaan on tutkinut muun muassa Kimmo Ketola.

MAP-kirkkoon liittyvää tutkimusta on tehty eniten Yhdysvalloissa, mutta jonkin verran myös Euroopassa. Eniten tutkimusta on tehty Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen kirkon omistamassa Brigham Youngin yliopistossa, Utahissa. Siellä mormoneja on tutkittu muun muassa historian, teologian ja sosiologian aloilla. Euroopassa merkittävin yksittäinen tutkija on Douglas J. Davies, Durhamin yliopistosta Englannista.⁷ Hänen tutkimuksensa keskittyy kuitenkin paljolti MAP-kirkon historiaan ja teologiaan, kun taas itse keskityn nykyhetkeen ja enemmän mormoneihin yhteisönä. Suomessa mormoneja on tutkittu jonkin verran, mutta esimerkiksi yhtään kattavaa yleisesitystä ei ole laadittu. Kim Östmanin väitöskirja *The introduction of Mormonism to Finnish society, 1840-1900* (2010) on ainoa suomalainen mormoneja käsittelevä teos. Lisäksi mormoneista löytyy tietoa suomalaisen uskonnollisuuden yleisesityksistä, muun muassa teoksesta *Monien uskontojen ja katsomusten Suomi* (2017), kirjoittajana sielläkin Östman.

Mormonien julkisuuskuvaa on tutkinut J. B. Haws kirjassaan *The Mormon image in the American mind : fifty years of public perception* (2014). Hän tarkastelee julkisuuskuvaa amerikkalaisen yleisön käsitysten ja asenteiden näkökulmasta keskittyen erityisesti presidenttiehdokkaiden George ja Mitt Romneyn aikoina esiin tulleisiin asenteisiin mormoneja kohtaan. Haws tarkastelee sitä, millainen kuva ulkopuolisilla on mormoneista, kun taas itse keskityn tässä tutkielmassa siihen, kuinka mormonit itse luovat omaa julkisuuskuvaansa.

1.3 Tutkimuskysymykset

Tutkimuksen aineistona käyttämäni nettisivu seuraakristusta.fi on nimenomaan jäsenten ylläpitämä, ei virallinen, mormoneja ja mormonina olemista käsittelevä sivusto.

Tutkimuksessani pyrin selvittämään, millaista kuvaa mormonit luovat yhteisöstään sivustolla ja kiinnitän huomiota tähän liittyvien aiheiden käsittelyyn. Mormoneille lähetystyö on erittäin tärkeä osa toimintaa ja yhtenä lähetystyön osa-alueena tärkeää on luoda yhteisöstä myönteistä kuvaa. Myös seuraakristusta.fi sivuston sponsorina toimiva More Good Foundation -säätiö mainitsee tavoitteissaan sen, että kirkosta kiinnostuneet saataisiin kirkon

⁷ Östman 2006, 3.

yhteyteen. Säätiön tavoitteena on myös valaista kirkon jäsenten positiivista vaikutusta.⁸

Tässä tutkielmassa olen kiinnostunut siitä, miten seuraakristusta.fi-sivustolla toteutetaan More Good Foundationin tavoitetta lähetystyöhön liittyvästä myönteisen kuvan luomisesta. Erityisesti kiinnitän huomiota siihen, kuinka mormoneihin kohdistettu kritiikki on otettu huomioon luotaessa myönteistä kuvaa. Päättökysymyksenäni on: Miten MAP-kirkosta ja sen jäsenistä luodaan myönteistä kuvaa sivustolla seuraakristusta.fi? Keskityn tutkimaan sivuston aineistoa kolmesta eri näkökulmasta: 1) Kuinka kirkon jäsenet puhuvat mormonina olemiseen liittyvistä ongelmista? 2) Miten sivustolla käsitellään kirkon jäsenten suhdetta ulkopuolisiin, ei-mormoneihin? ja 3) Miten toisaalta pyritään samaistumaan suomalaisten valtavirtaan ja toisaalta erottumaan siitä?

2 MORMONIEN ASEMA SUOMESSA

2.1 Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen kirkko

2.1.1 Historia ja oppi

Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen kirkko sai alkunsa Yhdysvalloissa 1820-luvulla. Sen perustaja Joseph Smith Jr. löysi kertoman mukaan kotinsa lähellä sijaitsevalle kukkulalle piilotetut kultalevyt, joissa oli muinaisten Lähi-idästä lähtöisin olevien ihmisten kirjoittamaa tekstiä. Smith käänsi levyjen tekstin englanniksi ja julkaisi tekstin vuonna 1830 nimellä Mormonin kirja. Vain kuukausi Mormonin kirjan julkaisemisen jälkeen Smith perusti kirkon viiden muun henkilön kanssa.⁹

Mormonismi oli alkujaan lopunajallinen liike. Joseph Smith julisti Jeesuksen toisen tulemisen olevan lähellä, joten uskovien tuli kokoontua yhteen ja valmistaa Kristuksen tulemiselle sopiva paikka ja yhteisö.¹⁰ Smithin kuoleman jälkeen hänen paikkansa liikkeen profeettana otti Brigham Young. Young johdatti kirkon jäsenet nykyisen Utahin osavaltion alueelle, jossa heidän perustamastaan Salt Lake Cityn kaupungista muodostui kirkon uskonnollinen ja hallinnollinen keskus.¹¹

Brigham Youngin Salt Lake Cityyn johtamasta joukosta muodostui

⁸ More Good Foundation (<https://www.moregoodfoundation.org/about-us>). Viitattu 10.9.2018.

⁹ Bushman 2006, 13–14.

¹⁰ Davies 2003, 10–11, 28–29.

¹¹ Bushman 2006, 15; Ketola 2008, 147.

mormonismin suurin haara, joka tunnetaan nykyään nimellä Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen kirkko (lyhyemmin MAP-kirkko). Julkisuudessa tärkein rajanveto, jonka Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen kirkko tekee muihin mormonismin muotoihin, on moniavioisuuden kieltäminen. Moniavioisuus kiellettiin MAP-kirkossa vuonna 1890. Tällöin sitä vastustettiin USA:n valtion taholta niin voimakkaasti, että se uhkasi jo koko kirkon olemassaoloa. Ne mormonit, jotka eivät hyväksyneet moniavioisuuden lopettamista erosivat omiksi yhteisöikseen. MAP-kirkko vakuuttaa, ettei sillä ole mitään tekemistä moniavioisten mormonismin suuntausten kanssa.¹²

Suomen mormonit kuuluvat MAP-kirkkoon ja viittaankin tutkielmassani ”mormoneilla” nimenomaan MAP-kirkon jäseniin. Vaikka kirkon johto toivoo kirkosta käytettävän sen kokonimeä ”mormonikirkon” sijaan, ovat kirkon jäsenet tähän saakka kutsuneet itseään sujuvasti mormoneiksi. Lisäksi kirkon virallisten sivujen osoite on ainakin vielä tutkielman kirjoitushetkellä mormon.org. Kirkon jäsenet eivät siis välttämättä suhtaudu mormoni-nimitykseen negatiivisesti. Tässä asiassa on tosin mahdollisesti syksyn 2018 MAP-kirkon yleiskonferenssin jälkeen tapahtunut muutos, sillä konferenssissa kirkon johtajat vahvasti peräänkuuluttivat mormoni-nimityksestä luopumista haluten korostaa kirkon kristillisyyttä. On tosin vielä hankala sanoa, kuinka pitkälle meneviä seurauksia johtajien yleiskonferenssin 2018 lausumilla tässä asiassa lopulta on. Käytän joka tapauksessa tässä tutkielmassa Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen kirkon jäsenistä nimitystä mormonit, sillä se on selkeä ja vakiintunut nimitys kirkon jäsenille.

MAP-kirkon perustavimpia oppeja ovat usko Jumalaan, Jeesukseen ja Pyhään Henkeen, usko Jeesukseen maailman pelastajana ja lunastajana, sekä usko siihen, että Joseph Smithin oli profeetta.¹³ Perinteisen kristinuskon kolminaisuusopista poiketen, Isä, Poika ja Pyhä Henki nähdään mormonikirkossa saman jumaluuden kolmena erillisenä jäsenenä. Sekä Isällä että Pojalla on muun muassa ihmisruumiit.¹⁴ Mormoneilla on neljä virallista kanonisoitua kirjaa: Raamattu, Mormonin kirja, Oppi ja Liitot sekä Kallisarvoinen Helmi.¹⁵

Mormonit kokoontuvat omissa kirkkorakennuksissaan sunnuntaijumalanpalvelusta eli sakramenttikokousta ja muuta viikoittaista toimintaa varten.

¹² Davies 2003, 8; Bushman 2006, XII, 37, 79.

¹³ Bushman 2006, 79.

¹⁴ Davies 2003, 70.

¹⁵ Davies 2003, 43; Bushman 2006, 24–26.

Seurakunnissa kirkon jäsenet toimivat myös erilaisissa palvelutehtävissä, joita ovat esimerkiksi hallinnolliset tehtävät ja opetustehtävät. Tehtävät eivät ole vakituisia, ja seurakuntalaiset siirtyvätkin aika ajoin tehtävästä toiseen. Kirkkorakennusten lisäksi mormoneilla on temppeleitä, jotka ovat erityisiä, pyhiä rakennuksia. Temppeleissä suoritetaan pyhiä rituaaleja, muun muassa avioliittoon vihkiminen. Avioliittoon ei vihitä vain läksi, vaan iankaikkisuudeksi.¹⁶

2.1.2 Mormonit yhteisönä

Mormonit ovat vähemmistöuskonto kaikkialla paitsi Yhdysvaltain Utahin osavaltiossa.

Maailmanlaajuisesti kirkko ilmoittaa jäsenmääräkseen 15 miljoonaa, joista Euroopassa on 500 000. Yhteisön pienuudesta ja lähetystyön aktiivisuudesta johtuen suuri osa yhteisön jäsenistä on käännynnäisiä.¹⁷ Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen kirkko on keskusjohtoinen ja maailmanlaajuisesti yhdenmukaistettu. Suurin osa Suomessakin käytetystä materiaalista tuotetaan Yhdysvalloissa ja käännetään Suomeksi.¹⁸ Kaikkia yhdenmukaistettuja oppimateriaaleja ja muita julkaisuja valvoo kirkon korrelaatiokomitea.¹⁹

Suomessa on 30 Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen kirkon seurakuntaa.²⁰ Seurakuntaa johtaa piispa. Piispa ei saa palkkaa, vaan säilyttää maallisen päivätyönsä. Piispaksi voi nousta miespuolinen pappeuden saanut mormoni. Piispa toimii tehtävässään keskimäärin viisi vuotta, jonka jälkeen joku toinen seurakuntalainen ottaa tehtävän hoitaakseen.²¹ Piispalla on kaksi apulaista ja hän valvoo kirkossa jäsenille järjestettyä toimintaa. Piispa toimii myös pastorina, haastattelee niitä, jotka haluavat temppelipätevyyden²² sekä pitää yllä järjestystä.²³

Seurakunnat muodostavat vaarnoja. Useampi vaarna muodostaa yhdessä vyöhykkeen. Vyöhykettä johtaa vyöhykejohtaja kahden neuvonantajan kanssa.²⁴ Vyöhykkeellä järjestetään jäsenille säännöllisesti konferensseja. Kirkon johtajat järjestävät

¹⁶ Davies 2003, 8; Bushman 2006, XII, 3–4, 37, 79.

¹⁷ Östman 2017, 138, 140, 143.

¹⁸ Östman 2017, 141, 143.

¹⁹ Bushman 2006, 33.

²⁰ Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen kirkko (<https://www.mormonit.fi/about>). Viitattu 20.11.2018.

²¹ Bushman 2006, 27.

²² Temppeleihin päästäkseen mormoni tarvitsee temppelipätevyyden, osoituksen siitä, että hän on kelvollinen käymään temppelissä. (Davies 2003, 132–133.)

²³ Davies 2003, 173.

²⁴ Mormonien uutishuone (<https://www.mormonienuutishuone.fi/artikkelit/vyohyke>). Viitattu 20.11.2018.

yleiskonferenssin Salt Lake Cityssä, mutta konferenssia voi seurata netin kautta suorana ympäri maailmaa. Kirkon keskusjohto koostuu presidentistä, hänen kahdesta neuvonantajastaan, 12 apostolin koorumista sekä seitsemänkymmenen koorumista. Nämä tehtävät ovat palkattuja. Keskusjohdon jäsenet kokoontuvat yhteen vahvistamaan johtajien päätökset. Kirkon johdossa pieni ryhmä johtajia päättää koko kirkkoa koskevista asioista. Näiden päätösten uskotaan olevat Hengen ohjaamia ja kaikkien tulee mukautua päätöksiin.²⁵ Ylimmät johtajat ovat tyypillisesti vanhoja miehiä, joista suurin osa on amerikkalaisia. Presidentin vaihtuessa, kahdestatoista apostolista vanhin valitaan tyypillisesti tehtävään. Tämä ehkäisee kilpailua.²⁶

MAP-kirkon alkuaikoina Yhdysvalloissa kirkko oli hyvin sisäänpäin kääntynyt, eikä juuri reagoanut ulkopuolisten negatiivisiin argumentteihin tai pyrkinyt luomaan myönteistä kuvaa ulospäin. 1900-luvun puolivälissä kirkko kuitenkin alkoi välittää julkisuuskuvastaan, perusti tiedotus- ja suhdetoimiston Salt Lake Cityyn sekä palkkasi New Yorkilaisen firman rakentamaan kirkon positiivista julkisuuskuvaa. Kirkko alkoi julkaista uutisia ja vastata kyselyihin. Kirkko on myös tehnyt avustustyötä Yhdysvalloissa ja kansainvälisesti ja onkin saanut tunnustusta siitä, että se on antanut katastrofiapua tehokkaasti. Myös kirkon ylläpitämällä Brigham Youngin yliopistolla on hyvä maine, vaikka sitä onkin kritisoitu akateemisen vapauden rajoittamisesta.²⁷ Suomessa avustustyö on vähäisempää, mutta Östmanin mukaan Suomen mormonit ovat toteuttaneet muun muassa vaatekeräyksiä ja osallistuneet esimerkiksi Punaisen Ristin lipaskeräyksiin. Mormonit ovat myös käyneet hoitolaitoksissa laulamassa joululauluja ja antaneet urheilutilojaan urheiluseurojen käyttöön.²⁸

Vuosittain 20 000 nuorta mormonia lähtee lähetystyöhön. He ovat 18–25 vuotiaita miehiä ja naisia. Erityisesti miehiä kannustetaan lähtemään lähetystyöhön ja suurin osa lähetysaarnajista onkin miehiä. Mormonilähetysaarnajia toimii maailmassa määrällisesti enemmän, kuin minkään kristillisen kirkon lähetystyöntekijöitä. Tällä hetkellä heitä toimii 88 000 henkeä yli 400 lähetyskentällä.²⁹ Mormonimiehet viettävät lähetyskentillä kaksi vuotta, naiset 18 kuukautta, eli puoli vuotta vähemmän. Erityisesti

²⁵ Davies 2003, 172.

²⁶ Bushman 2006, 32, 34, 71.

²⁷ Bushman 2006, 133, 138, 140–141.

²⁸ Östman 2017, 143.

²⁹ Chou 2013, 201; Mormon newsroom (www.mormonnewsroom.org/facts-and-statistics). Viitattu 23.12.2014.

Utahin osavaltiossa, jossa suuri osa asukkaista on mormoneja, lähetystyö on normi ja painostus lähteä kova.³⁰ Lähetystyötä harjoitetaan myös netin kautta ja kirkko käyttää muutenkin internetiä tiedon levittämiseen. Toisaalta internetissä liikkuu myös kirkon vastaisia ajatuksia, mikä vaikeuttaa kirkon lähetystyötä ja saattaa vaikuttaa myös kirkon nuorempiin jäseniin, jotka ovat tottuneet etsimään tietoa netistä.³¹

Lähetystyön ansiosta kirkon kansainvälinen kasvu on ollut nopeaa. Kirkon alkuaikoina lähetystyötä tehtiin Yhdysvalloissa ja Euroopassa. Kirkko keskittyi suurelta osin Pohjois-Amerikkaan ja vuoteen 1955 mennessä vain 12 % kirkon jäsenistä asui muualla kuin Yhdysvalloissa ja Kanadassa. Vuoteen 1978 mennessä kirkko oli laajentunut kaikille mantereille ja kansainvälisten jäsenten osuus kasvanut 25 prosenttiin. Kasvu on ollut suurta erityisesti Latinalaisessa Amerikassa, jossa asuu nykyään 38 % mormoneista. Osallistumisaktiivisuus kuitenkin vaihtelee kaikkialla, eivätkä numerot kastettujen mormonien määrästä kerro koko totuutta. Esimerkiksi Latinalaisessa Amerikassa ja Aasiassa osallistumisaktiivisuus on 25 % luokkaa.³² Kirkon kasvu on tällä hetkellä suurinta maailman kehittyvissä maissa, kun taas länsimaissa kirkon kasvu on nykyaikana huomattavasti hidastunut.³³

2.1.3 Mormonit Suomessa

Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen kirkko saapui Suomeen vuonna 1875, kun kirkon ruotsalaiset lähetystyöntekijät alkoivat tehdä lähetystyötä Suomessa. Lähetystyö kohdistui pääasiassa rannikon ruotsinkielisille alueille. Käännynnäisiä saatiin vuoteen 1900 mennessä 80, mutta uskonnonvapauden puuttuessa kirkko ei saanut järjestettyä vakituista toimintaa Suomessa. Ainoastaan Pohjanmaan Luodon alueelle syntynyt seurakunta jatkoi toimintaansa siihen asti kuin uskonnonvapauden tultua kirkko aloitti Suomessa vakituisen lähetystyön vuonna 1947. Vuotta myöhemmin Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen kirkko rekisteröitiin uskonnolliseksi yhdyskunnaksi ja se alkoi hankkia kiinteistöjä toimintaansa varten ja muodostaa seurakuntia isompiin kaupunkeihin. Kirkon johdossa toimi amerikkalainen lähetysjohtaja ja lähetystyötä tekivät Suomessa pääasiassa amerikkalaiset lähetysaarnajat. Jäsenmäärällä mitattuna kirkon suurimmat kasvun vuodet ajoittuvat

³⁰ Busman 2006, 61; Chou 2013, 202.

³¹ Östman 2017, 145–146.

³² Bushman 70–72.

³³ Östman 2017, 145.

tähän varhaiseen aikaan 1950 ja 1960-luvuille.³⁴

Kirkko sai suomalaisen johtajan vuonna 1977. Kirkko toimii Suomessa kahdessa vaarnassa: Helsingin ja Tampereen vaarnat. Näiden lisäksi toimii pienemmät Pietarsaaren ja Oulun piirit. Espooseen valmistui vuonna 2006 kirkon temppelirakennus.³⁵ Kirkolla oli vuonna 2015 Suomessa virallisten tilastojen mukaan 3 259 jäsentä.³⁶ Kirkon omien tilastojen mukaan jäseniä on noin 4 900, joista suhteellisen aktiivisesti toimintaan osallistuu 2 300. 18–26-vuotiata lähetystyöntekijöitä Suomessa on noin sata ja suurin osa heistä tulee Yhdysvalloista. Kirkon seurakuntia johtavat suomalaiset maallikot.³⁷

Nyky-yhteiskunnan maallistuminen hidastaa kirkon leviämistä Suomessa. Luterilaisesta kirkosta eronneiden määrän kasvu ei näy mormonien tilastoissa, joten eronneista ei yleensä saada uusia käännyttäisiä MAP-kirkolle. Suomen Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen kirkon kasvu onkin ollut pysähdyksissä 1980-luvun alusta lähtien. Suomessa maahanmuuttajien määrä kirkossa on tosin kasvanut. Heidän elinolonsa ovat toisaalta usein epävakaalla pohjalla, mikä vaikuttaa siihen, kuinka paljon he voivat tukea kirkkoa.³⁸

2.2 Asenteet vähemmistöuskontoja kohtaan

2.2.1 Suomalaisten uskonnollisuus

Tutkimukseni käsittelee mormonien julkisuuskuvan luomista Suomen kontekstissa ja siksi käsittelenkin seuraavaksi Suomen uskonnollista kenttää, uskonnollista suvaitsevaisuutta ja vähemmistöuskontojen asemaa Suomessa. Näin valottuu se konteksti, jossa tutkittavani toimivat.

Suomalaisille uskonto on yksityisasia.³⁹ Luterilainen kirkko on menettänyt jäseniään paljon viime vuosina, eivätkä kirkosta lähteneet yleensä liity toiseen uskontokuntaan. Näin siis uskonnottomien osuus on kasvussa.⁴⁰ Luterilaiseen kirkkoon

³⁴ Östman 2017, 139.

³⁵ Östman 2017, 139.

³⁶ Illman 2017, 10.

³⁷ Östman 2017, 138, 140.

³⁸ Östman 2017, 145.

³⁹ Kääriäinen 2005, 168.

⁴⁰ Lehto 2016, 49.

kuului vuonna 2018 lähes 70 % suomalaisista.⁴¹ Näin siis suurin osa suomalaisista kuuluu luterilaiseen kirkkoon. Muiden uskontokuntien jäsenmäärät ovat jääneet siihen verrattuna pieniksi. Yli 10 000 jäsenen uskontokuntia ovat luterilaisen kirkon lisäksi ortodoksinen kirkko, vapaakirkko, katolinen kirkko, Jehovan todistajat ja islam. Ei pidä myöskään unohtaa, että virallisesti helluntailaisiksi lasketaan vain yhteisön aikuiset kastetut jäsenet, ei lapsia, joten helluntailaisten määrä on todellisuudessa suurempi kuin tilastoissa (8 700 jäsentä).⁴²

International Social Survey Program (ISSP) 2008 -kyselyn mukaan suomalaisista 7 % ilmoitti osallistuvansa uskonnollisiin tilaisuuksiin vähintään kuukausittain. Kolmasosa vastaajista ilmoitti osallistuvansa kerran tai kaksi kertaa vuodessa.⁴³ Aktiivinen osallistuminen uskonnollisiin tilaisuuksiin on siis Suomessa harvinaista. Suomessa on kuitenkin vain vähän uskontoon erittäin kielteisesti suhtautuvia ihmisiä. Lähes kolmasosa vastaajista ilmoittikin olevansa jokseenkin uskonnollinen. Saman verran ihmisiä vastasi, ettei ole uskonnollinen eikä ei-uskonnollinen. Uskontokielteisten osuus jää siis pieneksi.⁴⁴

Suurimmalle osalle suomalaisista uskonnollinen osallistuminen merkitsee kirkollisiin toimituksiin osallistumista. Näitä ovat esimerkiksi häät ja hautajaiset. Yksityinen uskonnollisuus on kuitenkin Suomessa yleistä Euroopan tasolla mitattuna. Kääriäinen et al. mukaan tyypillinen suomalainen harjoittaa uskontoa yksityisesti esimerkiksi rukoilemalla, mutta uskonnollisiin tilaisuuksiin osallistuminen on harvinaista. Vain pientä osaa suomalaisista voidaankin luonnehtia uskonottomiksi.⁴⁵ Gallup Ecclesiastica 2011 -kyselyn mukaan 21% suomalaisista esimerkiksi ilmoitti rukoilevansa päivittäin.⁴⁶ Suomalaisten moraaliin uskonnolla on vaikutusta vain rajallisesti. Kirkon ei haluta sotkeutuvan ihmisten henkilökohtaisiin moraalisiin päätöksiin.⁴⁷

Toisin kuin luterilaisessa kirkossa, Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen kirkossa osallistumisaste on korkea. Östmanin mukaan lähes puolet kirkon jäsenistä osallistuu aktiivisesti toimintaan. Hän perustelee tätä muun muassa sillä, että yhteisöön kuulumisen sosiaalinen hinta on korkea, mikä johtaa siihen, että kerran liittyttyään

⁴¹ Suomen evankelisluterilainen kirkko (<https://evl.fi/tietoa-kirkosta/tilastotietoa>). Viitattu 2.4.2019.

⁴² Illman 2017, 10.

⁴³ Ketola et al. 2012, 35.

⁴⁴ Ketola et al. 2012, 35.

⁴⁵ Kääriäinen 2005, 168.

⁴⁶ Ketola et al. 2012, 36–37.

⁴⁷ Kääriäinen 2005, 167, 169.

jäsenet pysyvät toiminnassa mukana.⁴⁸ Syynä voi olla myös esimerkiksi se, että suuri osa kirkon jäsenistä on käännynnäisiä, jotka ovat itse tehneet valinnan kirkkoon liittymisestä. MAP-kirkossakin on kuitenkin paljon epäaktiivisia jäseniä. MAP-kirkko myös antaa jäsenilleen suomalaisesta valtavirrasta poikkeavia ohjeita elämään, esim. kahvin ja teen juominen on kiellettyä, sekä esiaviollinen seksi. Kirkko siis pyrkii vaikuttamaan aktiivisesti jäsentensä moraalisiin päätöksiin, mikä tutkimuksen mukaan ei viehätä suomalaisia.⁴⁹

2.2.2 Suomalaisten uskonnollinen suvaitsevaisuus

Monikulttuurisuuden kasvaessa yhteiskunnassa on tutkittu paljon maahanmuuttajien ja eri etniseen ryhmään kuuluvien ihmisten asemaa Suomessa. Monikulttuurisuutta tutkittaessa on kuitenkin usein jätetty huomiotta etniseen enemmistöön kuuluvat vähemmistöt. Vaikka uskonnollinen vähemmistöryhmä olisi toiminut Suomessa jo sata vuotta, herättävät sen edustamat erilaiset arvot ja valtavirrasta poikkeava elämäntapa edelleen keskustelua.⁵⁰

Kimmo Ketola on tutkinut suomalaisten uskonnollista suvaitsevaisuutta ISSP 2008-kyselyn pohjalta. Kyselyssä oli joukko kysymyksiä, joiden hän tulkitsee ilmentävän vastaajien suhtautumista eri uskontojen kannattajiin ja uskonnolliseen erilaisuuteen. Mukana oli muun muassa kysymys, jossa kysyttiin, kuinka positiivisia tai negatiivisia mielikuvia vastaajalla oli kuuden eri uskonnon tai katsomuksen jäsenistä.⁵¹ Mukana olivat kristinusko, islam, hindulaisuus, buddhalaisuus, juutalaisuus ja ateismi. Suomessa, kuten muissakin kristillisenemmistöisissä maissa suhtauduttiin kristinuskoon myönteisesti. Suomessa kristittyihin suhtaudutaan jopa keskimääräistä myönteisemmin, kun vertaa muihin Euroopan maihin. Ketolan mukaan suomalaisten myönteisyys kristinuskoa kohtaan kumpuaa kristinuskon osittaisesta sekoittumisesta suomalaisten kansalliseen identiteettiin. Ateisteihin taas suhtaudutaan Suomessa keskimääräistä kielteisemmin. Myös suhtautuminen muslimeihin, hinduihin ja buddhalaisiin on ISSP 2008 -kyselyn mukaan Suomessa kielteisempää kuin useimmissa muissa Euroopan maissa. Suomalaisten suhtautuminen muslimeihin oli kielteisempää kuin missään muussa tutkimukseen osallistuneessa maassa. Suomalaisista vastaajista yli puolet (52 %) suhtautui muslimeihin kielteisesti, kun seuraavaksi tullessa Euroopan maassa, Slovakiassa, kielteisesti muslimeihin suhtautui 36 %. Kuitenkin

⁴⁸ Östman 2017, 140, 145.

⁴⁹ Kääriäinen 2005, 169.

⁵⁰ Kuusisto 2009, 48.

⁵¹ Ketola 2011, 65–66.

suomalaisista lähes puolet oli kyselyn mukaan sitä mieltä, että kaikille uskonnoille tulee taata yhtäläiset oikeudet ja enemmistö suomalaisista oli sitä mieltä, että kaikkia uskontoja tulee kunnioittaa.⁵²

Ketola tulkitsee kahden kyselyssä esiintyneen kysymyksen vastausten kertovan suomalaisten ennakkoluuloisuudesta muita uskontoja kohtaan. Ennakkoluulon hän määrittelee Rupert Brownia lainaten tarkoittamaan negatiivista asennetta, tunnetta tai käyttäytymistä, joka kohdistuu jonkun ihmisryhmän jäsenen pelkäämään tämän ryhmäjäsenyyden perusteella.⁵³ Ennakkoluuloisuus voi ilmetä esimerkiksi halventavina uskomuksina, kielteisinä tunteina tai vihamielisinä ja syrjivinä tekoina. Ensimmäinen ennakkoluuloisuutta valottavista kysymyksistä koski sitä, olisiko henkilö valmis hyväksymään sukulaisensa avioituvan toista uskontoa edustavan kanssa. Toisessa kysymyksessä taas kysyttiin sitä, olisiko vastaaja valmis hyväksymään toista uskontokuntaa tai toisenlaista uskonnollista näkemystä edustavan henkilön oman puolueensa ehdokkaaksi.

Molempien kysymysten kohdalla suomalaiset vaikuttavat kuuluvan aineiston vähiten ennakkoluuloisiin maihin. Molemmissa kysymyksissä vain noin 10 % ei hyväksyisi toisen uskonnon edustajaa perheeseen tai puolueeseen. Joten, vaikka suomalaiset suhtautuivat Ketolan mukaan keskivertoa kielteisemmin muihin kuin kristittyihin, eivät suomalaiset kuitenkaan näiden vastausten perusteella ole uskonnollisesti kovin ennakkoluuloisia. Ketola selittää tämän sillä, että Suomessa esiintyy vain vähän voimakkaan eksklusiivista uskonnollisuutta. Juuri eksklusiiviseen uskontoon kuulumisen on hänen mukaansa yhteydessä ennakkoluuloisuuteen ja koska tällainen uskonnollisuus on Suomessa vähäistä, eivät ihmiset myöskään ole kovin ennakkoluuloisia uskontoja kohtaan. Ketolan mukaan suomalaisten etninen homogeenisyys voi myös johtaa siihen, että suomalaiset ovat näiden kysymysten kohdalla ajatelleet pikemminkin toista kansankirkkoa, ortodoksista kirkkoa, kuin esimerkiksi islamia. Ortodoksikirkkoon suhtaudutaan Suomessa ylipäätään erittäin myönteisesti⁵⁴. Muista uskonnoista kysyttäessä suomalaiset eivät siis ajattelisikaan ensi sijassa esimerkiksi muslimeja tai hinduja, sillä monilla alueilla elää vain kourallinen, jos sitäkään, näiden uskontokuntien edustajia.⁵⁵

⁵² Ketola 2011, 67–72, 78–80.

⁵³ Brown 2010, 8; Ketola 2011, 81.

⁵⁴ Gallup Ecclesiastica 2011.

⁵⁵ Ketola 2011, 81–84.

2.2.3 Suhtautuminen vähemmistöuskontoihin

ISSP 2008 -kyselyn mukaan suomalaisista 79 % oli sitä mieltä, että ihmiset, joilla on voimakkaita uskonnollisia käsityksiä, ovat usein liian suvaitsemattomia muita kohtaan. Myös muualla länsi-Euroopassa oltiin tätä mieltä. Suomalaisista 61 % oli sitä mieltä, että totuutta löytyy monista eri uskonnoista, kun taas niin, että totuus löytyy vain yhdestä uskonnosta, ajatteli vain 8 %. 63 % suomalaisista oli kuitenkin samaa mieltä väitteen kanssa, jonka mukaan uskonnot saavat aikaan enemmän konflikteja kuin rauhaa. Ketolan mukaan vastauksista näkyy suomalaisten uskontokriittisyys, sekä se, että suomalaiset vierastavat erityisesti voimakasta uskonnollisuutta.⁵⁶

Myös Gallup Ecclesiastica 2011 mukaan suomalaiset suhtautuvat erittäin myönteisesti kahteen kansankirkkoon, kun taas erittäin kielteisesti suhtaudutaan karismaattisiin liikkeisiin ja herätysliikkeisiin. Myös mormonit kuuluvat Gallup Ecclesiastican listan häntäpäähän. Mormoneihin suhtautuu kyselyn mukaan melko kielteisesti 33 % vastaajista ja erittäin kielteisesti 25 %. Kielteisesti suhtautuvien määrä on siis yhteensä 58 %. Tätä kielteisemmin suhtauduttiin vain karismaattisiin liikkeisiin, lestadiolaisiin ja Jehovan todistajiin. Myönteisesti mormoneihin suhtautuvia oli vastaajista vain 4 %. Tätä vähemmän myönteisesti suhtautuvia oli vain Jehovan todistajilla, 3 %.⁵⁷

Monet niistä liikkeistä, joihin suhtaudutaan kielteisesti, vaativat jäseniltään korkean tason sitoutumista. Nämä liikkeet saatetaan kokea kulttuurisesti vieraina, mikä vähentää niiden suosiota ja herättää epäluuloja.⁵⁸ MAP-kirkon uskonnolliset näkemykset poikkeavat suomalaisten totutuista. MAP-kirkon mukaan vain sillä on totuus, kun suomalaisista vain 8 % ajatteli ISSP 2008 -kyselyn mukaan, että totuus löytyy vain yhdestä uskonnosta.⁵⁹ Myös ihmisten vähäiset ennakkotiedot vähemmistöuskonnoista ja liikkeiden negatiivinen mediahuomio vaikuttaa niiden suosioon laskevasti. Luultavimmin juuri nämä ovat syynä siihen, että niin suuri osa suomalaisista suhtautuu mormoneihin negatiivisesti.

Rauno Hakulinen on tutkinut pro gradu -työssään uskonnollisten vähemmistöjen asemaa Suomessa ja haastatellut tutkimustaan varten useiden eri vähemmistöuskontojen edustajia, esimerkiksi Helsingin juutalaisesta seurakunnasta,

⁵⁶ Ketola 2011, 74–78.

⁵⁷ Ketola et al. 2012, 52, 54.

⁵⁸ Kääriäinen 2005, 167.

⁵⁹ Ketola 2011, 74–78.

tataarien Suomen Islam-seurakunnasta ja Islamic Multicultural Dawh Centeristä. Haastateltavien kertomuksista käy ilmi esimerkiksi se, että suomalaiset tuntevat vähemmistöuskontoja hyvin huonosti, vaikka parempaan suuntaan on menty esimerkiksi kouluvierailujen ja oppikirjojen paremman tason ansiosta.⁶⁰ Uskonnollisten yhteisöjen edustajat toivat esiin erityisesti median ongelmallisen vaikutuksen tiedonvälittäjänä. Median antama kuva oli yhteisöiden edustajien mukaan vääristynyt esimerkiksi siten, että yhteisö tai uskonto esitettiin usein korostaen kielteisiä asioita. Virheellisiä tietoja ei usein mediassa jälkeenpäin korjattu. Erityisesti hankalana koettiin se, että uskonnot esitetään yksinkertaistaen ja yleistäen, mikä johtaa kaikkien uskonnon jäsenten leimaamiseen. Esimerkiksi terroristien islaminuskon korostaminen leimaa kaikki muslimit terroristeiksi. Haastateltavien mukaan toimittajat myös muokkaavat juttuja niiden huomioarvon nostamiseksi.⁶¹

Koulujen oppikirjoissa mormoneihin liittyvää asiaa on yleensä korkeintaan yhden sivun verran, eikä useissa kirjoissa ole edes varattu kristillisperäisille yhteisöille omaa lukuaan. Peruskoulun opetussuunnitelman perusteissa 2014 ei velvoiteta käymään läpi kristillisperäisiä uskontoja lainkaan.⁶² Niiden käsittely koulussa jääkin siis yksittäisen opettajan ja oppikirjan tekijöiden varaan. Ei siis ole ihme, jos oppilaiden tiedot mormoneista jäävät hyvin hatariksi. Lukion opetussuunnitelmassa kristillisperäiset uskonnot sentään mainitaan omana osa-alueenaan.⁶³

Pilvi Neuvonen haastatteli pro gradussaan mormoninuuria heidän kokemuksistaan uskonnollisen identiteetin vaikutuksesta kouluarkeen. Haastateltavat nuoret kokivat tärkeäksi kertoa muille uskonnostaan, jotta muut tunsivat heidät paremmin eikä heidän tarvitsisi salailla. Kuitenkin omasta uskonnosta kertomista harkittiin tarkasti ja sen kerrottiin olevan riskittömintä tilanteissa, joissa keskustellaan jonkun kanssa kahden kesken ja puhekuppani tuntee henkilön jo ennestään. Näin mielikuva ihmisestä on muodostunut jo aiemmin, eivätkä uskontoon liittyvät ennakkoluulot varjosta tutustumista.⁶⁴ Vähemmistöuskontoon kuuluva saattaakin siis harkita tarkkaan kenelle kertoo uskonnostaan.

⁶⁰ Hakulinen 2008, 52, 54.

⁶¹ Hakulinen 2008, 53, 56, 58.

⁶² Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014.

⁶³ Lukion opetussuunnitelman perusteet 2015.

⁶⁴ Neuvonen 2015, 59–60.

2.3 Suhtautuminen mormoneihin

2.3.1 Mormonit katukuvassa ja mediassa

Mormonit luokitellaan Suomessa kristillisperäiseksi yhteisöksi kristillisen sijaan. Kirkko itse painottaa olevansa kristillinen. Luokittelu kristillisperäiseksi johtuu teologisista eroavaisuuksista, erityisesti kolminaisuusoppiin liittyvistä näkemyseroista.⁶⁵ Tämä vaikuttaa ihmisten suhtautumiseen mormoneihin. Heitä ei nähdä vain yhtenä kristillisenä suuntauksena, vaan he ovat jotain muuta ja vierasta. Erityisesti kansainvälisesti, mutta myös Suomessa mormoneihin on suhtauduttu epäluuloisesti ja esimerkiksi kristillisten ryhmien jäsenet ovat kohdistaneet kritiikkiä mormonien uskontoa kohtaan.⁶⁶ On kritisoitu kirkon perustajaa, sen historiaa, oppia sekä Mormonin kirjaa, mikä tulee esiin myös tämän tutkielman aineistossa. Kriitikot ovat esimerkiksi osoittaneet ongelmia Mormonin kirjan tapahtumien ajoituksessa. Koska aineistoni julkaisut ovat suurin osin englanninkielisistä lähteistä käännettyjä, näkyy niissä erityisesti kansainvälinen tai Pohjois-Amerikassa esille tullut kritiikki.

Koska mormoneja ei luokitella kristityiksi, he eivät saa osallistua Suomessa Yleisradion hartausohjelmien tekoon. Mormonit eivät yleensä myöskään ilmoita kokoontumisistaan paikallislehdissä. Näin mormonien vaikuttamisen ja näkyvyyden kanavat ovat rajoitetummat kuin kristillisillä kirkoilla. Östmanin mukaan kirkko kuitenkin uskoo ruohonjuuritason lähetystyön ja jäsenten henkilökohtaisten kontaktien olevan tehokkaampi vaikuttamisen keino kuin medianäkyvyys. Östmanin mukaan kirkolla on silti aktiivinen tiedotusorganisaatio, joka pyrkii tuottamaan mormonit positiivisessa valossa esittävää sisältöä medioihin. Tällaisia ovat esimerkiksi paikallislehtien artikkelit lähetysaarnajista.⁶⁷

Mormonismi on alun perin lähtöisin Yhdysvalloista ja kirkon amerikkalaisuus on ollut iso tekijä kirkon julkisuuskuvan kannalta Suomessa. Lähetystyöntekijät ovat Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen kirkon näkyvin asia katukuvassa ja suurin osa Suomessa toimineista kirkon lähetysaarnajista on ollut historian aikana amerikkalaisia.⁶⁸

⁶⁵ Östman 2017, 141.

⁶⁶ Davies 2003, 239–241; Östman 2017, 141.

⁶⁷ Östman 2017, 142.

⁶⁸ Östman 2017, 141.

Mormonismi on ollut esillä myös mediassa. Sanomalehtiartikkeleiden määrä on vähäinen, mutta ne, mitä suurimmat uutismediat tuottavat ovat yleensä sävyltään positiivisia. Artikkeleissa on usein selitetty muutamia perustietoja mormoneista, yleisimpänä se, ettei kirkko hyväksy moniavioisuutta, toisin kuin usein luullaan. Moniavioisuus kiellettiin Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen kirkossa jo vuonna 1890, mutta se on silti tavallisin mormoneihin liitetty ennakkoluulo. Tämä johtuu osaltaan useista televisiossa esitetyistä moniavioisia mormoneja kuvaavista dokumenteista. Esimerkiksi TLC-kanavalla esitetty Sisarvaimot kuvaa moniavioisen mormoniperheen elämää. Televisiossa mormonismi näkyy lähes pelkästään näiden ohjelmien kautta.

Esimerkiksi Ylellä mormonisimiin liittyen julkaistiin vuosina 2014–2017 seitsemän artikkelia. Artikkeleista neljää varten oli haastateltu mormonikirkon jäseniä ja nämä artikkelit olivat pääsääntöisesti sävyltään positiivisia ja käsittelivät kirkon lähetystyötä ja kirkon oppeja. Artikkeleissa, joita varten ei ollut haastateltu ketään, sävy oli usein kriittinen ja aiheita olivat kirkon homovastaisuus ja naispappeuden kieltäminen. Iltalehden artikkelit koskivat harvoin suoraan mormoneja, mutta mormonit mainittiin yleisimmin homoseksuaalisuus-aiheiden yhteydessä. Helsingin sanomien artikkeleissa lähetystyö mainitaan lähes aina. Toistuvasti mainitaan myös se, etteivät mormonit juo kahvia tai teetä. HS:n uutiset ovat sävyiltään positiivisia ja useissa on haastateltu mormoneja. HS:n uutisissa perehdytään myös kirkon alkuhistoriaan ja kirkon perustajaan Joseph Smithiin. Uutismedioiden luoma kuva mormoneista siis vaihtelee. Vaikka useat artikkelit ovat sävyiltään positiivisia, negatiivissävyytteisiäkään artikkeleita ei puutu.⁶⁹

2.3.2 Mormoneihin kohdistettu kritiikki

Uskontojen uhrien tuki ry:llä on omat tukiryhmänsä liittyen eri uskontokuntiin ja se järjestää vertaistukitapahtumia. Yksi tukiryhmistä koskee nimenomaan mormoneja.⁷⁰ Internetistä löytyy myös suomalaisten entisten mormonien ylläpitämiä blogeja ja nettisivustoja, jotka julkaisevat mormonien vastaista materiaalia.⁷¹

Mormoneja käsitellään myös hengellistä väkivaltaa käsittelevissä kirjoissa.

⁶⁹ Aro 2014; Hevonoja 2014; Hiiri 2014; Mikkonen 2014; Myllymäki 2014; Pettersson 2014; Varis 2014; Nurminen 2015a; Nurminen 2015b; Isoniemi 2016; Pudas 2016; Kervinen 2017; Kröger 2017; Niemelä 2017; Hakkarainen 2018; Rautio 2018; Saarikoski 2018.

⁷⁰ Uskontojen uhrien tuki UUT ry (<https://www.uskontojenuhrientuki.fi/loyda-tukea/vertaistukiryhmat/>).

⁷¹ Katso esim. Entisen mormonin ajatuksia (<http://exmormoni.blogspot.com/>) ja Mormonismi.net (<http://www.mormonismi.net/index.html>).

Näitä ovat kirjoittaneet esimerkiksi Aini Linjakumpu (Uskonnon varjot: Hengellinen väkivalta kristillisissä yhteisöissä, 2015), sekä Aila Ruoho (Pyhät, pahat ja pelokkaat: pelko ja itsetuhoisuus hengellisissä yhteisöissä, 2017). Vaikka mormoneihin viitattiin molempien kirjoittajien kirjoissa, jäivät mormonit molemmissa vähemmälle huomiolle Jehovan todistajien ja vanhoillislestadiolaisten ollessa pääosassa. Vaikka mormoneihin liittyvä materiaali kirjoissa on vähäistä, jo se, että mormonit ylipäänsä ovat mukana Jehovan todistajien ja vanhoillislestadiolaisten rinnalla, asettaa yhteisöt lukijoiden ja suuremman yleisön silmissä samaan ryhmään.

Linjakumpu (2015) lähinnä mainitsee mormonit muutamassa kohdassa, eikä heihin liittyen kerrota esimerkkitapauksia. Ainoa, mihin enemmän puututaan, on MAP-kirkon kymmenysjärjestelmä, joka lasketaan taloudellisen hyväksikäytön muodoksi. Kymmenysjärjestelmän puitteissa jokaisen MAP-kirkon jäsenen odotetaan maksavan 10 % tuloistaan kirkolle. Ruohon (2017) tutkimuksen materiaalina olivat eri uskonnollisista yhteisöistä eronneiden tai vielä nimellisesti mukana olevien henkilöiden lähettämät kirjeet. Mormoneilta tulleiden kirjeiden määrää ei tarkkaan kerrottu yksityisyyden suojaamiseksi, mutta kirjeistä poimituista sitaateista päätellen niitä oli mahdollisesti kolmesta viiteen.⁷² Ruoho käsittelee muun muassa mormonien suhtautumista yhteisön ulkopuolisiin ja täydellisyyden tavoittelusta johtuvaa ahdistusta. Esimerkiksi Ruohon aineiston perusteella mormoniyhteisössä esiintyvät mahdolltomalta tuntuvat hengelliset tavoitteet aiheuttavat jäsenissä syyllisyyden tunteita, jotka voivat johtaa jopa masennukseen. Aineiston mukaan ongelmia ei yhteisössä tuoda esille, koska yhteisön on tarkoitus olla täydellinen, eikä kenenkään pitäisi olla mahdollista olla yhteisössä onneton. Yksilön ongelmat ja pelot nähdään yksilön omana heikkoutena tai saatanan viettelynä. Kirjassa puhutaan myös uupumuksesta, jota täydelliseen suoritukseen pyrkiminen ja siitä johtuvat riittämättömydentunteet aiheuttavat.⁷³ Negatiivinen suhtautuminen ulkomaailmaan taas näkyy siinä, että varoitellaan esimerkiksi ulkopuolisten elämäntavoista. Ulkopuoliset esitetään sellaisina, joilla on paljon esimerkiksi alkoholiin liittyviä ongelmia, ja jäsenten on turvallisinta pysytellä yhteisön sisällä. Aineistossa kerrotaan yhteisön sisäisestä paremmuudentunteesta ulkopuolisiin nähden ja ulkopuolisten elämään liitetyt ongelmat

⁷² Ruoho 2017, 21-23.

⁷³ Ruoho 2017, 9-10, 88, 164, 201, 202.

ovat aineiston mukaan valtaosin keksittyjä ja rankasti liioiteltuja.⁷⁴

Ruoho on kuitenkin ottanut mukaan myös positiivisia sitaatteja liittyen mormoneihin. Yhdestä käy esimerkiksi ilmi, ettei mormoniyhteisössä pelotella lapsia, mistä sitä vastoin on paljon esimerkkejä muista kirjassa käsitellyistä yhteisöistä. Toisessa sitaatissa henkilö ei ole kokenut painostusta yhteisön standardeista poikkeavaan ulkonäköön liittyvissä asioissa, vaikkei poikkeavaa tyyliä katsottukaan hyvällä. Lisäksi, vaikka yhteisön kovien vaatimusten vaikutuksista puhuttiin, eräästä sitaatista käy ilmi, että vaatimukset johtuvat järjestelmästä, johon yksilö mukautuu, ei siitä, että joku syyllistäisi tai vaatisi.⁷⁵ Analyysissa vertaan aineistoani erityisesti Ruohon teoksessa esille tulleisiin asioihin, ja siihen, kuinka selvästi erilaista kuvaa aineistoni luo.

3 JULKISUUSKUVAN LUOMINEN SOSIAALISESSA MEDIASSA

3.1. Uskonnollisen yhteisön jäsenen ääni sosiaalisessa mediassa

Tekstin tai videon lisäämistä sosiaaliseen mediaan on tutkimuksissa toisaalta kritisoitu olevan yksisuuntaista itsensä esittämistä, mutta toisaalta on nähty sosiaalisen median mahdollisuudet perinteisessä mediassa marginaalisiksi jäävien henkilöiden ja ryhmien identiteetin esiin tuomiselle. Sosiaalinen media on nähty näin legitiiminä ja demokratian kannalta hyödyllisenä työkaluna, joka antaa käyttäjille mahdollisuuden osallistua keskusteluun myös kansainvälisesti.⁷⁶

Sosiaalinen media heikentää perinteisen median edustajien asemaa narratiivien ja tiedon välittäjinä.⁷⁷ Sen nähdään tarjoavan demokraattinen alusta, jossa kuka tahansa voi saada äänensä kuuluville tasavertaisena muiden internetinkäyttäjien kanssa. Sosiaalinen media haastaa myös uskonnolliset yhteisöt, sillä se vähentää niiden kontrollia sen suhteen, kuka voi puhua julkisesti yhteisön edustajana. Tästä hyötyvät erityisesti naiset ja nuoret, jotka ovat harvoin auktoriteettiasemassa uskonnollisessa yhteisössään.⁷⁸

Mia Lövheim on tutkinut nuorten musliminaisten blogeja ja sitä, miten nuorten

⁷⁴ Ruoho 2017, 150.

⁷⁵ Ruoho 2017, 60, 142, 165.

⁷⁶ Van Zoonen et al. 2011b, 125; Herbert 2013, 94.

⁷⁷ Herbert & Gillespie 2013, 1–2; Teusner 2013, 183.

⁷⁸ Teusner 2013, 182, 184.

uskonnolliseen yhteisöön kuuluvien naisten ääni tulee blogien kautta kuuluville. Lövheimin mukaan nuoret naiset ovat tuskin koskaan auktoriteetteja uskonnollisissa instituutioissa, mutta he voivat saada äänensä kuuluville sosiaalisen median kautta. Sosiaalinen media mahdollistaa mielipiteiden ja näkemysten jakamisen perinteisten uskonnollisten yhteisöjen portinvartijoiden (gatekeepers) ohi. Media haastaakin uskonnolliset instituutiot siinä, että niiden kontrolli vähenee koskien uskonnosta käytävää julkista keskustelua. Vaikka nuoret naiset osallistuvat politiikkaan harvemmin, voivat blogit toimia tärkeänä vaikuttamisen kanavana.⁷⁹

Tarkastelen aineistoani useamman henkilön ylläpitämänä blogina. Web logi, eli lyhyemmin blogi, kehitettiin 1990-luvun lopussa nettialustaksi, jolla blogin pitäjä voi julkaista uuden päivityksen helposti, ilman että hänen tarvitsee muokata koko sivustoa. Julkaisut lisätään sivulle, ja ne asettuvat näkymään aikajärjestyksessä uusimmasta vanhimpaan, muistuttaen päiväkirjamerkintöjä. Blogin kävijöiden on mahdollista kommentoida yksittäisiä julkaisuja, ja julkaisuihin voi liittää avainsanoja, joiden avulla ne voidaan jakaa aiheittain lukijoita varten.⁸⁰

Lövheimin tutkimuksen mukaan bloggaajat luovat omaa auktoriteettiaan viittaamalla kirjoituksissaan toisaalta institutionaalsiin auktoriteettilähteisiin, kuten hänen tutkimuksessaan Koraaniin ja profeetan sanoihin, ja toisaalta viittaamalla omiin kokemuksiinsa ja vakaumukseensa. Bloggaajat siis rakentavat argumenttinsa institutionaalisten auktoriteettilähteiden pohjalle, mutta samalla oikeuttavat oman auktoriteettinsa tuoda näkökulmaansa esille suuremmalle yleisölle ja tulkita auktoriteettilähteitä omien kokemusien kautta.⁸¹ Toisaalta omiin kokemuksiin ja mielipiteisiin viittaaminen myös personalisoi uskontoa, mikä kuvaa uskonnon privatisoitumista ja subjektivoitumista nyky-yhteiskunnassa. Toisaalta blogit myös rikkovat tätä yksityisen ja julkisen rajaa tuomalla aiemmin yksityisinä pidettyjä asioita julkisiksi. Vaikkei blogilla olisi paljonkaan lukijoita, niillä voi silti ottaa osaa julkiseen keskusteluun.⁸²

Lövheim tarkasteli tutkimuksessaan myös blogien kommenttiosastoja ja katsoo, että kommentit ovat osaltaan yhteisen toiminnan ja merkityksen luomisen muotoja. Blogikommenteissa esiintyi sekä bloggaajan näkemyksiä tukevia, että vastustavia

⁷⁹ Lövheim, 130–132.

⁸⁰ Teusner 2013, 182.

⁸¹ Lövheim 2012, 140–141.

⁸² Lövheim 2012, 142.

kommentteja. Kommentit myös johtivat usein keskusteluun siitä, kuinka uskonnollisia arvoja ja normeja pitäisi käsitellä nyky-yhteiskunnassa. Toisaalta Lövheim kiinnittää huomiota perinteisten median portinvartijoiden ja moderoinnin puuttumisen ongelmallisuuteen, sillä siinä tapauksessa blogin pitäjä ei pysty hallitsemaan sitä, mitä kommenttiosioon laitetaan.⁸³

Siinä, missä aiemmin median kanavat olivat rajoitetummat, nykyään esimerkiksi Youtube mahdollistaa sen, että voidaan muokata, ei pelkästään sitä, mitä sanotaan, vaan myös sitä, kuinka viesti välitetään vastaanottajille. Sosiaalinen media antaa käyttäjille mahdollisuuden perinteisestä mediasta poikkeavaan ilmaisutapaan, esimerkiksi mahdollisuuden valita, muokata ja tuottaa kuvamateriaalia tai tehdä videoita valitsemallaan tyylillä.⁸⁴ Tämä liittyy myös yksittäisten henkilöiden blogeihin ja vlogeihin.

Youtuben myötä perinteisten blogien rinnalle ovatkin tulleet videoblogit eli vlogit. Vlogit eroavat blogeista oikeastaan vain siinä, että siinä, missä blogit ovat tekstimuotoisia, vlogeissa ajatukset on puhuttu suoraan kameralle. Vlogeille, kuten blogeillekin, ominaista on vapaa mielipiteenilmaisu ja kokemusten kerronta julkisesti internetissä. Kommentit ovat molemmissa tärkeä osa keskustelua.

Stephen Pihlaja on tutkinut evankelikaalisia kristittyjä vlogeja, joissa vloggaajat osallistuvat keskusteluun uskonnollisista aiheista joko keskenään tai muiden uskonnollisten näkemysten edustajien kanssa. Hän kiinnittää huomiota erityisesti evankelikaalisten kristittyjen ja ateistien keskusteluun tarkastelemalla useamman vloggaajan videoita saman teeman ympäriltä.⁸⁵ Hän analysoi erityisesti videolla esiintyvää argumentointia ja kategorisointia. Hänen mukaansa Youtuben konteksti aiheuttaa haasteita perinteiselle tavalle ajatella uskontoja ja tunnustuskuntia, sillä Youtubessa videon lataaja ei välttämättä sitoudu mihinkään tiettyyn tunnustuskuntaan.⁸⁶ Samalla tavoin blogeissa blogikirjoittaja voi tuoda esiin omia subjektiivisia näkemyksiään ja kokemuksiaan, eikä hänen ole välttämätöntä sitoutua vahvasti uskonnollisen yhteisön tai tunnustuskunnan näkemyksiin.

Sosiaalinen media mahdollistaa uudet, entistä vaihtelevammat uskonnon esittämisen muodot. Uskonnolliset bloggaajat edustavat blogeissa uskontoaan, halusivat tai eivät. Sosiaalisen median kautta uskonnosta on mahdollista antaa erilaista kuvaa, kuin mitä valtamediassa tuotetaan. Sosiaalisessa mediassa ihmisten on mahdollista vastata omaan

⁸³ Lövheim 2012, 141.

⁸⁴ Van Zoonen et al. 2011b, 125; Banet-Weiser 2012, 210.

⁸⁵ Pihlaja, 165–166.

⁸⁶ Pihlaja, 180.

uskontoonsa kohdistuvaan kritiikkiin ja tuoda esiin ongelmia liittyen muun muassa valtaväestön suhtautumiseen henkilön uskontoa kohtaan.⁸⁷

David Herbert on tutkinut islamofobiaa mediassa ja sosiaalisessa mediassa. Sosiaalinen media tarjoaa hänen mukaansa vähemmistöryhmille alustan identiteetin rakentamiselle ja sen esiin tuomiselle. Myös David Herbert nostaa tutkimuksessaan esiin nuoret musliminaiset, joiden ääni on perinteisen median keskustelussa aliedustettuna, mutta jotka ilmaisevat näkemyksiään sosiaalisen median kautta. Muslimivähemmistöt voivat näin vastata islamkielteisyyteen sosiaalisessa mediassa tuomalla esiin oman näkökantansa asioihin. Sosiaalisessa mediassa suhteellisen marginaalisetkin ryhmät voivat saada äänensä kuuluville.⁸⁸ Sosiaalinen media voi myös tarjota tilan solidaarisuuden ja yhteisen identiteetin rakentamiselle, sillä se mahdollistaa jakamisen ja väittelyn.⁸⁹ Herbert jakaa sosiaalisen median käytön vaikuttamisen kanavana kolmeen osa-alueeseen: sosiaalinen media mahdollistaa 1) mielipiteen ilmaisun, 2) keskustelun, ja 3) kollektiivisen tuen tai vastustuksen ilmaisun.⁹⁰

Herbert viittaa Liesbet van Zoonenin et al. (2011) tutkimuksiin koskien muslimien vastausta islam-vastaisen kansanedustajan puheisiin suoratoistopalvelu Youtubessa. Tutkimus tapahtui Alankomaiden kontekstissa, mutta tutkittuja videoita oli ladattu Youtubeen myös Egyptistä ja muista maista ympäri maailman. Tutkimuksessa havaittiin, että eniten videoita olivat lisänneet nuoret musliminaiset. Naiset edustivat useita eri kansallisuuksia, olivat suhteellisen nuoria ja usein aktiivisia muslimeja. Naiset ilmaisivat eriäviä näkökulmiaan uusilla tavoilla kritisoiden tai pilkaten politiikkaa tai tuottaen esityksiä siitä, kuinka he itse islamin ymmärtävät. Muutamat naisista myös erityisesti ilmaisivat näkevänsä oikeudekseen puhua islamin edustajina. Videoissa naiset puhuvat suuremmalle yleisölle, sekä poliittisille, että uskonnollisille toimijoille, jotka eivät ole aiemmin joko antaneet heidän puhua tai eivät ole heitä kuunnelleet.⁹¹ Myös tässä tutkimuksessa pidettiin tärkeänä videoihin tulleita kommentteja ja niissä käytyä keskustelua. Tutkimuksessa kuitenkin huomattiin, että vain 13 % kommenteista keskusteli keskenään. Niistäkin suurimmassa osassa keskustelijat edustivat samaa näkökantaa. Eriävien mielipiteiden

⁸⁷ Lövheim 2012, 140.

⁸⁸ Herbert 2013, 94, 97.

⁸⁹ Herbert 2013, 95.

⁹⁰ Herbert 2013, 93.

⁹¹ Van Zoonen et al. 2011b, 110, 117–118, 125.

joutuessa vastakkain, keskustelu muuttui usein vihamieliseksi. Kommentit eivät van Zoonenin et al. mukaan usein johdakaan dialogiin eri näkökantojen välillä tai johda keskinäiseen ymmärrykseen.⁹²

Liitän aineistoni sosiaalisen median tutkimukseen ja kiinnitän huomiota siihen, mitkä esittelemissäni tutkimuksissa esiin tulleet osa-alueet toteutuvat aineisossani. Seuraakristusta.fi on blogimainen sivusto, jolla ylläpitäjät julkaisevat tekstejä valitsemistaan teemoista ja ottavat näin osaa julkiseen keskusteluun. Sivustoon liittyy myös muita sosiaalisen median kanavia, Facebook, Youtube ja Instagram, joten sivusto linkittyy vahvasti myös muuhun sosiaaliseen mediaan. Rajaan kuitenkin tässä tutkimuksessa tarkasteluni koskemaan vain nettisivua.

3.2 Uskontojen julkisuuskuva

MAP-kirkon Yhdysvalloissa käynnistämä kampanja vuodelta 2010 koostui videoista, joissa videoilla esiintyvät nuoret ja energiset ihmiset tekivät jokapäiväisiä, mutta silti siistejä juttuja, kuten surffasivat tai rullalautailivat. Videoilla esiintyvä henkilö kertoo elämästään, esimerkiksi jostain harrastuksestaan ja viimeistään videon lopussa käy ilmi, että henkilö on mormoni. Videoilla mormonit esitetään samanlaisina kuin muutkin ihmiset, vastauksena sille, että mormonit saattavat ulkopuolisille vaikuttaa kummallisilta. Mormoneihin yleensä liitettyjä asioita ovat moniavioisuus ja homovastaisuus, ja tämän kampanjan tarkoituksena oli tarjota mormoneista toisenlaista kuvaa. Kampanja olikin suunnattu nimenomaan suurelle yleisölle.⁹³

Ei ole yhdentekevää millaista kuvaa uskonnollinen yhteisö antaa ulospäin. Mara Einsteinin mukaan uskonto pitää nykymaailmassa esittää arvokkaana hyödykkeenä, joka on ihmisten ajan arvoista. Tähän päästäkseen uskontoa täytyy tuoda ihmisten näkyville. Sen pitää olla jotakin uutta ja relevanttia, sekä jotain, joka erottuu massasta. Uskonto tarvitsee siis brändin.⁹⁴

Brändäys terminä liittyy yleensä tuotteisiin ja markkinointiin, ja sitä on tutkittu monien eri tieteenalojen näkökulmasta. Konseptia on kuitenkin sovellettu tuotteiden

⁹² Van Zoonen et al. 2011a, 1296.

⁹³ Banet-Weiser 2013, 165.

⁹⁴ Einstein 2007, 12.

markkinoinnin lisäksi myös esimerkiksi maabrändäykseen (country branding) ja uskontojen brändäykseen. Uskontojen brändäys voi olla esimerkiksi tietynlaisen kuvan luomista uskonnollisen yhteisön johtajasta, joka osaltaan vaikuttaa ihmisten mielikuviin yhteisöstä ja haluun esimerkiksi osallistua yhteisön tilaisuuksiin tai ostaa yhteisön myymiä tuotteita.⁹⁵ Hyödynnän tutkimuksessani brändin käsitettä ja liitän sen ylipäättään julkisuuskuvan luomiseen.

Brändäys on prosessi, jossa hyödykkeeseen liitetään sosiaalinen tai kulttuurinen merkitys. Tavoitteena on lisätä hyödykkeen resonanssia yksittäiselle kuluttajalle. Brändäys ei kuitenkaan liity pelkästään kaupallisuuteen, vaan myös kulttuuriin. Brändien tarkoituksena on herättää ihmisissä positiivisia kokemuksia liittyen tuotteeseen tai yritykseen. Brändit luovat tarinan. Brändin tarina ei liity ihmisten mielessä vain kyseiseen tuotteeseen, vaan kantaa pitemmälle. Siitä tulee tarina, joka on tuttu, intiimi ja persoonallinen. Ihmiset liittävät itsensä osaksi tarinaa ja tarinan osaksi identiteettiään. Brändäys myös rakentaa suhdetta yrityksen ja kuluttajan välille. Brändiin liitetään kuvia, teemoja, moraalikäsityksiä, arvoja ja tunteita.⁹⁶ Uskontojen brändäys on yksi esimerkki brändäyksestä, joka ei liity suoraan kaupallisuuteen, vaikka uskonnollinen yhteisö, ilmiö tai henkilö saattaakin hyötyä suuresti brändistään taloudellisesti. Esimerkiksi amerikkalaisten megakirkkojen pastoreiden kirjat ovat yltäneet best-sellereiksi brändäyksen avulla.⁹⁷ Seuraavassa kuvailen kuitenkin kahta esimerkkiä uskonnon brändäyksestä, jossa voiton tavoittelu ei tule esiin yhtä selvästi.

Krönert ja Hepp ovat tutkineet Saksan Colognessa järjestetyn katolisen kirkon maailman nuorten päivä 2005 -tapahtuman näkyvyyttä mediassa. Tapahtuma oli sekä uskonnollinen tapahtuma, että mediatapahtuma, jonka oli tarkoitus antaa katoliselle kirkolle julkisuutta mediassa.⁹⁸ Katolisen kirkon yhtenä tavoitteena oli antaa kirkosta mediassa kuvaa jonain mystisenä, jota ei voi kokonaan ymmärtää. Tällä pyrittiin varmistamaan tapahtuman uskonnollisen luonteen välittyminen mediaan. Tätä varten tapahtuman TV-kameroiden paikat oli etukäteen suunniteltu medianäkyvyys silmällä pitäen. Tämän lisäksi vain valikoidut median edustajat päästettiin tapahtuman pyhiin tilaisuuksiin.⁹⁹

⁹⁵ Katso esim. Einstein 2007.

⁹⁶ Banet-Weiser 2012, 4, 209.

⁹⁷ Einstein 2007, 95.

⁹⁸ Krönert & Hepp 2011, 95–96.

⁹⁹ Krönert & Hepp 2011, 97.

Krönertin ja Heppin mukaan paavi oli keskeinen hahmo tapahtuman medianäkyvyyden kannalta. Sekä katolinen kirkko että media käyttivät paavia "brändisymbolina", linkittäen maailman nuorten päivän tapahtumat ja paikat paavin vierailuun kaupungissa. Paavin rooli on niin suuri, että Krönert ja Hepp kutsuvat tapahtumaa jopa "paavitapahtumaksi".¹⁰⁰ Kirkon brändisymbolina paavi symboloi sekä pyhyiden että arkipäivän ulottuvuutta. Paavi on brändisymbolina kansainvälisesti tunnistettu ja tukee näin osaltaan kuvaa kirkosta maailmanlaajuisena yhteisönä. Myös maailman nuorten päivän kansainvälinen mediajulkisuus antaa katolisesta kirkosta kuvan kansainvälisenä ja ympäri maailmaa läsnä olevana.

Krönert ja Hepp haastattelivat tutkimuksessaan myös katolisia nuoria, jotka seurasivat tapahtumaa median välityksellä. Osa nuorista oli kriittisiä tapahtumaa kohtaan, mutta osalle se näyttäytyi iloisena tapahtumana, jossa korostui katolilaisten kansainvälinen yhteenkuuluvuus. Nyky-yhteiskunnassa uskonnolliseen yhdyskuntaan kuuluminen on valinta ja katolilaisuus on vaihtoehto, jonka täytyy sopia ihmisten jokapäiväisen elämän kontekstiin. Paavi symbolina palvelee tässä useampaa eri tarkoitusta. Paavi näyttäytyy toisaalta moraalisenä ja hengellisenä esimerkkinä muutoin sekulaarissa sosiaalisessa ja kulttuurisessa jokapäiväisessä ympäristössä. Toisaalta Paavi on koko kirkon yhdistävä henkilö, joka saa ihmiset koolle, on tapahtumien keskiössä. Mediajulkikkisena paavi toimii yhteisenä vertauskohtana osallistujille, medialle ja yleisölle. Mediajulkisuus myös antaa paavista sellaista kuvaa, että häntä kiinnostavat nuorten kirkkoa koskevat tarpeet ja vaatimukset.¹⁰¹ Paavin rooli tapahtuman mediajulkisuudessa onkin tarkkaan mietittyä ja tapahtuman kautta on tarkoitus antaa yleisölle tietynlaista kuvaa katolisesta kirkosta.

Mara Einstein puolestaan on tutkinut muun muassa sitä, millaisina kirkkojen järjestämät Alpha-kurssit esitetään Alpha-kurssien nettisivuilla. Alpha-kurssi on evankelikaalislähtöinen kristillinen 10-viikkoa kestävä kurssi, jossa kurssilaiset kokoontuvat esimerkiksi kurssinvetäjän kotiin syömään, seurustelemaan ja katsomaan videoluennon kristillisestä aiheesta, kuten "kuka Jeesus on?" tai "miksi ja kuinka rukoilla?" Kurssista pyritään antamaan mahdollisimman ei-uhkaava kuva. Promootiometodeista tärkein on puskaradio. Suurin osa kurssilaisista löytää kurssille jonkun kutsumana.¹⁰² Nettisivujen

¹⁰⁰ Krönert & Hepp 2011, 97.

¹⁰¹ Kröner & Hepp 2011, 98–101.

¹⁰² Einstein 2007, 108.

tarkoituksena on vedota ”etsijöihin”, niihin, jotka ovat kuulleet kurssista ja kiinnostuneina hakevat lisätietoa netistä. Nettisivujen on tarkoitus olla seuraava askel niille, jotka ovat kuulleet kurssista kaverilta. Nettisivut tarjoavat tietoa Alpha-kurssista ja siitä, kenelle se on tarkoitettu. Sivuilla on myös kartta, jolta voi nähdä missä järjestetään itseä lähin Alpha-kurssi. Informaatiota on sivuilla juuri sen verran, että henkilön mielenkiinto kurssia kohtaan kasvaa, mutta informaatiota ei tarjota liikaa, jottei henkilö kokisi kurssille osallistumista tarpeettomana.¹⁰³

Alpha-kurssi on suunnattu 20–30-vuotiaille nuorille aikuisille. Tämä näkyy nettisivuilla siitä, että kaikki kuvamateriaali esittää tämän ikäryhmän ihmisiä. Ihmiset edustavat lisäksi useita eri etnisyyksiä, mikä on varmasti tarkoituksella valittu kertomaan, että kurssi on kaikille etnisyyksille. Monilla kuvien henkilöistä on puvut päällä, mikä vetoaa yläluokan kuluttajiin. Myös nettisivuilla esiintyvä Alpha-kurssin logo on tarkoin mietitty. Logo on piirros miehestä, joka kantaa kysymysmerkkiä. Miehen pukeutumisen perusteella voi päätellä hänen olevan nuori, samaa ikäluokkaa kuin kurssin kohderyhmä. Hänen ihonväristään ei voi päätellä, mitä etnisyyttä hän edustaa, eikä määrittäviä kasvonpiirteitä ei ole. Logossa värit on valittu niin, että näyttää siltä, kuin valo loistaisi ylhäältäpäin. Tämä on selkeä ja tarkoituksellinen viittaus uskonnollisuuteen, mikä osaltaan edustaa Alpha-kurssin yksinkertaisuutta, rehellisyyttä ja avoimuutta.¹⁰⁴

Sekä Krönertin ja Heppin, että Einsteinin tutkimuksissa on tärkeässä osassa tietynlaisen kuvan luominen uskonnollisesta yhteisöstä. Katolisen kirkon maailman nuorten päivän kohdalla paavi tulkittiin brändisymboliksi, jolla oli tärkeä osa kuvan luomiselle katolisesta kirkosta, ja jonka rooli tapahtumassa oli tarkoin mietitty. Alpha-kurssien kohdalla nettisivujen sisällöt olivat myös huolella ja kohderyhmää ajatellen valittuja. Hyödynnän omassa tutkimuksessani edellisten tarjoamia esimerkkejä ja erityisesti brändin käsitettä ja määrittelyä tarkastellessani mormonien luomaa julkisuuskuvaa sivustolla seuraakristusta.fi.

¹⁰³ Einstein 2007, 114.

¹⁰⁴ Einstein 2007, 113.

4 AINEISTO JA METODI

4.1 Seuraakristusta.fi

4.1.1 Aineiston esittely

Seuraakristusta.fi on suomalaisten mormonien ylläpitämä internetsivusto, jolta löytyy artikkeleita, blogitekstejä ja kääntymyskertomuksia. Sivusto ei ole Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen kirkon virallinen nettisivu, eikä sivusto toimi kirkon alaisuudessa. Suurin osa sivustolla olevista artikkeleista on käännöksiä englanninkielisistä mormonien epävirallisilla sivuilla julkaistuista artikkeleista ja ne käsittelevät mormonikirkon oppia ja elämää mormonina (esim. antavat elämänohjeita). Blogitekstejä ovat kirjoittaneet kaksi suomalaista mormoninaista. Blogiteksteissä he selittävät omia valintojaan mormoneina ja puolustavat MAP-kirkon opetuksia, sekä sivuavat oman elämänsä tapahtumia. Tutkielmani aineistossa hyödynnän aikarajauksen puitteissa kuitenkin vain toisen bloggaajan tekstejä. Tutkimuksen aloitushetkellä, 01.09.18, sivuston kotimaista-osiosta löytyi 24 blogitekstiä ja 9 kääntymyskertomusta. Artikkeleita sivustolla oli tutkimuksen aloitushetkellä 360. Artikkelit on alun perin julkaistu useilla erinäisillä mormoneihin liittyvillä sivustoilla, esimerkiksi sivustoilla bookofmormoncentral.org, ldsliving.com, mormonhub.com, askgramps.org ja mormon.org. Suurin osa lähdesivuista ei toimi kirkon alaisuudessa. Osa sivuista, kuten askgramps.org ja mormonhub.com ovat saman säätiön sponsoroimia kuin seuraakristusta.fi. Seuraakristusta.fi on aktiivinen sivusto, jolla julkaistaan useita kertoja kuussa. Vanhimmat julkaisut ovat alkuvuodelta 2016.

Seuraakristusta.fi sivustolta löytyvän ”meistä”-osion mukaan sivusto on More Good Foundationin sponsoroima. More Good Foundation on voittoa tavoittelematon MAP-kirkkoa tukeva säätiö. Säätiön nettisivujen mukaan se ei toimi kirkon alaisuudessa, mutta tukee kirkkoa kaikin tavoin. Säätiö syntyi tarpeeseen tarjota internetissä paikkansapitävää tietoa mormoneista ja säätiön perusperiaatteena on tukea nimenomaan ei-virallisia mormonisivuja. Tämä siksi, että säätiö luottaa ei-auktoritatiivisten henkilöiden kertomuksen kirkosta olevan vastaanottajien mielissä luotettavampaa, kuin kirkon virallinen tiedonanto. Säätiön tarkoituksena on tukea mormoneja uskon levittämisessä internetissä. Kohderyhmänä ovat ei-mormonit ja päämääränä antaa mormoneista positiivinen kuva ja saada ihmisiä kääntymään mormoneiksi. Säätiö tukee useiden eri maissa toimivien

mormoniaiheisten nettisivujen toimintaa.¹⁰⁵

Seuraakristusta.fi sivuston alkuperäinen nimi on kysymormonilta.fi. Nimi vaihtui lokakuussa 2018, sen jälkeen kuin MAP-kirkon yleiskonferenssissa kirkon johtajat olivat puhuneet mormoni-nimityksen käytön lopettamisen puolesta. Muutos näkyy myös valikossa, jossa vaihdettiin linkki "kysy mormonilta!" muotoon "kysy meiltä!". Vaihdoksen myötä mikään sivuston rakenteesta ei suoranaisesti viittaa enää mormoneihin, lukuun ottamatta alareunan palkkia linkkeineen. Uuden kävijän on siis hankala aluksi ymmärtää, että sivusto liittyy Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen kirkkoon. MAP-kirkko on korostanut viime aikoina sitä, että se on kristillinen kirkko, joten nimenmuutos kristillisyyteen viittaavaan nimeen liittyy todennäköisesti pyrkimykseen esittää MAP-kirkko enemmän kristittynä kirkkona. Myös lokakuun 2018 MAP-kirkon yleiskonferenssissa kirkon johtajat puhuivat mormoni-nimityksen hylkäyksen puolesta. Seuraakristusta.fi ei ole ainoa nimensä muuttanut sivusto. Myös mormonhub.com, jolta useat aineistoni artikkelit alun perin ovat, vaihtoi nimensä, ja on nyt thirdhour.org. Kirkon virallisilla sivuilla nimimuutosta ei kuitenkaan ainakaan vielä ole tapahtunut, ja esimerkiksi suomalaisten sivujen osoite on edelleen mormonit.fi.

Seuraakristusta.fi sivusto ei ole ensimmäinen tulos, kun Googlen hakukoneesta etsii tietoa mormoneista. Sivuston kävijämäärän arviointi onkin hankalaa. Toisaalta sivusto on toiminut aktiivisesti jo lähes kolme vuotta, joten kävijöitä varmasti kuitenkin on.

4.1.2 Sivuston rakenne ja etusivu

Seuraakristusta.fi etusivu on värikäs ja täynnä kuvia. Sivun ylälaidassa on sivun logo, sen alla linkkejä sivuston eri osiin. Osiot ovat: "Artikkeleita", "Perusperiaatteet", "Kysymyksiä ja vastauksia" sekä "Kysy meiltä!" (aikaisemmin "Kysy mormonilta!") Samalla rivillä on myös kohta, jossa voi etsiä sisältöä hakusanalla. Sivuston oikean laidan palkissa on ensin "Suositellaan" osio, jossa on linkit neljään sivustolta löytyvään julkaisuun. Suositelluiksi merkittyjä julkaisuja on kuitenkin enemmän ja "suositellaan"-palkin julkaisut vaihtuvat, kun kävijä siirtyy sivulta toiselle. Tämän alla on Facebook-osio, jossa näkyy pienessä laatikossa vieritettävä seuraakristusta.fi facebook-tilin seinä. Tämän alla on "seuraa meitä" osio ja linkit seuraakristusta.fi Facebookiin, Youtubeen, Twitteriin ja Instagramiin. Keskellä on varsinainen etusivu, jolta löytyy linkit viimeisimpiin sivustolle lisättyihin julkaisuihin. Jokaiseen liittyy

¹⁰⁵ More Good Foundation (www.moregoodfoundation.org). Viitattu 10.9.

kuva, otsikko ja pieni kuvaus. Sivuston alalaidassa on palkki, jossa on seuraava disclaimer-teksti:

Tekijänoikeus © 2018 Kysymormonilta.Fi. Kaikki Oikeudet Pidätetään.
Tämä verkkosivusto ei ole Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkon (usein myös mormonikirkkona tunnettu) sivusto. Tällä sivustolla ilmaistut mielipiteet eivät välttämättä edusta kirkon virallista asemaa. Tällä sivustolla ilmaistut mielipiteet ovat sen käyttäjien ja ylläpitäjien vastuulla eivätkä välttämättä edusta kirkon virallisia näkemyksiä tai oppeja.
Vieraillaksesi kirkon virallisilla sivustoilla, käy osoitteessa LDS.org tai mormonit.fi.

Palkissa on myös linkit mormonit.fi ja mormon.org suomenkielisille sivustoille. Disclaimer ei ole sivuston ylläpitäjien itsensä muotoilema, vaan täsmälleen sama teksti löytyy eri kielisinä kaikkien More Good Foundationin sponsoroimien sivustojen alalaidasta.

4.1.3 Julkaisujen rakenne

Tutkimukseni keskittyy paljolti sivuston julkaisuihin, joista suurin osa on artikkeleita. Joukossa on myös muutama blogiteksti. Jokaisessa julkaisussa on ensin kuva ja sen alla otsikko. Kuva on yleensä sama kuin alkuperäisessä englanninkielisessä artikkelissa. Blogeissa on aina blogin kirjoittajan kuva. Jokaisen julkaisun otsikon alla on julkaisun seuraakristusta.fi sivustolla julkaisijan nimi, julkaisupäivä ja tieto, mihin sivun osioista julkaisu kuuluu, esim. "kirkon opit". Julkaisijan nimeä klikkaamalla pääsee näkemään kaikki saman henkilön julkaisut sivustolla. Näiden tietojen alla on painikkeet, joiden kautta artikkelin voi jakaa Facebookissa, Twitterissä ja Google+:ssa ja kuvat Pinterestissä. Tätä seuraa varsinainen teksti. Artikkelien lopussa on tieto siitä, kuka alkuperäisen artikkelin on kirjoittanut, missä artikkeli on alun perin julkaistu ja kuka sen on kääntänyt suomeksi. Kääntäjän tietoja ei tosin välttämättä aina ole. Alkuperäiseen artikkeliin on linkki. Tämän jälkeen on listattuna artikkeliin liittyvät avainsanat, joita klikkaamalla pääsee samalla avainsanalla merkattuihin artikkeleihin seuraakristusta.fi sivustolla. Tällä tavalla lukija voi löytää lisää aiheeseen liittyviä julkaisuja, joskin avainsanojen linkkejä ei korosteta, eikä niihin tekstissä ohjata. Tarkkaamattomalta tai kokemattomalta lukijalta saattaa siis mennä linkit ohi. Artikkelin alalaidassa on palkki, jossa on linkattuna ajallisesti sivustolla edellinen ja seuraava julkaisu. Tämän alla on palkki "samankaltaisia aiheita", jossa on linkit neljään muuhun seuraakristusta.fi artikkeliin. Artikkelit ovat kuitenkin sekalaisia, eivätkä ne liity juuri luettuun artikkeliin. Tämän alla on tieto siitä, kuka artikkelin on julkaissut seuraakristusta.fi sivustolla. Tekijästä on usein kuva, etunimi ja lyhyt kuvaus. Esimerkiksi:

Krista

Perheenäiti, joka harrastaa töissä käyntiä ja musiikkia.

Sivuston ylläpitäjät esiintyvät sivuilla omilla nimillään. Kolme neljästä aineistoni keruun aikana sivustolla julkaisseesta ylläpitäjästä kertoo sekä etu- että sukunimensä. Kahdella on myös oma kuva. Yhdeltä paljastuu näiden lisäksi myös kotikaupunki ja opiskeluala. Kahdella muulla on tietoa siitä, että he ovat perheenäitejä. Ylläpitäjät eivät siis peittele henkilöllisyyttään, mikä luo avoimuutta ja toisaalta myös kertoo siitä, ettei hävetä sitä mitä tehdään.

Julkaisijan tietojen alapuolella on kohta ”jätä vastaus”, jossa voi kirjoittaa kommentin. Kommentin ohkeen on jätettävä oma nimi ja sähköpostiosoite. Kommentteja ei sivustolla kuitenkaan juuri näy. Törmäsin vain kolmeen artikkeliin, jossa oikeasti on kommentti, ja nekin olivat kaikki positiivisia tai rakentavia kommentteja. On mielenkiintoista, ettei kommentteja ole, sillä yleensä kynnys kommentoimiseen on internetissä matala. On mahdollista, että sivuston ylläpitäjät tarkistavat kaikki kommentit ja päättävät, mitkä niistä saavat sivustolla olla. Kommentit, varsinkin negatiiviset sellaiset, herättävät blogeissa usein keskustelua.¹⁰⁶ Seuraakristusta.fi sivustolla tällaista keskustelua ei pääse syntymään.

Seuraakristusta.fi sivustolla julkaistut artikkelit ovat suurelta osin käännöksiä englanninkielisistä, todennäköisesti amerikkalaisten kirjoittamista teksteistä. Tekstit eivät siten suoraan heijasta suomalaisen mormonin ajatusmaailmaa, eivätkä sivuston ylläpitäjät ole itse kirjoittaneet julkaisuja. Tähän tekevät poikkeuksen toki blogitekstit. Ylläpitäjät kuitenkin valitsevat ja kääntävät sivustolla julkaistavat artikkelit. Tässä he oletettavasti käyttävät omaa harkintaansa sen suhteen mitä omille sivuilleen laittavat. Julkaisut eivät näytä seuraavan selkeää punaista lankaa aiheidensa tai kohdeyleisönsä kannalta, mikä saattaa johtua siitä, että sivustolla on useampia ylläpitäjiä, jotka valitsevat itsenäisesti mitä julkaisuja haluavat sivulle laittaa.

Tässä tutkielmassa tutkin sitä, kuinka sivuilla pyritään luomaan myönteistä kuvaa Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen kirkosta ja sen jäsenistä. Olen siis kiinnostunut nimenomaan siitä, mitä sivustolla on ja millainen kuva sinne valitusta aineistosta muodostuu. Tästä syystä aineisto on mielestäni sopiva tutkimuskysymyksen kannalta. Mormonit ovat Suomessa pieni vähemmistö ja onkin ymmärrettävää, että sivuston

¹⁰⁶ Lövheim 2012, 141.

aineokset on kerätty muilta, erityisesti amerikkalaisilta sivustoilta. Se, että kaikkea sisältöä ei ole tuotettu Suomen kontekstissa kuvaakin siis kirkon tilannetta.

4.1.4 Aineiston valinta ja rajaus

Aineistoni on internetissä julkisesti kaikkien nähtävillä, eikä tutkimuksen tekeminen vaadi lupaa sivuston ylläpitäjiltä. Olen kuitenkin huomionut sivustolla julkaisevien henkilöiden yksityisyyden niin, etten pääsääntöisesti tässä työssä viittaa heihin nimeltä, vaikka sivustolla tekijät ovatkin julkisesti omilla nimillään. Internetistä materiaalia voi halutessaan helposti poistaa, mutta tutkielmassani tiedot ovat pysyvästi.¹⁰⁷

Seuraakristusta.fi tuo näkökulmaa siihen, kuinka uskonnollisen vähemmistön edustajat tuovat uskontoaan ja uskonnollista yhteisöään esille internetissä. Aineisto rajautuu Suomen kontekstiin, ja tuokin hyödyllistä lisää mormonien tutkimukseen Suomessa. Seuraakristusta.fi ei ole Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen kirkon ylläpitämä, vaan kirkon jäsenten itsenäinen tuotos, vaikkakin sponsoroitu. Näin sivut eivät puhu kirkon virallisella äänellä, vaan tuovat esiin yksittäisten ihmisten kertomuksen. Ne sopivat siis aineistokseni hyvin.

Aineistosta rajasin tarkasteltavakseni sivuston julkaisut aikajärjestyksessä heinäkuun lopulta syyskuun loppuun, tarkemmin aikaväliltä 27. heinäkuuta–28. syyskuuta 2018. Näin aineistoon lukeutuu yhteensä 20 julkaisua. Valitsin tämän aikavälin siksi, että sille ajoittuvat julkaisut olivat sivuston uusimpia tutkimuksen aloitushetkellä. Lisäksi, saadakseni tietoa siitä, millaisen kuvan sivuston kävijä saa mormoneista, näin järkeväksi käyttää aineistona nimenomaan tutkimusjakson aikana sivuston etusivulla julkaistuja julkaisuja. Ne ovat sitä sisältöä, joka ensimmäiseksi kävijää houkuttaa. En jaotellut aineistoa sen mukaan, mikä on julkaisujen aihe tai miten ne on sivustolla luokiteltu. Tämä siksi, että voisin tutkia sivustolta löytyvää aineistoa mahdollisimman monipuolisesti. Pysin tarkastelemaan sivustoa kokonaisuutena, joten otan analyysissäni huomioon tekstin lisäksi sivuston rakenteen ja visuaalisuuden, sekä muita huomionarvoisia tiettyyn julkaisuun liittymättömiä seikkoja.

Aineistoni kahdestakymmenestä julkaisusta lopulliseen analyysiin valikoitui 15. Julkaisuista 5 on luokiteltu sivuston ”Kotimaiset” osioon ja ne koostuvat saman kirjoittajan kirjoittamista blogiteksteistä. Blogitekstien kirjoittaja on nuori yliopistossa opiskeleva nainen. Aineistoni julkaisuista 4 kuuluu osioon ”Kirkon opit” ja 7 osioon ”Elämää

¹⁰⁷ Kuula 2006, 189.

mormonina”. Nämä julkaisut ovat kaikki käännöksiä. Jokaiseen julkaisuun on merkitty avainsanat julkaisun aiheen mukaan. Avainsanoja oli yhteensä 18. Yleisimmin esiintyivät avainsanat ”mormonin kirja” (3), ”palveleminen” (2) ja ”seurustelu” (2). Aineistoni julkaisut olivat yhteensä neljän henkilön kirjoittamia (blogitekstit) tai kääntämiä (artikkelit). Julkaisujen lisäksi käsittelen sivustoa myös kokonaisuutena huomioiden sivuston pohjan asettelun ja visuaalisuuden.

4.2 Temaattinen sisällönanalyysi ja retoriikka

4.2.1 Metodi ja työn kulku

Toteutan analyysini temaattisen sisällönanalyysin keinoin, käyttämällä apuna retorisen analyysin teoriaa. Temaattisessa analyysissä aineistosta nostetaan esiin tutkimusongelmaa valaisevia teemoja ja pyritään tarkastelemaan valittujen teemojen esiintymistä aineistossa.¹⁰⁸ Sisällönanalyysi puolestaan on analyysimenetelmä, jonka avulla pyritään järjestämään tutkittava aineisto niin, että tutkittavasta ilmiöstä saadaan hahmotettua kokonaiskuva tiivistetyssä muodossa. Sisällönanalyysin avulla teksti järjestetään etsimällä siitä tutkimuksen kannalta kiinnostavat asiat ja luokittelemalla ne. Analyysi alkaa erittelemällä tutkimuksen kannalta oleelliset havainnot ja jättämällä pois kaikki epäolennaiset. Tämän jälkeen tekstistä hahmotellaan analyysiyksiköt, jotka voivat olla sanoja, lauseita tai ajatuskokonaisuuksia. Lopulta analyysiyksiköt järjestetään ala- ja yläluokkiin ja näin muodostuvat lopulta tutkimuksen analyysin pääluokat.¹⁰⁹

Retoriikkaa analysoitaessa kieli on tärkeässä asemassa. Kieli ei ainoastaan kuvaa maailmaa, vaan se myös jäsentää, merkityksellistää ja rakentaa sitä. Se välittää jotain todellisuuden luonteesta rakentaen samalla todellisuutta.¹¹⁰ Funktioilla tarkoitetaan kielenkäytön seurauksia. Esimerkiksi poliitikon lausahduksella ”kannatan kansainvälisyyttä” saattaa olla useita eri funktioita tilanteen mukaan: sen tarkoituksena voi olla puolustautua syytöksiä vastaan, esittää puhuja nykyaikaisena tai syyttää keskustelukumppania pakolaisvihamielisyydestä. Pelkästä tekstistä ilman kontekstia ei siis voi vielä päätellä paljoakaan, vaan tutkijan tulee aina ottaa huomioon tekstin tuottamisyhteys ja tilanne.

¹⁰⁸ Eskola & Suoranta 1998, 174.

¹⁰⁹ Tuomi & Sarajärvi 2002, 102–103, 105, 112.

¹¹⁰ Jokinen et al. 1993, 17–18, 20, 41.

Analyysia tehdessään tutkijan onkin tärkeää miettiä, miksi asiat on sanottu juuri niin kuin on sanottu, ja millä muilla tavoin tekstissä ilmaistut asiat olisi voitu sanoa.¹¹¹ Analysoijan tulee myös pohtia sitä, miten tekstin tuottaja on suhtautunut mahdollisiin vasta-argumentteihin. Mahdollisia vasta-argumentteja ennakoidaan usein jo tekstissä.¹¹²

Retoriikka on kielenkäyttöä, jolla pyritään välittämään sanomaa tietyille yleisölle. Retorisessa kommunikaatiossa on yleensä pyrkimyksenä nostattaa lukijoissa tai kuulijoissa tiettyjä tunteita, vakuuttaa heidät puhujan argumenteista, sekä ohjata heidät toimimaan tietyllä tavalla.¹¹³ Retorisessa analyysissä, tulee huomioida paitsi se, mitä sanotaan, myös se, mitä ei sanota. Osa viestistä välittyy rivien välistä. Jokaisesta argumentista on luettavissa siihen sisältyvä vasta-argumentti, sillä argumentointi tapahtuu tilanteessa, jossa läsnä on keskenään kilpailevia argumentteja. Argumentteihin sisältyy myös itsestäänselvyyksinä pidettäviä asioita, joita ei tarvitse lausua ääneen.¹¹⁴

Retoriikka voidaan nähdä vuorovaikutuksena jossa puhujan tai kirjoittajan on aina huomioitava yleisö, jolle kirjoitus tai puhe on suunnattu. Yleisön käsite onkin hyvin keskeinen retoriikassa. Yleisö voi olla joko konkreettinen tai kuviteltu. Yleisöllä on aina ennako-oletuksia, mieltymyksiä ja ennakkotietoja, jotka on huomioitava. Puhetilanteessa puhuja voi nähdä yleisönsä reaktiot, muuta kirjoittaessa kirjoittaja toimii ennalta oletettujen reaktioiden pohjalta, huomioiden esimerkiksi aiempien samantapaisten tekstien saaman vastaanoton.¹¹⁵

Kirjoitusta ei aina ole suunnattu vain yhdelle yleisölle, vaan oletettuja yleisöjä voi olla myös useampia. Näitä yleisöjä kutsutaan tekstin yleisöpotentiaaleiksi, jotka kirjoittaja on tietoisesti tai tiedostamattaan huomionut. Esimerkiksi oppikirjan kirjoittaja kirjoittaa tekstiä pääasiassa oppilaille, mutta huomioi myös muut yleisöt, kuten opettajat ja kirjan kustantajan. Tekstin ensisijaisia yleisöjä kutsutaan erityisyleisöiksi. Erityisyleisöjen olennainen piirre on se, että kirjoittaja voi olettaa, että tämä yleisö jakaa tietyt argumenttien lähtökohdat, joita kirjoituksessa ei tarvitse enää perustella.¹¹⁶ Esimerkiksi suomalaisille kirjoittava suomalainen blogikirjoittaja voi olettaa suomalaisten jakavan kanssaan

¹¹¹ Jokinen et al. 1993, 28; Suoninen 1993, 48–49, 50, 54, 60, 62.

¹¹² Jokinen et al. 1993, 33.

¹¹³ Sakaranaho 2001, 13.

¹¹⁴ Sakaranaho 2001, 14.

¹¹⁵ Pesonen & Lassander 2001, 46, 54; Sakaranaho 2001, 18.

¹¹⁶ Pesonen & Lassander 2001, 54.

tietynlaisen arvopohjan. Yleisö luokin kirjoittajalle toimintaedellytykset ja sopivat tavat ja keinot asian esittämiseen.¹¹⁷

Itse toteutin analyysini niin, että tutustuin ensin aineistoon pintapuolisesti lukemalla sen läpi. Tämä auttoi minua hahmottamaan alustavasti aineistosta nousevat, tutkimuskysymykseni kannalta relevantit analyysiyksiköt. Tämän jälkeen tarkensin aineiston rajausta ja analysoin julkaisut yksi kerrallaan käyttäen apuna alustavasti hahmottelemiani analyysiyksiköitä. Tein muistiinpanoja ja ryhmittelin asioita yksittäisten analyysiyksikköjen alle. Lopulta tarkistin analyysiyksiköiden käyttökelpoisuuden, yhdistelin ja poistin niitä. Jaoin ne lopulta kolmen teeman alle, kuvastamaan julkisuuskuvan luomiseen liittyviä osa-alueita.

Analyysiluvuissa tarkastelen sitä, miten mormoneista luodaan myönteistä kuvaa sivustolla seuraakristusta.fi, ottaen samalla huomioon mormoneihin kohdistetun kritiikin. Pyrin vastaamaan tähän kysymykseen kolmen eri osa-alueen avulla: yhteisön ongelmista puhuminen, suhtautuminen yhteisön ulkopuolisiin sekä samaistuminen ja eron tekeminen ei-mormoneihin tai suomalaisten valtavirtaan. Lähdän aluksi liikkeelle yhteisössä ilmenevien ongelmien esiintuomisen tarkastelulla.

5 YHTEISÖN ONGELMISTA PUHUMINEN

5.1 Seurakuntien palvelutehtävät

Seuraakristusta.fi sivuston yhtenä tavoitteena on lähetystyö ja siihen liittyvä positiivisen kuvan luominen mormoneista. Myönteisen kuvan luomisessa tärkeää on korostaa hyviä asioita huonojen sijaan. Tärkeää on, että uskonto tai uskonnollinen yhteisö esitetään houkuttelevana ja sellaisena, jonka henkilö voisi kokea merkityksellisenä lisänä omaan elämäänsä. Brändinluomistavoitteet huomioiden, sivuston olisi tärkeää herättää lukijoissa positiivisia kokemuksia liittyen mormoneihin.¹¹⁸ Sivustolla ei kuitenkaan esitetä mormoneja täydellisinä, vaan julkaisuissa kuvataan myös mormonina olemiseen liittyviä ongelmia ja asioita, joita ei välttämättä koeta mukavina. Tämä aiheuttaa haasteen brändinrakentamiselle. Seuraavassa käsittelen sitä, kuinka sivustolla seuraakristusta.fi käsitellään mormonina olemiseen liittyviä ongelmia.

¹¹⁷ Pesonen & Lassander 2001, 55.

¹¹⁸ Banet-Weiser 2012, 4, 209.

Suomalaiset vierastavat usein voimakasta uskonnollisuutta, ja uskonnollisia yhteisöjä, joissa vaaditaan korkean tason sitoutumista. Kääriäisen mukaan tällaiset liikkeet saatetaan kokea kulttuurisesti vieraina.¹¹⁹ Mormoneilla kiinnittymisaste on korkea ja palvelutehtäviin sitoutuminen pitää yllä jäsenten kiinnittyneisyyttä yhteisöön. MAP-kirkossa jäsenet suorittavat erilaisia maallikkotehtäviä, sekä maksavat kymmenyksiä kirkolle. Kirkon sunnuntaikokoukset kestävät kolme tuntia ja toiminta kirkolla onkin aikaa vievää.¹²⁰ Jäseniä kannustetaan aina vain parempiin suorituksiin. Claudia Bushmanin mukaan kirkon kovat vaatimukset johtavat helposti siihen, että uudet jäsenet jäävät pois toiminnasta tai jättävät kirkon jopa kokonaan. Uudet jäsenet voivat kokea, etteivät pysty yltämään täydellisyyteen ja olemaan tarpeeksi hyviä ollakseen mukana.¹²¹ Myös Ruohon mukaan mormoniyhteisön yksilölle asettamat hengelliset tavoitteet aiheuttavat jäsenissä syyllisyydentunteita ja täydelliseen suoritukseen pyrkiminen uuvuttaa jäsenet.¹²²

Aineistossani kaksi blogitekstiä keskittyi nimenomaan palvelutehtävistä kertomiseen. Blogiteksteissä palvelutehtävät esitettiin pääsääntöisesti myönteisessä valossa, korostaen niistä saatavia hyötyjä. Ensimmäinen blogiteksteistä Palveleminen – keskeinen osa kirkkoamme ja elämäämme (3.9.2018) on suunnattu kirkon ulkopuolisille, ja pyrkii näin oletettavasti esittämään mormonien seurakuntaelämään kuuluvat palvelutehtävät mahdollisimman myönteisinä.

Tekstissä kirjoittaja listaa monia palvelutehtäviä, joissa on itse mukana. Näitä ovat muun muassa tulkkaaminen ja pianon soitto seurakunnan kokouksissa, lapsille tarkoitetun alkeisyhdistyksen opettajana toimiminen, sekä nuorten aikuisten toiminnan suunnitteleminen. Puuhaa riittää, eikä hengähtämään ehdi. Vaikka tekstin on tarkoitus esittää palveleminen myönteisessä valossa, linkitetään eri palvelutehtävät toisiinsa ilmauksilla kuten: ”Ei, en ole töissä kirkossa”, ”Kun sakramenttikokous on ohi, en huokaise helpotuksesta” ja ”Myös viikolla riittää puuhaa kirkolla”. Tekstissä tulee ehkä tahattomastikin esiin työn paljous, kun palvelutehtävien hoitamista esimerkiksi verrataan kirkossa töissä olemiseen. Toisaalta tämän vastapainoksi tekstissä korostetaan palvelemisen

¹¹⁹ Kääriäinen 2005, 167; Ketola 2011, 74–78.

¹²⁰ Östman 2017, 145.

¹²¹ Bushman 2006, 29.

¹²² Ruoho 2017, 164–165.

positiivisia vaikutuksia. Tehtävät hyödyttävät blogitekstin mukaan sekä seurakuntaa, että omaa itseä:

Tehtävät kirkossa auttavat meitä palvelemaan ja vahvistamaan muita seurakunnan jäseniä samalla, kun kehitämme omia kykyjämme. Vastoin kuin monissa muissa organisaatioissa, kirkossa ei valita johtotehtäviin ansioluettelon tai kokemuksen perusteella, vaan Jumala kutsuu meidät palvelemaan. (Palveleminen – keskeinen osa kirkkoamme ja elämäämme, 3.9.2018)

Vaikka tehtäviä on paljon, korostetaan sitä, kuinka palvelutehtävien vastaanottaminen ja niiden hoitaminen lisäävät siunauksia ja iloa. Myös blogitekstin iloinen ja kepeä sävy saa palvelutehtävät kuulostamaan enemmän antoisilta, kuin pakkopullalta. Kirjoituksissa korostetaan palvelemisen hyötyjä seurakunnalle, seurakunnan ulkopuolisille ja jopa jo edesmenneille ihmisille.

Haluamme tehdä kaikkemme, jotta seurakunnat tuntuisivat perheiltä ja jokainen voisi tuntea olevansa tervetullut kirkkoon. Yhdessä kokoaikaisten lähetyssaarnaajien kanssa autamme ihmisiä, jotka haluavat oppia lisää evankeliumista. Sukututkimuksen kautta ja temppeleissä teemme työtä, jotta ilman evankeliumia kuolleet sukulaisemme voisivat saada pelastavat toimitukset. (Palveleminen – keskeinen osa kirkkoamme ja elämäämme, 3.9.2018)

Palvelutehtävät pyritään siis esittämään myönteisessä valossa, elämää rikastuttavina ja kaikkia hyödyttävinä. Edellisen blogitekstin jatko-osan otsikko Palveleminen parasta, mitä tiedän – silti on ihan okei kieltäytyä tehtävästä (17.9.2018) kertoo kuitenkin siitä, että kirjoittaja on siinä halunnut korjata joitain väärinkäsityksiä, joita edellinen artikkeli on ehkä aiheuttanut. Vaikka palvelutehtäviä on paljon, kirjoittaja on halunnut korostaa, että niistä voi myös kieltäytyä. Kirjoituksessa korostetaan omasta jaksamisesta huolehtimisen tärkeyttä palvelutehtävien ja vaatimusten vastapainoksi.

Vaikka haluankin kannustaa jokaista palvelemaan epäitsekäästi ja tarttumaan mahdollisuuksiin kirkossa, kotona ja yhteiskunnassa, kannustan myös miettimään omia rajoja. On ihan okei kieltäytyä. On ihan okei sanoa, että nyt olen tehnyt liikaa ja tarvitsen aikaa itselleni. (Palveleminen on parasta, mitä tiedän - silti on ihan okei kieltäytyä tehtävästä, 17.9.2018)

Mormoneista luodaan näin kuvaa järkevinä, ja toisten jaksamisesta välittävinä.

Palvelutehtäviä ei esitetä ikävinä ja raskaina, mutta seuraakristusta.fi julkaisuissa ei toisaalta kielletä myöskään sitä, että palvelutehtävät eivät aina ole hauskoja. Blogitekstissä Palveleminen on parasta, mitä tiedän - silti on ihan okei kieltäytyä tehtävästä (17.9.2018) kerrotaan, että kirjoittaja on joskus ottanut kirkossa vastaan vaikeita ja epämiellyttäviltä tuntuja tehtäviä. Näiden asioiden ohella muistetaan kuitenkin mainita, kuinka paljon iloa tehtävien suorittamisesta saa ja kuinka voi oppia rakastamaan myös sellaisia tehtäviä, jotka aluksi tuntuvat epämiellyttäviltä ja vaikeilta.

Kaikki tehtävät seurakunnassa ovat kutsuja Jumalalta. Uskomme, että kun otamme ne vastaan, Hän siunaa meitä ja voimme kokea iloa. Olen itse kokenut monta kertaa, että kun olen ottanut vastaan vaikeilta tai epämiellyttäviltä tuntuja tehtäviä, Jumala on siunannut minua ja olen oppinut rakastamaan niitä. (Palveleminen parasta, mitä tiedän – silti on ihan okei kieltäytyä tehtävästä, 17.9.2018)

Blogitekstissä toisaalta tunnustetaan se, että palveleminen voi olla epämiellyttävää, mutta toisaalta korostetaan ehdottomasti niitä hyviä asioita, joita palvelemisesta seuraa, kuten edellisessä lainauksessa. Palvelutehtävät pyritään siis loppujen lopuksi esittämään positiivisina ja itselle hyödyllisinä.

5.2 Seurakunnat

Palvelutehtävien yhteydessä korostettiin sitä, kuinka seurakuntien halutaan tuntuvan kuin ihanilta perheiltä, joissa jäsenillä on halu tehdä kaikki mahdollinen ihanan seurakunnan ylläpitämiseksi. Kirjoituksesta saa sen kuvan, että jäsenistä välitetään ja kaikkien halutaan voivan tuntea olonsa tervetulleeksi. Seurakuntaan kuulumisen hyötyjä korostetaan:

Tiedän ihmisiä, jotka sanovat, että he haluavat olla hengellisiä, mutta eivät kuulua järjestäytyneeseen uskontoon. Itselleni kuitenkin kirkkoon kuuluminen on ollut mahtava tilaisuus harjoitella muiden auttamista ja palvelemista. Seurakunnastani olen myös monta kertaa itse saanut apua, erityisesti elämäni vaikeimpina hetkinä. (Palveleminen – keskeinen osa kirkkoamme ja elämäämme, 3.9.2018)

Vaikka seurakunnat esitetään palvelua käsittelevässä blogitekstissä erittäin myönteisessä valossa, on sivustolla myös muita julkaisuja, joista saa vastakkaista kuvaa seurakunnista. Sivuston toisessa artikkelissa ”Se heittäköön ensimmäisen kiven” – Nykypäivän ”kivittämisen” aiheuttamat vahingot (18.8.2018) kerrotaan esimerkkitapauksia, joissa mormonit ovat ”heittäneen kiviä”, eli tuominneet muita yhteisönsä jäseniä ja näin aiheuttaneet vahinkoa. Artikkelin on suunnattu toisille mormoneille ja se peräänkuuluttaa muutosta mormoniyhteisön sisällä. Artikkelissa esitellään muun muassa esimerkkitapaus, jossa seksuaalisen hyväksikäytön yrityksestä selvinnyt kertoi tapahtuneesta seurakunnassaan. Vastaanotto oli kaikkea muuta kuin ymmärtävä.

Yksi kysymyksistä, jonka hänen piispansa esitti hänelle, oli: ”Mitä odotit tapahtuvan juhlassa, jossa kaikki juovat ja hormonit hyrräävät?” [Pam! ”Vältä tilanteita, joissa standardisi saattavat vaarantua” -kivi lävistää hänen sielunsa saaden hänet ajattelemaan, että seksuaalisen saalistajan teot olivat hänen syytään.]

Hän myös kertoi saaneensa kuulla seurakunnassaan ihmisten kommentoineen, että hän oli todennäköisesti keksinyt koko jutun ja koska hän pukeutui säädettömästi, hän yritti viekoitella sen tyyppisiä miehiä. [Pam! ”Pukeudu säädyllyisesti ja vältä pahan vaikutelmia” -kivi tuhoaa hänen omanarvontunteensa.] (”Se heittäköön ensimmäisen kiven” – Nykypäivän ”kivittämisen” aiheuttamat vahingot, 18.8.2018)

On julkisuuskuvan luomisen kannalta mielenkiintoista, että artikkelissa tuodaan esiin näinkin vakavia ongelmia mormoniyhteisössä ja esitetään yhteisö tuomitsevana. Myönteisen kuvan luomisen kannalta tällaiset kertomukset ovat ongelmallisia. Niissä korostuvat mormoniyhteisön sisäiset ongelmat, tässä erityisesti muiden tuomitseminen.

Kuitenkin artikkelin päätavoitteena on mormoniyhteisön sisällä esittää ratkaisua tällaisiin ongelmiin. Ongelmiin puuttumisen alttius antaa taas osaltaan myönteistä kuvaa mormoneista. Mormoneista luodaankin kuvaa yhteisönä, jossa ongelmista puhutaan ja niihin tartutaan, sen sijaan, että niitä piiloteltaisiin tai ne pistettäisiin yksilön syyksi. Samalla luodaan myös kuvaa siitä, että muutkin kuin kirkon johtohenkilöt voivat tuoda mielipiteensä esille, eivätkä kaikki alistu kirkossa vallitseviin olosuhteisiin. Ruohon mukaan mormoniyhteisössä ongelmia ei tuoda esille, sillä yhteisön on tarkoitus olla täydellinen yhteisö, jossa ei ole ongelmia.¹²³ Sivustolta seuraakristusta.fi saa kuitenkin päinvastaisen kuvan. Se heittäköön ensimmäisen kiven -artikkeli on muutokseen kannustava. Positiivisuus meneekin loppujen lopuksi negatiivisuuden edelle ja jättää lukijalle enemmän myönteisen kuin kielteisen kuvan yhteisöstä.

5.3 Syyllisyydentunteet ja täydellisyyden tavoittelu

Kolmas ongelma, joka julkaisuissa tulee esiin, ovat omat tuntemukset. Blogitekstissä Palveleminen on parasta, mitä tiedän - silti on ihan okei kieltäytyä tehtävästä (17.9.2018) kerrotaan siitä, kuinka kirjoittaja päätyi lähetystyössä palvelemaan alueelle, jolla hänellä ei ollut hyvä olla ja hän pelkäsi pyytää alueen vaihtoa, sillä pelkäsi puuttuvansa Jumalan suunnitelmiin ja sotkevansa ne. MAP-kirkossa lähetysaarnaat eivät itse päättäneet minne lähtevät, vaan kirkon johtajat päättävät lähetystyökohteesta Jumalan inspiroimina. Jumalan katsotaankin siis ohjaavan lähetysaarnaan juuri sinne, missä häntä tarvitaan. Blogin kirjoittaja pelkäsi sotkevansa Jumalan suunnitelmat, jos ehdottaisi lähetystyöjohtajalleen alueen vaihtoa. Lopuksi hän kuitenkin kertoo, kuinka ongelma ratkesi parhain päin ympärillä olevien kannustavien ihmisten ansiosta, ja hänen asiaan puuttumisensa itse asiassa edesauttoi Jumalan suunnitelman toteutumista.

Syyllisyydentunteet ja kirkon standardeihin yltäminen ovat julkaisuissa esiin nousevia ongelmia. Artikkelissa Miten voin saada todistukseni takaisin? (14.9.2018) kysyjä kertoo, kuinka hänet on vallannut suuri määrä epäuskoa ja hän on kääntynyt mormonien

¹²³ Ruoho 2017, 9–10, 88, 201, 202.

vastaisten sivujen puoleen, ja etsii nyt apua tilanteeseensa. Toisessa artikkelissa Mistä tiedän, että olen saanut anteeksi? (31.8.2018) kysyjää vaivaa syyllisyys synneistä, joita hän on saattanut tehdä, eikä hän voi uskoa, että Jumala olisi antanut hänelle anteeksi.

Molemmissa artikkeleissa kysyjän ongelmaan pyritään löytämään ratkaisu.

Ruoho kertoo kirjassaan mormoniyhteisön täydellisyydentavoittelusta.

Aineistostanikin huomaa täydellisyyden tavoittelun ja myös siitä koituvat syyllisyyden tunteen, kuten seuraavassa esimerkissä artikkelista Mistä tiedän, että olen saanut anteeksi? (31.8.2018).

Mistä tiedän, että olen saanut anteeksi? Olen lähetyssaarnaaja ja olen tunnustanut lähetysohjeideni monia asioita. Minua vaivaavat synnit, joita olen saattanut tehdä. Lähetysohjeideni on sanonut minulle, että olen ollut lähetyksessä vuoden, eikä minulla ole syytä huoleen. Tunnen silti syyllisyyttä, enkä harrastanut esiaviollisia suhteita ennen lähtöäni, mutta miten voin tietää, että olen sopusoinnussa Jumalan kanssa, kuten lähetysohjeideni sanoo minun olevan? (Mistä tiedän, että olen saanut anteeksi? 31.8.2018)

Lainauksessa kysyjää vaivaavat synnit, joita hän on joko tehnyt tai saattanut tehdä. Synnit johtavat syyllisyydentunteeseen, joka nousee osittain yhteisön kannustamasta täydellisyyden tavoittelusta. Julkisuuskuvan luomisen kannalta syyllisyydentunteiden, jotka liittyvät toisaalta mormonien aina parempaan kannustavaan yhteisöön, toisaalta uskonkäsityksiin esimerkiksi siitä, mikä on Jumalan tahto ja antaako Jumala anteeksi, ei ajattelisi edesauttavan myönteisen julkisuuskuvan rakentamista. Toisaalta, vaikka julkaisuissa tuodaan esiin mormonien ongelmia uskonkäsitysten ja itse uskon kanssa, ongelmiin pyritään aina etsimään ratkaisuja. Tämä luo mormoniyhteisöstä taas kuvaa ongelmia peittelemättömänä ja niiden ratkaisuun pyrkivänä. Toisaalta mormoneista annetaan samalla kuvaa tavallisina ihmisinä, joilla on ongelmia ja jotka voivat tarvita niihin apua.

Myös kuvaa täydellisyyden tavoitteluun kannustavasta yhteisöstä pehmennetään ilmaisemalla, että vaikka onkin hyvä palvella seurakunnassa, sitä ei tule tehdä oman jaksamisen kustannuksella, kuten blogitekstistä Palveleminen on parasta, mitä tiedän - silti on ihan okei kieltäytyä tehtävästä (17.9.2018) kävi ilmi. Ja vaikka itseään tulee kehittää, itseään ei kuitenkaan kannusteta vertaamaan toisiin, kuten käy ilmi seuraavasta esimerkistä.

Älä vertaa ymmärrystäsi Hengestä muiden kokemuksiin ja heidän henkilökohtaiseen matkaansa. Kun hyväksyt oman tilanteesi, etkä vertaa itseäsi toisiin, katsot jonakin päivänä elämäsi taaksepäin ja kiität Herraa Hänen siunauksistaan, kun pysyt uskollisena Jumalan,

enkeliä ja todistajien edessä tekemillesi liitoille. (Mistä tiedän, että olen saanut anteeksi? 31.8.2018)

Artikkelissa kysyjän ongelmiin ei muutenkaan suhtauduta tuomitsevasti, vaan osoitetaan myötätuntoa. Kysyjän vastauksessa henkilö kertoo omista samankaltaisista kokemuksistaan, ja painottaa vielä lopuksi, ettei kysyjä ole yksin ongelmansa kanssa.

Mitä tulee tunteisiisi, kun vertaat sitä, miten itse tunnet Pyhän Hengen ja miten toiset tuntevat Hänet, haluan sinun tietävän, että et ole tässäkään asiassa yksin. Pitkän aikaa olin hyvin masentunut kuullessani näitä hienoja "palavia tunteita rinnassa" -todistuksia, joita en tänäkään päivänä (kuten muut ovat niistä kertoneet) ole koskaan tuntenut. (Mistä tiedän, että olen saanut anteeksi? 31.8.2018)

5.4 Opilliset ja historiaan liittyvät ongelmat

Historia-aiheisessa julkaisussa Mormonin kirjan unohdettu todistaja, joka ei suostunut kieltämään uskoa edes kuoleman uhatessa (25.9.2018) kerrotaan kirkon varhaisvaiheiden ongelmista. Suurin osa ongelmista kohtasi kirkkoa ulkopuolelta, kuten vaino, mutta artikkelissa mainitaan myös muun muassa kirkon alkuaikojen taloudelliset ongelmat ja jäsenten erottaminen.

Väkivaltainen vaino ei kuitenkaan ollut ainoa rasite, jolle Hiram Page ja muut kirkon jäsenet altistuivat. Ja kun Whitmerin perheen jäsenet erotettiin kirkosta taloudellisten ja muiden jupakoiden keskellä, jotka valtasivat pyhät vuoden 1837 jälkeen, myös Hiram Page jätti kirkon suuren perheensä kanssa. - - Silti, vaikka Hiram Page jätti kirkon, hän ei koskaan hylännyt todistustaan Mormonin kirjasta. Selkeänä todisteena tästä esiintyy hänen jatkuva mukanaolonsa, William E. McLellinin ja Whitmerin sukulaistensa kanssa, kirjaan perustuvissa liikkeissä. (Mormonin kirjan unohdettu todistaja, joka ei suostunut kieltämään uskoa edes kuoleman uhatessa, 25.9.2018)

Artikkelissa ei peitellä mormonien historiaan liittyviä ongelmia, mutta toisaalta historialliset henkilöt esitetään eräänlaisina sankarihahmoina, jotka pysyivät uskollisina todistukselleen elämänsä loppuun asti. Artikkelissa korostetaan loppujen lopuksi tätä sankaruutta. Mielenkiintoista on myös, että artikkelissa viitataan "kirjaan perustuviin liikkeisiin". Näillä tarkoitetaan ilmeisesti mormonismin muita suuntauksia. Artikkelissa tuodaan siis esille myös kirkon alkuaikojen jakautuminen. Mormonismin jakautuminen jatkuu tähän päivään asti, mutta silti artikkelissa suhtaudutaan hyväksyvästi siihen, että alkuaikojen sankarit kuuluivat nykyistä MAP-kirkkoa edeltävien suuntausten sijasta muihin mormonismin suuntauksiin.

Sivustolla pyritään useassa artikkelissa ratkaisemaan ongelmia Mormonin kirjan uskottavuuteen liittyen. Mormonin kirjaa ja sen esilletuloa on historian saatossa kritisoitu erityisesti Yhdysvalloissa. Kritiikkiä vastaan puolustautuminen ja ylipäättään mormonin kirjan uskottavuuden perustelu toistuu artikkelista toiseen ja vaikuttaakin siltä, että mormonit

kokevat hyvin tarpeellisena pyhän kirjansa totuudellisuuden puolustamisen. Esimerkiksi seuraavassa lainauksessa esitellään ensin ongelma Mormonin kirjan uskottavuuden kanssa ja sitten kerrotaan, kuinka artikkelissa pyritään ratkaisemaan nämä uskottavuuden ongelmat.

Joidenkin mielestä kertomus Mormonin kirjan esille tulosta on tuntunut liian omituiselta ja mielikuvitukselliselta ollakseen uskottava. Tämä oli tosiasia erityisesti sen julkaisun aikana vuonna 1830. Ihmiset olivat epäileväisiä sen väitteen suhteen, että muinainen kirja, joka oli kirjoitettu kultalevyille, olisi paljastettu nuorelle maanviljelijälle. On vaadittu lähes kahden vuosisadan verran arkeologisia löydöksiä osoittamaan täysin, että haudatun nefiläisten aikakirjan yksityiskohdat sopivat poikkeuksellisen hyvin kaikkialla maailmassa olevien muinaisten salattujen kirjojen joukkoon. (Onko olemassa muita Mormonin kirjan kaltaisia muinaisia aikakirjoja? 29.8.2018)

Artikkelissa viitataan arkeologisiin löytöihin ja pönkitetään näin omia argumentteja tieteellisen tutkimuksen avulla. Tieteelliseen tutkimukseen viittaaminen antaa mormoneista toisaalta kuvaa nykyaikaisina ja tiedettä arvostavina, luoden näin positiivista yhteyttä nyky-yhteiskuntaan. Artikkelissa vastataan osaltaan kritiikkiin kirjaa kohtaan antamalla tieteellistä pohjaa Mormonin kirjan muinaisen alkuperän tueksi esittelemällä useita muita tapauksia, joissa muinaisia piilotettuja aikakirjoja on löytynyt. Artikkeliki tuo esiin sen, ettei mormonien tarvitse uskoa pelkästään siihen, mitä pyhissä kirjoituksissa sanotaan, vaan että he etsivät tieteellisen tutkimuksen avulla tukea uskomuksilleen. Artikkelissa viitataan muun muassa arkeologisiin löytöihin, sekä siihen, kuinka ”haudatun nefiläisten aikakirjan yksityiskohdat sopivat poikkeuksellisen hyvin kaikkialla maailmassa olevien muinaisten salattujen kirjojen joukkoon”. Näistä esimerkkinä ovat muun muassa Kuolleenmeren kääröt ja Nag Hammad. Lisäksi on viitattu muihin muinaisiin juutalaisiin teksteihin. Näillä luodaan mormoneista kuvaa koulutettuina ja tiedettä arvostavina.

Toisaalta sivuston toisesta artikkelista saa kuitenkin sen kuvan, että tieteeeseen tulee uskoa vain siinä tapauksessa, että sen tutkimuksien tulokset eivät ole ristiriidassa mormonien pyhien kirjoitusten kanssa. Alkuperäinen kirjoittaja käyttää tieteellisiä argumentteja tukemaan omia väitteitään, mutta painottaa kuitenkin, että kun tieteen tulokset ovat pyhien kirjoitusten kanssa ristiriidassa, tulee uskoa enemmän pyhiä kirjoituksia kuin tiedettä.

Minusta vaikuttaisi olevan huomattavasti loogisempaa arvostella maailman tiedemiehiä ja älykköjä Jumalan profeettojen kirjoitusten perusteella kuin arvostella profeettoja tieteen professoreiden perusteella. (Vaari vastaa: Kuinka sovittaa uskomisen Mormonin kirjan sanomaan Jumalasta ja Jeesuksesta siinä esiintyviin ajoitusvirheisiin? 8.9.2018)

Mormonin kirjaan liittyvien ongelmien lisäksi aineistossani käsitellään myös ongelmia liittyen joihinkin mormonien opinkohtiin. Julkaisuihin kaksi vastasi suoraan näitä ongelmia

käsittelyyn kysymyksiin: Vaari vastaa: Kuinka sovittaa uskomisen Mormonin kirjan sanomaan Jumalasta ja Jeesuksesta siinä esiintyviin ajoitusvirheisiin? (8.9.2018) sekä Miten voin saada todistukseni takaisin? (14.9.2018). Molemmissa artikkeleissa MAP-kirkon jäsen on epäluuloinen kirkon oppia ja Mormonin kirjaa kohtaan. Artikkeleissa pyritään poistamaan ongelmat, käsittelemällä epäluulon aiheita yksi kerrallaan.

Ensimmäisessä artikkelissa esitettyjä kysymyksiä olivat muun muassa se, miten Mormonin kirjassa esiintyvät kaupungit näyttävät vain kadonneen Amerikan mantereelta, olivatko Joseph Smithin löytämät kultalevyt liian painavia yhden henkilön kannettaviksi, onko temppelin katolla oleva Moronin patsas epäjumalanpalvelusta ja mitä kirkon entinen presidentti Brigham Young on sanonut tummaihoisista ihmisistä. Näihin kysymyksiin vastataan yksi kerrallaan. Toisessa artikkelissa kysyjää ihmetyttää se, ettei joitain Mormonin kirjassa esiintyviä eläimiä tai materiaaleja ollut olemassa Amerikan mantereella Mormonin kirjan kirjoittamisen aikaan.

Kysymykset eivät kuitenkaan ole sellaisia, joita suomalainen MAP-kirkkoon kuulumaton tai liittymistä harkitseva pohtisi tai olisi edes tietoinen. Ehkä kuitenkin kirkon sisältä katsottuna nämä kysymykset tuntuvat oleellisilta. Artikkelit onkin pikemminkin suunnattu toisille mormoneille ja ne ovat näin keskustelua mormoniyhteisön sisällä. Myönteisen kuvan luomisen kannalta ne ovat kuitenkin ongelmallisia, sillä ne tuovat esiin epäjohtonmukaisuuksia yhteisön pyhään kirjaan liittyen. Toisaalta ongelmat ja epäjohtonmukaisuudet pyritään selittämään. Opillisia ongelmia tuodaan siis toisaalta esiin julkaisuissa, mutta esiin tuomisen tarkoituksena on korjata oletetun lukijakunnan virheellisiä käsityksiä, ei esitellä ongelmia.

5.5 Johtopäätökset

Sivuston seuraakristusta.fi monissa julkaisuissa tuodaan esiin mormonina olemisen ongelmia sekä ongelmia liittyen Mormonien kirjaan ja opillisiin asioihin. Ongelmiin pyritään kuitenkin aina löytämään ratkaisu, mikä luo mormoneista kuvaa yhteisönä, jossa ongelmia ei peitellä, vaan ne pyritään ratkaisemaan. Palvelutehtävät pyritään niiden työläydestä huolimatta esittämään antoisina ja kaikille hyödyllisinä. Vaikka ongelmia tuodaan esille, painotetaan kuitenkin omasta jaksamisesta huolehtimisen tärkeyttä. Kaikki esitetään julkaisuissa kuitenkin lopulta parhain päin tai ainakin parempaan suuntaan menossa. Sivustolla luodaan kuvaa, että vaikka yhteisössä on ongelmia, ongelmiin etsitään aktiivisesti ratkaisuja, eikä

ongelmista pelätä puhua. Esiin tuodaan jopa yhteisön sisäisiä ongelmia, kuten toisten tuomitseminen, sekä syyllisyydentunteet.

Mormonit esitetään toisaalta artikkeleissa epätäydellisinä eli tavallisina ihmisinä, joilla on ongelmia siinä missä muillakin. Tämä tuo osaltaan mormoneja lähemmäs oletettua ei-mormoni yleisöä, jolle myönteistä kuvaa halutaan antaa. Lähetystyön kannalta on riskialtista esitellä kirkon opillisia tai pyhään kirjaan liittyviä ongelmia. Myös yhteisön sisäiset tai seurakuntaelämään liittyvät haasteet eivät välttämättä houkuta ketään kääntymään mormoniksi. Toisaalta ongelmista ja haasteista puhumalla luodaan kuvaa avoimesta yhteisöstä, joka ei salaile. Julkisuuskuvan kannalta negatiivisten asioiden esittäminen ei siis välttämättä ole ongelmallista, vaan voi osaltaan kaataa ennakkoluuloja ja saada lukijan liittämään mormoneihin myös positiivisia ominaisuuksia.

6 SUHDE ULKOPUOLISIIN

6.1 Puhe kirkon ulkopuolisista

Monien pienten uskonnollisten liikkeiden oletetaan suhtautuvan kielteisesti ulkomailmaan ja olevan suvaitsemattomia. Kimmo Ketolan analyysissä suvaitsemattomat asenteet liitetään nimenomaan fundamentalistisiin ja sulkeutuneihin yhteisöihin.¹²⁴ Tässä luvussa tarkastelen sitä, kuinka mormonit luovat itsestään kuvaa tämän teeman tiimoilta. Kuinka negatiivisiin oletuksiin vastataan julkisuuskuvaa luomalla? Entä onko kuvassa säröjä?

Myönteinen puhe yhteisön ulkopuolisista sekä muiden uskontojen ja kansallisuuksien edustajista on aineistossa vallalla. Tämä näkyy esimerkiksi myönteisenä puheena muista uskonnoista ja siitä, kuinka niihin sisältyy paljon hyvää. Esimerkiksi artikkelissa Mormoneilla ei ole yksinoikeutta totuuteen (27.7.2018) on jo mielenkiintoinen otsikko, joka kertoo siitä, että muissakin uskonnoissa voi olla totuutta. Artikkelissa puhutaan muun muassa siitä, kuinka kristinuskossa on paljon totuutta. Mormoneilla on kuitenkin hallussaan kokonainen totuuden ”peili”. Artikkelissa jopa väitetään, että ”kaikissa maailman uskonnoissa on totuuden sirpaleita”.

Esimerkiksi, kristinuskon olennainen piirre on luja usko Jeesukseen Kristukseen ja Hänen tehtävänsä Lunastajana. SE ON VALTAVA PALANEN PEILISTÄ. Yhdistä se uskomukseen siitä, että Jumala on taivaallinen Isämme, että meidän tulee rakastaa lähimmäisiämme, että meillä

¹²⁴ Ketola 2011, 86.

on Raamattu ja hengen lahjoja; siinä on valtavasti totuutta. Myöskään kristinuskolla ei ole yksinoikeutta totuuteen. Väitän, että kaikissa maailman uskonnoissa on totuuden sirpaleita. (Mormoneilla ei ole yksinoikeutta totuuteen, 27.7.2018)

Edellisestä esimerkistä käy ilmi myönteinen suhtautuminen kristinuskoon ja muihin uskontoihin. Tekstissä myönnetään kristinuskossa olevat ”totuuden peilin palaset” ja kiinnitetään huomiota niihin, ei siihen, mikä kirjoittajan mielestä kristinuskossa on pielessä. Lisäksi kirjoittaja menee vielä niin pitkälle, että väittää kaikissa maailman uskonnoissa olevan totuuden sirpaleita. MAP-kirkon virallisen kannan mukaan vain heillä on totuus. Artikkelissa tätä ei kuitenkaan painoteta, vaikka tästäkin käsityksestä pidetään loppujen lopuksi kiinni. Sen sijaan painotetaan sitä, ettei mormoneilla ole yksinoikeutta totuuteen, kuten seuraavassa lainauksessa:

Jos kirkon jäsenet pitävät toisiin uskontokuntiin kuuluvia täysin tietämättöminä totuuden suhteen, olemme suoraan sanottuna väärässä. Jos kirkkoon kuulumattomat olettavat, että väitämme olevamme ainoita totuuden tietäjiä maailmassa, he ovat myös väärässä. (Mormoneilla ei ole yksinoikeutta totuuteen, 27.7.2018)

Tekstissä ei puhuta kielteisesti muiden uskontojen edustajista, vaan heidät esitetään vilpittöminä ja hyvää tarkoittavina, ei sellaisina, jotka vääristelevät totuutta. Tästä on esimerkkinä seuraava, jossa kerrotaan, kuinka eri kirkot syntyivät Jeesuksen kuoleman jälkeen:

Uskolliset seuraajat yrittivät pelastaa niin monia jäljellä olevia totuuden palasia kuin pystyivät – todella jalo pyrkimys. Mutta jälleen kerran pappeuden valtuus ja profeetallinen ohjaus katosivat. Hyvää tarkoittavat ihmiset tekivät parhaansa jäljelle jääneiden totuuksien suhteen. Eräs saman mielinen uskovien ryhmä otti osansa totuuden sirpaleista ja perusti kirkon. Tuhannet muut ryhmät tekivät samoin heidän hallussaan olevien totuuksien kanssa. Ilmaantui valtava määrä kirkkoja ja uskomusjärjestelmiä, mistä päästäänkin meidän aikamme tilanteeseen. (Mormoneilla ei ole yksinoikeutta totuuteen, 27.7.2018)

Lainauksessa muiden kirkkojen edustajat kuvataan jaloina ja hyvää tarkoittavina. Artikkelili ylipäättään antaa mormoneista kuvaa yhteisönä, joka ei ole sulkeutunut ja väitä, että vain heillä on totuus. Suurin osa suomalaisista on ISSP 2008 -kyselyn mukaan sitä mieltä, että totuutta löytyy monista eri uskonnoista, ei vain yhdestä. Tällä artikkelilla otetaan asiaan sama kanta. Mormonit eivät artikkelin mukaan halua hyökätä muiden uskomuksia vastaan, sillä muillakin on osia totuudesta, vaan ainoastaan ”oikaista heitä vähän”. Muihin uskontoihin suhtaudutaan tekstin loppupuolella muutenkin myönteisesti ja muidenkin uskontojen perustajille ja jopa filosofiille annetaan tunnustusta:

Vuonna 2006 presidentti James E. Faust vahvisti, että ”maailman suuret uskonnolliset johtajat, kuten Muhammed, Konfutse ja uskonpuhdistajat, sekä sellaiset filosofit kuin Sokrates, Platon ja

monet muut, saivat osan Jumalan valkeudesta.” Aamen! (Mormoneilla ei ole yksinoikeutta totuuteen, 27.7.2018)

Totuuskäsitysten eroja ei korosteta, vaikka toisaalta mormonien käsitystä pidetään loppujen lopuksi täydellisimpänä totuutena, johon muidenkin kannattaisi oieta. Kirjoituksessa tuodaankin esiin myös ero mormonien ja muiden välillä.

Vaikka äskeisessä artikkelissa ei korosteta mormonien omaavan täyteintä totuutta, se tulee kuitenkin esille monessa muussa aineistoni artikkelissa. Esimerkiksi artikkelissa Miten voin saada todistukseni takaisin? (14.9.2018) korostetaan sitä, että mormoneilla ainoana on totuus. Tätä perustellaan sillä, että mormonien kerrotaan olevan ainoita, joita vastaan suunnataan ”myrkyllisiä kommentteja”, ja tämä johtuu siitä, että MAP-kirkko on Jumalan oma kirkko maan päällä. Toisin sanoen MAP-kirkko esitetään siis ylivertaisena muihin kirkkoihin verrattuna. Artikkelissa lainataan Mormonin kirjan johdantoa, jossa korostetaan Mormonin kirjan olevan virheettömin kaikista kirjoista maan päällä, ja ihmisten voivan päästä sen opetusten avulla lähemmäs Jumalaa kuin minkään muun kirjan avulla. Näin korostetaan siis myös Mormonin kirjan ylivertaisuutta kaikkiin muihin pyhiin kirjoihin nähden. Artikkelissa myös syytetään katolista kirkkoa väärästä opista, kun taas mormoneilla on artikkelin mukaan totuus.

Artikkelista välittyikin edellisestä artikkelista päinvastainen suhtautuminen ulkopuolisiin. Artikkelin mukaan ”Raamatussa puhutaan myös monista jumalista, vaikka tätä selkeää raamatun oppia ei ymmärretä eikä hyväksytä innoitusta vailla olevassa lahkolaisten maailmassa.”¹²⁵ Muiden uskontojen edustajiin viittaaminen innoitusta vailla olevina lahkolaisina välittää hyvin kielteistä suhtautumista ulkopuolisiin. Artikkelissa myös kerrotaan, kuinka katolisessa kirkossa harjoitetaan ”todellista epäjumalan palvontaa”, eli jopa argumentoidaan suoraan toista uskonnollista ryhmää vastaan. Artikkelissa ollaan muutenkin puolustuskannalla, ja se näkyy erityisesti kielteisenä puheena niistä, jotka ylläpitävät kirkon vastaisia nettisivuja:

Eli kun kuulet mitä tahansa, mikä pyrkii hajottamaan Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen Kirkkoa tai parjaamaan sen johtajia tai sen jäseniä, voit tietää ilman epäilyksen häivää, että nuo vaikutteet ovat paholaisesta. Ne, jotka levittävät sellaisia valheita, niin tehdessään leimaavat itsensä paholaisen palvelijoiksi. (Miten voin saada todistukseni takaisin? 14.9.2018)

¹²⁵ Miten voin saada todistukseni takaisin? 14.9.2018.

Artikkelissa puhutaan hyvin kielteisesti niistä, jotka rohkenevat julkaista MAP-kirkon vastaisia tekstejä ja muuta materiaalia. Mielenkiintoista on se, että artikkelin tekstillä on näin negatiivinen sävy, eikä artikkeli todellakaan anna mormoneista kuvaa suvaitsevaisina ja avoimina, päinvastoin. Toisaalta artikkelissa pyritään puolustautumaan kritiikkiä tai valheellisia kommentteja vastaan. Artikkeli on enemmän suunnattu mormoneille, kuin ulkopuolisille, ja se vaikuttaa paljon sisältöön, kuten käsittelen tuonnempana.

6.2 Vuorovaikutus ulkopuolisten kanssa

Blogitekstissä Haluan naimisiin mormonin kanssa – syy, miksi olen asettanut itselleni kriteerin puolison valintaan (2.8.2018) korostetaan positiivista suhtautumista yhteisön ulkopuolisiin ihmisiin. Blogitekstissä korostetaan, että mormoni saa mennä naimisiin myös kirkon ulkopuolisen henkilön kanssa.

Yksi yleisimmistä kysymyksistä, joita minulta kysytään uskontooni liittyen, on että saanko mennä ei-mormonin kanssa naimisiin. Kyllä saan. Monet kelpolliset mormonit menevät naimisiin kirkon ulkopuolisten, hyvien ihmisten kanssa. Heillä on onnistuneita avioliittoja ja he ovat onnellisia. (Haluan naimisiin mormonin kanssa – syy, miksi olen asettanut itselleni kriteerin puolison valintaan, 2.8.2018)

Kirjoituksessa tuodaan esiin kirjoittajan usein kohtaama käsitys siitä, että mormoni saisi mennä naimisiin vain toisen mormonin kanssa. Kirjoittaja suorapuheisesti kertoo luulon vääräksi ja korjaa näin ennakkoluuloja. Kirkon ulkopuolisista puhutaan kirjoituksessa hyvin myönteiseen sävyyn. Tekstissä painotetaan, että he ovat hyviä ihmisiä ja heidän kanssaan on mahdollisuus onnelliseen avioliittoon. Näin korostetaan sitä, ettei mormoniyhteisö ole sulkeutunut, vaan ystävällisessä vuorovaikutuksessa ulkopuolisten kanssa, niin että heidän kanssaan voi jopa mennä onnellisesti naimisiin. Hengellistä väkivaltaa käsittelevissä kirjoissa pienten uskonnollisten liikkeiden, myös mormonien, esitetään suhtautuvan torjuvasti ulkomaailmaan ja ajattelevan olevansa parempia kuin muut. Kirjoissa puhutaan myös ulkomaailmalla ja yhteisön ulkopuolisilla ihmisillä pelottelusta.¹²⁶ Ulkopuoliset saatetaan kirjojen mukaan esittää hyvin huonossa valossa. Tämän seuraakristusta.fi julkaisun perusteella saa kuitenkin varsin erilaisen kuvan. Yhteisö esitetään avoimena yhteisönä, joka hyväksyy mukaan myös ulkopuoliset, eikä kaikkien tarvitse olla mormoneja. Tämä on vastaus käsitykselle sulkeutuneesta, ulkopuolisia välttelevästä yhteisöstä.

Vaikka blogikirjoituksessa Haluan naimisiin mormonin kanssa – syy, miksi olen

¹²⁶ Ruoho 2017, 150.

asettanut itselleni kriteerin puolison valintaan (2.8.2018) suhtaudutaan myönteisesti naimisiinmenoon ulkopuolisten kanssa, ei kirjoittaja itse kuitenkaan hae puolisoa ensisijaisesti yhteisön ulkopuolelta, vaan toivoo puolisoa ryhmän sisältä. Avoimuuden korostuksesta huolimatta esiin tuodaan se, että puoliso kannattaa kuitenkin mieluummin etsiä ryhmän sisältä. Tätä perustellaan muun muassa sillä, että puolisoilla kannattaa olla samanlaiset tavoitteet, arvot ja elämäntyyli. Tässä korostuu se, että mormonit ovat loppujen lopuksi muista erillinen ryhmä, vaikka kirjoituksesta päätellen ovatkin avoimia läheiseen vuorovaikutukseen myös ulkopuolisten kanssa.

Puolison etsiminen mormoniyhteisön sisältä tulee esiin myös toisessa blogikirjoituksessa Mormonideittailun ABC – 12 tilannetta, jotka ovat jokaiselle tuttuja (9.8.2018). Blogikirjoituksessa tuodaan esiin se, kuinka mormonien määrä Suomessa on vähäinen, ja siksi mormonien on tarpeen etsiä puolisoa myös Suomen rajojen ulkopuolelta. Kirjoituksessa puhutaan muun muassa Mutual-nimisestä sovelluksesta, jonka kautta mormonit tekstin mukaan etsivät puolisoa usein muista maista, kotimaan rajallisten vaihtoehtojen vuoksi.

Nyt, kun olet lukenut jo yhdeksän asiaa mormonideittailusta, sinulle ei varmaankaan tule yllätyksenä, että mormoneilla on oma Tinder. Mutual-nimisellä sovelluksella potentiaalisten treffikumppanien löytäminen voi olla helppoa ja hauskaa. Tosin sovellus ei lisää vapaiden sinkkujen määrää omassa kotimaassa, vaan monet suomalaiset sovellusta kokeilevat juttelevat lähinnä ulkomaalaisten kanssa. (Mormonideittailun ABC – 12 tilannetta, jotka ovat jokaiselle tuttuja, 9.8.2018)

Tekstissä käsitellään myös ylipäätään ”mormonideittailua” ja tuodaan esiin eroja valtavirran seurustelukuvioihin nähden. Näin tuodaan vahvasti esiin se, että mormonit yleensä etsivät puolisoa kuitenkin oman ryhmän sisältä, vaikkakin kansainvälisesti.

6.3 Johtopäätökset

Erilaiset julkaisut sivustolla luovat varsin erilaista kuvaa mormonien suhtautumisesta ulkopuolisiin. Blogiteksteissä ja suurimmassa osassa artikkeleita korostetaan yleensä myönteistä suhtautumista ulkopuolisiin, vaikka samaan aikaan pysytäänkin omana erillisenä ryhmänä. Mormoneilla on julkaisujen mukaan kuitenkin täysin totuus, vaikka muidenkin totuus tunnustetaan. Heidän on myös hyödyllistä muodostaa läheisiä ihmissuhteita ryhmän sisällä, kuin ulkopuolisten kanssa, vaikka toisaalta ulkopuolisten kanssa muodostetut suhteetkin esitetään hyvin myönteisessä valossa.

Sivustolta löytyy kuitenkin myös artikkeleita, joissa annetaan kuvaa kielteisestä

suhtautumisesta ulkopuolisiin. Näissä teksteissä ollaan puolustuskannalla, mutta siinä missä myönteisissä teksteissä keskitytään väärrien käsitysten korjaamiseen, kielteisissä jopa hyökätään ulkopuolisia vastaan. Sivuston aineistossa on siis epäyhtenäisyyttä tällä saralla. Myönteisen julkisuuskuvan luomisen kannalta nämä negatiiviset artikkelit luovat särön brändin muodostamaan tarinaan. Brändin yhtenä tavoitteena on rakentaa suhdetta yhteisön ja yleisön välille.¹²⁷ Se, että toisaalta luodaan yhteyttä ulkopuolisiin ja esiinnyttään avoimina, mutta toisaalta pysytään kuitenkin erillisinä omana ryhmänä näkyy myös samaistumisena tai erottautumisena muista. Seuraavassa luvussa perehdyn tähän teemaan tarkemmin.

7 SAMAISTUMINEN JA EROTTAUTUMINEN

7.1 Samaistuminen

Aineistossani tulee mielenkiintoisesti esiin se, kuinka toisaalta korostetaan sitä, kuinka mormonit ovat muiden ihmisten kaltaisia, mutta toisaalta erottaudutaan selvästi omaksi ryhmäksi. Sivusto seuraakristusta.fi on suomalaisten mormonien ylläpitämä, ja suomalaiselle yleisölle kohdistama. Tässä luvussa pyrin vertaamaan mormonien esitystä itsestään suomalaisten valtavirtaan. Toinen länsimaiden kontekstissa oleellinen tekijä on kristinusko ja mormonien suhde siihen. Tarkastelen, kuinka paljon sivustolla pyritään samaistamaan mormonismia tai mormoneja kristinuskoon ja kristittyihin ja kuinka paljon toisaalta erottaudutaan.

Yksi tapa samaistua muihin ihmisiin on esittää mormonit mahdollisimman tavallisina. Tämä saattaa ilmetä joko niin, että korostetaan yhteyttä kristinuskon tai suomalaisuuden kanssa tai sitä, ettei mormoneja esitellä täydellisinä, vaan samanlaisina kuin muutkin. Tulkitsen tässä kristinuskoon vertautumisen Suomen ja ylipäätään länsimaiden kontekstissa niin, että sillä pyritään osoittamaan samankaltaisuutta valtavirtaan nähden, mikä tekee mormoneista helpommin lähestyttäviä ja tavallisia, sen sijaan että he olisivat outoja ja pelottavia.

Blogitekstissä Palveleminen – keskeinen osa kirkkoamme ja elämäämme (3.9.2018) korostetaan, että ”Muiden epäitsekäs auttaminen on ihanne lähes jokaisessa uskonnossa ja elämäkatsomuksessa.” Tällä luodaan yhteyttä muihin uskontoihin ja

¹²⁷ Banet-Weiser 2012, 4, 209.

elämäkatsomuksiin niin, että mormoneilla on samoja ihanteita kuin muillakin. Toisessa artikkelissa taas sisällytetään mormonit mukaan, kun puhutaan kristityistä.

Totuuden kaava ja luopumus ovat asioita, joiden pitäisi olla tuttuja useimmille kristityille (mormonit mukaan luettuna), koska Raamattu on pullollaan niitä. (Mormoneilla ei ole yksinoikeutta totuuteen, 27.7.2018.)

Tässä kohdassa kuitenkin Raamatulla perustellaan mormonien oppia, joka ei välttämättä ole kristityille ollenkaan tuttu, mutta "pitäisi olla". Kirjoittaja viittaa suuren luopumuksen olevan muutenkin mormonislangia. Vaikka mormonit siis luetaan mukaan kristittyihin, tehdään kuitenkin myös selvä ero. Kirjoitus on suunnattu sekä mormoneille, että ulkopuolisille, ja kirjoituksessa selitetään kaikki niin, että ulkopuolisetkin ymmärtävät mistä puhutaan.

Yhteyttä kristinuskoon luodaan aineistossani muun muassa Raamattua käyttämällä. Raamatunjakeiden siteeraaminen ja Raamatun kertomuksien kuvaileminen ovat osa aineistoa. Esimerkiksi artikkelissa "Se heittääköön ensimmäisen kiven" – Nykypäivän "kivittämisen" aiheuttamat vahingot (18.8.2018) viitataan Raamatun kertomukseen, jossa Jeesus estää syntisen naisen kivityksen. Useissa artikkeleissa kuitenkin Raamatun rinnalle otetaan Mormonin kirja, jota siteerataan Raamatun lisäksi, joten tässäkin luodaan eroa yhteyden rinnalla.

Blogitekstissä Haluan naimisiin mormonin kanssa – syy, miksi olen asettanut itselleni kriteerin puolison valintaan (2.8.2018) kirjoittaja kertoo siitä, millaisen miehen kanssa haluaisi naimisiin. Halutut ominaisuudet ovat tavallisia. Tavallisilla ominaisuuksilla luodaan yhteyttä muihin suomalaisiin, ja samaistutaan heihin tällä saralla. Näin sen sijaan, että olisi vaadittu ominaisuuksia, jotka poikkeavat paljon siitä, mitä yleensä suomalainen etsii puolisoehdokkaasta. Kirjoittaja ei omien sanojensa mukaan myöskään etsi supermormonia, koska ei itsekään ole sellainen.

Toisaalta en etsi miehekseni "supermormonia", joka ei koskaan kyseenalaista uskoaani ja joka tekee aina kaiken täydellisesti ja venyy joka paikkaan kirkossa, koska en itsekään ole sellainen. Etsin epätäydellistä mormonimiestä, jonka kanssa voin yhdessä nauttia elämän ylä- ja alamaista ja jonka kanssa suunta on ylöspäin. (Haluan naimisiin mormonin kanssa – syy, miksi olen asettanut itselleni kriteerin puolison valintaan, 2.8.2018)

Tässäkin esimerkissä korostuu epätäydellisyys täydellisyyden tavoittelun sijaan, vaikka sekin siellä vilahtaa. Miehen ei tarvitse olla täydellinen "supermormoni", mutta toisaalta suunta saisi hänen kanssaan olla ylöspäin.

7.2 Erottautuminen: kirkon amerikkalaisuus

Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen kirkko on vahvasti Amerika-lähtöinen ja –johtoinen. Kirkon amerikkalaisuus suomalaisuuden sijaan tuli esiin ainakin kahdessa julkaisussa. Ensinnäkin yleiskonferenssista puhuttaessa, blogitekstissä 8 tapaa valmistautua yleiskonferenssiin (28.9.2018) kerrotaan, että se lähetetään Salt Lake Citystä, Yhdysvalloista.

Vuoden 2018 lokakuun konferenssi pidetään 6.-7.10. Konferenssi järjestetään fyysisesti Salt Lake Cityssä, mutta sitä voi seurata satelliitin tai internetin välityksellä missä päin maailmaa tahansa. (8 tapaa valmistautua yleiskonferenssiin, 28.9.2018.)

Suomalaiset kirkon jäsenet katsovat siis amerikkalaista konferenssia. Koko maailman mormonit katsovat amerikkalaista konferenssia. Blogitekstissä tulee esille myös kirkon keskusjohtoisuus, sillä kirkon johtajat puhuvat sen mukaan konferenssissa. Myös muissa julkaisuissa puhutaan kirkon johtajista ja siteerataan heitä. Kirkon korkeimpiin johtajiin eli profeettoihin viitataan aineistossani usein auktoriteettilähteinä.

Amerikkalaisuus näkyy myös siinä, että suurin osa sivuston artikkeleista on alun perin englanninkielisiltä, oletettavasti amerikkalaisilta nettisivuilta. Kuitenkin joukossa on myös suomalaisten mormonien kirjoittamia blogitekstejä ja muuta materiaalia. Kaikki on suomen kielellä ja sivuston ylläpitäjät esiintyvät sivuilla suomalaisilla nimillään.

Mormonismiin on siis pyritty liittämään suomalaisuus, vaikka amerikkalaisuus näkyykin artikkeleissa. Seuraakristusta.fi ei ole vain kokoelma käännösartikkeleita, vaan siellä on onnistuttu tuomaan materiaali lähemmäs suomalaisuutta ja suomalaista yleisöä. Toisaalta amerikkalaisuuskään ei välttämättä ole nykypäivänä negatiivinen asia, vaan voi pikemminkin tehdä yhteisöstä kiinnostavamman, kansainvälisemmän ja modernimman oloisen.

7.3 Erottautuminen: Suomalaisuudesta tai kristillisyydestä erottautuminen

Aineistossa korostetaan toisaalta yhtäläisyyksiä mormonien ja suomalaisuuden sekä kristinuskon välillä, mutta toisaalta tehdään paikoin selvä ero mormonien ja suomalaisten valtavirran välille. Ero suomalaisten valtavirtaan näkyy kiinnostavasti esimerkiksi blogitekstissä Mormonideittailun ABC – 12 tilannetta, jotka ovat jokaiselle tuttuja (9.8.2018). Tekstin alussa viitataan siihen, että

vaikka osassa tekstissä mainituissa asioista on taustalla käskyjä tai kirkon johtajien opetuksia, nämä asiat liittyvät pikemminkin mormonikulttuuriin kuin -uskontoon. (Mormonideittailun ABC – 12 tilannetta, jotka ovat jokaiselle tuttuja, 9.8.2018)

Viittaus mormonikulttuuriin on mielenkiintoinen. Blogitekstissä käsitellään 12 tilannetta, jotka liittyvät mormonien seurustelukulttuuriin, joka eroaa huomattavasti suomalaisten valtavirrasta. Mormonit eivät kirjoituksen mukaan muun muassa saa seurustella ennen kuin täyttävät 16-vuotta ja sen jälkeen kumppanin metsästys onkin kiivasta, sillä mormonit haluavat blogitekstin mukaan nuorina naimisiin. Kirjoituksessa viitataan myös lähetystyöjakson vaikutukseen seurustelusuhteeseen ja Dear John -kirjeisiin, joiksi kutsutaan kirjeitä, joilla seurustelukumppani jättää lähetyssaarnaajan. Samoja asioita mainitaan myös kansainvälisessä mormoneihin liittyvässä tai mormonien luomassa aineistossa, johon olen tutustunut aiemmin. Näin siis kirjoituksessa tulee esiin yhteys mormoneihin kansainvälisesti, eivät monet kirjoituksessa mainitut asiat olekaan tyypillisiä vain suomalaisille mormoneille. Artikkelin on positiivinen, mutta toisaalta poikkeavuus valtavirrasta ei välttämättä anna myönteistä kuvaa kaikille.

Blogitekstissä eroa mormonien ja muiden suomalaisten välille tehdään myös sanavalintojen tasolla, kuten seuraavassa esimerkissä, jossa verrataan mormoneja ja "tavallisia suomalaisia".

Koska avioliitto on niin tärkeää kirkon jäsenille, monet menevät naimisiin nopeasti ja nuorena. Siinä missä tavalliset suomalaiset seurustelevat muutaman vuoden ennen kihloihin menoa, mormoni saattaa seurustella muutaman kuukauden tai viikon. (Mormonideittailun ABC – 12 tilannetta, jotka ovat jokaiselle tuttuja, 9.8.2018)

Blogitekstissä myös puhutaan asioista, jotka ovat tyypillisiä nimenomaan mormoneille, kuten esimerkiksi seuraavassa. Tekstissä rajataan myös kirjoitus koskemaan nimenomaan suomalaisia mormoneja: "Kerron teille nyt kymmenestä deittailutilanteesta, joissa jokainen suomalainen mormoni on joskus ollut." Tällä liitetään kirjoitus Suomen kontekstiin, mutta toisaalta näin tehtäessä korostetaan eroa mormonien ja muiden suomalaisten välillä.

Mormonien poikkeavuus suomalaisten valtavirtaan nähden näkyy myös esimerkiksi siinä, että palvelutehtäviin liittyvien artikkelien mukaan jokaisella kirkon jäsenellä on palvelutehtävä. Tästä saa sen kuvan, että jokainen mormoni osallistuu aktiivisesti seurakunnan toimintaan, toisin kuin on esimerkiksi luterilaisessa kirkossa. Palvelutehtävien tavoitteeksi voi kirjoituksen perusteella ajatella yhteisöllisyyden kasvattamisen ja ylläpitämisen. Mormonien erilaisuutta korostetaan myös blogitekstissä Haluan naimisiin mormonin kanssa – syy, miksi olen asettanut itselleni kriteerin puolison valintaan (2.9.2018). Puolisoksi halutaan mormoni juuri siksi, että mormonilla olisi samanlaiset arvot ja tavoitteet, joita ei-mormonilla ei siis ole.

Erityisesti erottautuminen näkyy, kun tehdään ero MAP-kirkon ja kristinuskon välillä. Artikkelissa Yksi olennainen seikka, jonka unohdamme yrittäessämme ymmärtää, miksi Jumala sallii meidän kärsiä (14.8.2018) perehdytään kärsimyksen ongelmaan ja verrataan mormonien käsitystä kristinuskon käsitykseen. Osittain kärsimyksen ongelmaa selitetään samoin kuin kristinuskossa, mutta kristinuskoon tehdään selvä ero. Kärsimys perustellaan sillä, että se puhdistaa ja sillä on suurempi tarkoitus. Artikkelissa elämää maan päällä kutsutaan oppitunniksi, ja sen on tarkoitus kehittää ihmisiä seuraavaa elämää varten. Artikkelissa mainitaan myös mormonien oppeja, jotka poikkeavat täysin kristillisistä. Näitä ovat muun muassa taivaalliset vanhemmat ja tuskan jatkuminen myös seuraavassa elämässä. Artikkelissa myös verrataan suoraan kristinuskon käsitystä Kristuksesta mormonien käsitykseen.

Ja mormoneille profeetta Joseph Smithin kautta ilmoitettu Jeesus Kristus on jollakin tapaa eri Kristus kuin nykyajan kristinuskon Jeesus. Palautetun evankeliumin Kristus teki pelastuksemme hyväksi yhteistyötä taivaallisten Vanhempien kanssa jo ennen maailman perustamista, "Hän ei tee mitään, mikä ei olisi [meidän] hyödyksi" ([2. Nefi 26:24](#)) ja päättäväisesti Hän johdattaa ja kasvattaa kärsivällisyydellä jokaista Jumalan lasta kohti iankaikkista taivaallista perhettä. Kaikkein merkittävintä on se, että tämä Kristus ei pelasta meitä perisyntien tai turmeluksen tilasta. Ennemmin Hän on ensisijaisesti parantaja, joka hoitaa pitkään suunnitellun oppituntimme aiheuttamat haavat; oppitunnin, jonka tarkoitus on upottaa meidät tämän kuolevaisen luokkahuoneen sielua raastaviin koettelemuksiin ja tuskaan. Hän ei ole ainoastaan uskonnollisten ajatusten historian merkittävin henkilö, Hän todellakin on Kristus, joka parantaa. (Yksi olennainen seikka, jonka unohdamme yrittäessämme ymmärtää, miksi Jumala sallii meidän kärsiä, 14.8.2018)

Myös toisessa artikkelissa (Miten voin saada todistukseni takaisin, 14.9.2018) tuodaan esiin selvä ero kristinuskon ja mormonismin jumalakäsityksessä, kun selitetään MAP-kirkon kolminaisuusopista poikkeavaa näkökantaa. Artikkelissa viitataan myös siihen, kuinka Raamattu tukee tätä näkökantaa, mutta ei-mormonit eivät ymmärrä eivätkä hyväksy tätä.

Yksi olennainen erottava tekijä on myös Mormonin kirjan siteeraaminen, kuten äskeisessä esimerkissä tehtiin. Mormonin kirjaa tai muita MAP-kirkon omia pyhiä kirjoituksia siteerataan paljon muissakin julkaisuissa. Esimerkiksi artikkelissa Kuinka Mooseksen laki opettaa sovitukselta (31.7.2018) esitellään yksi esimerkki siitä, kuinka viittauksia Kristukseen voidaan löytää Mooseksen laista. Artikkelissa siteerataan sekä Raamattua että Mormonin kirjaa. Mormonin kirjaan liittyvä aines vaikuttaa kuitenkin turhalta. Artikkelin toimisi voin hyvin ilman sitäkin. Sitten artikkeli ei kuitenkaan linkittyisi mormoneihin, vaan voisi olla miltä tahansa kristilliseltä sivulta. Artikkelissa puhutaan siitä, kuinka Mooseksen lakia tulee lukea etsien sieltä yhteyksiä Kristukseen. Tämä kuulostaisi kristinuskolta, mutta artikkelissa

lisätään mukaan Mormonin kirja, joka muuttaa artikkelin selvästi mormonismiin liittyväksi.

Mormonin kirjaan, sekä liikkeen johtajien sanomisiin viitataan sivustolla ahkerasti. Esimerkiksi artikkelissa Onko viha syntiä? Oivalluksia kirkon johtajilta ja pyhistä kirjoituksista (22.8.2018) viitataan jo otsikossa kirkon johtajiin auktoriteetteina. MAP-kirkolla on omat johtajansa, jotka vain se tunnustaa, joten tässäkin tehdään eroa muihin. Nämä viittaukset linkittävätkin tekstit nimenomaan mormonismiin. Artikkelit Mormoneilla ei ole yksinoikeutta totuuteen (27.7.2018) on myös tältä osin mielenkiintoinen, sillä artikkelissa pyritään ensin puhumaan yleisesti kristityistä mormonit mukaan lukien, mutta myöhemmin artikkelissa tehdään selvä ero mormonien ja kristittyjen välillä. Mormoneilla on hallussaan kokonainen totuuden peili ja kristityillä vain sirpaleita.

7.4 Johtopäätökset

Toisaalta aineistossa korostuu mormonien samankaltaisuus muihin ihmisiin nähden, toisaalta kuitenkin korostetaan eroa muista. Samankaltaisuutta kristinuskoon luodaan esimerkiksi Raamattua käyttämällä, sekä tavallisuutta korostamalla. Erilaisuutta ja omaksi ryhmäksi erottautumista korostetaan muun muassa viittauksilla Mormonin kirjaan ja MAP-kirkon johtajiin. Myös kirkon amerikkalaisuuden esille tulo aineistossa luo mormoneista kuvaa suomalaisista erottautuvana ryhmänä. Vaikka suuri osa sivuston julkaisuista on alun perin englanninkielisiä, on kaikki materiaali kuitenkin käännetty suomeksi. Näin lähennyttään toisaalta suomalaisia.

Korostamalla samankaltaisuutta suomalaisuuden ja kristinuskon kanssa luodaan brändiä, joka on helposti lähestyttävä ja kulttuuriin sopiva. Toisaalta erojen esiin tuomisen vaikutus voi olla päinvastainen. Brändin luomisen kannalta erottuminen on kuitenkin tärkeää, jotta brändättävästä asiasta tulee jotain massasta erottuvaa. Seuraavaksi tarkastelen vielä muutamia aineistosta nousevia mielenkiintoisia huomioita.

8 MUITA HUOMIOITA

Vaikka mormonit ovat Suomessa pieni ja tuntematon ryhmä, ei mormonien vähemmistöasema ja se, etteivät ihmiset välttämättä tiedä mormoneista juuri mitään, näkynyt huomattavasti aineistossa. MAP-kirkon perusoppeja selitettiin vain muutamissa

kohdin. Toisaalta sivustolla on vanhempia julkaisuja, joissa oppeja ja tunnetuimpia käytäntöjä käsitellään enemmän. Sivuston ylläpitäjät ehkä olettavat näiden vanhempien artikkelien riittävän, eivätkä koe tarpeelliseksi pitää perusasioita jatkuvasti esillä. Kuitenkin etusivulla näkyvimmin esillä ovat juuri uusimmat julkaisut, joten ne ovat niitä, joita kävijä todennäköisimmin lukee.

Osa sivuston julkaisuista on suunnattu enemmän mormoneille itselleen. Kuitenkin muutamissa julkaisuissa, jotka oli selvästi suunnattu myös kirkon ulkopuolisille, näistä erityisesti blogiteksteissä, selitettiin tarpeen vaatiessa perusasioita MAP-kirkkoon liittyen. Esimerkiksi yleiskonferenssia käsittelevässä blogitekstissä selitettiin mikä on yleiskonferenssi, ja palvelutehtäviä esittelevässä tekstissä esitellään palvelutehtäviä ulkopuolisille. Tekstin luomaan julkisuuskuvaan vaikuttikin se, kenelle teksti on suunnattu. Blogitekstit oli usein suunnattu ulkopuolisille, ja niissä pyrittiin esittämään MAP-kirkko mahdollisimman positiivisessa valossa. Kuitenkin julkaisuissa, jotka ovat enemmän mormonien keskinäistä keskustelua, saatetaan esimerkiksi suhtautua kielteisesti ulkopuolisiin ja tuoda tietoisesti esiin yhteisön sisäisiä ongelmia. Julkaisuja ei ole sivustolla jaoteltu mitenkään sen mukaan, kenelle ne on suunnattu, joten julkisuuskuvan luomisen kannalta kaikki julkaisut ovat yhtä merkittäviä. Kävijä pääsee sivustolla tarkastelemaan mitä tahansa kiinnostavalta vaikuttavaa julkaisua. Julkaisujen jakaminen esimerkiksi eri osioihin sen mukaan onko kyse mormonien keskinäisestä keskustelusta vai ulkopuolisille suunnatuista julkaisuista muuttaisi tilannetta, ja ulkopuolisille pystyttäisiin kohdistamaan juuri niitä julkaisuja, joissa mormoneista luodaan tietoisemmin myönteistä kuvaa. Toisaalta julkaisujen jakamattomuus luo kuvaa avoimuudesta ja siitä, ettei laiteta salaisuuksia omaan osioonsa, vaan kaikki saavat lukea kaikkea. Tämä ei toisaalta ole välttämättä sivuston ylläpitäjien tietoinen päätös, vaan tilanne on kehittynyt sitä mukaan kun sivulle on laitettu lisää julkaisuja.

Mormonien ulospäin näkyvin toimintamuoto, eli lähetystyö mainitaan aineistossani parissa julkaisussa, mutta mikään niistä ei suoraan käsittele lähetystyötä. Blogitekstissä Palveleminen on parasta, mitä tiedän - silti on ihan okei kieltäytyä tehtävästä (17.9.2018) kirjoittaja kertoo kokemuksensa lähetystyöstä. Myös blogitekstissä Mormonideittailun ABC – 12 tilannetta, jotka ovat jokaiselle tuttuja (9.8.2018) kirjoittaja kertoo lähetystyön vaikutuksesta seurusteluun ja lähetystyön aikana noudatettavista säännöistä. Kirjoittaja myös mainitsee halunneensa mainita lähetystyön vaikutuksen

seurusteluun erityisesti siksi, että lähetyssaarnaajat ovat niin näkyvä osa kirkkoa. Muuten lähetystyöhön liittyvät maininnat jäävät vähäisiksi. Lähetystyötä sivutaan, mutta siihen ei pureuduta. Lähetystyöstä puhuminen useissa artikkeleissa, vaikka vain asiaa sivuten, on ymmärrettävää, sillä lähetystyö on hyvin tärkeä asia MAP-kirkossa. Vaikka aineistossani maininnat jäivät vähäisiksi, sivustolta löytyy paljon muita artikkeleita, joissa puhutaan lähetystyöstä, joko varsinaisesti lähetyssaarnaajien tekemänä tai jokaisen mormonin arjen mahdollisuutena.

Moniavioisuus on ulkopuolisten useimmin mormoneihin liittämä asia. Siitä ei kuitenkaan mainita aineistossani sanallakaan. Aineistossani oli monta avioliittoa käsittelevää kirjoitusta, mutta yhdessäkään niistä asiaa ei mainita tai tuoda esille millään tavalla. Kun etsii sivustolla julkaisuja hakusanalla "moniavioisuus" tuloksena on 10 artikkelia, joista vain kahden aiheena on nimenomaan moniavioisuus. Nämäkin kaksi artikkelia kertovat moniavioisuudesta kirkon alkuaikoina. Moniavioisuuteen liittyvää avainsanaa ei myöskään ole. Asiaan tartutaan ainoastaan sivuston osiossa "kysymyksiä ja vastauksia", jossa yhtenä kysymyksenä on "Ovatko mormonit moniavioisia". Vastauksena on jyrkkä ei, yksikään kirkon jäsen maailmassa ei ole moniavioinen, eikä moniavioisuuden harjoittajilla ole mitään tekemistä kirkon kanssa. Kirkon alkuaikojen moniavioisuus kuitenkin myönnetään.

On mielenkiintoista, että moniavioisuudesta puhutaan ainoastaan yhdessä sivuston osiossa. Sielläkin se on vain yksi kysymys muiden joukossa. Kysymyksen käsitteleminen näkyvämmiin korjaisi tehokkaammin ihmisten vääriä käsityksiä. Sivuston ylläpitäjät eivät kuitenkaan jostain syystä joko ole nähneet asian käsittelyä tarpeellisenä tai eivät ole halunneet siihen tarttua. Mormonien kesken kirkon kanta moniavioisuuteen on varmasti selvä, mutta toisaalta sivuston julkaisut on suunnattu myös ei-mormoneille. Siksi voisi odottaa aihetta käsiteltävän. Toisaalta moniavioisuus on juuri se asia, joka mormoneissa yleensä ulkopuolisia kiinnostaa, ja mikä vetää ihmisiä etsimään lisää tietoa mormoneista, joten moniavioisuusleima ei ole mormoneille välttämättä pelkästään haitta. MAP-kirkon johtajat ovat kuitenkin puhuneet vahvasti moniavioisuusleimasta eroon hankkiutumisen puolesta, joten siitäkin syystä olisi oletettavaa, että asiaa sivustolla käsiteltäisiin.

Joitain julkisuudessa olleita asioita ei aineistossani mainita ollenkaan. Esimerkiksi se, etteivät mormonit juo kahvia, teetä tai alkoholia tai käytä päihteitä, ei tule esiin yhdessäkään rajatun aineistoni julkaisussa. Sivustolla ei muutenkaan keskitytä näihin

asioihin juurikaan. Myöskään MAP-kirkon suhtautumista homoseksuaaleihin ei mainita aineistossani, vaikka mediassa on nimenomaan kritisoitu mormoneja tämän asian tiimoilta. Sivustolla on yhteensä 7 homoseksuaalisuutta käsittelevää artikkelia. Niistä saa kuvan ystävällisestä suhtautumisesta homoseksuaaleihin, vaikka toisaalta kirkon virallisesta kannasta pidetään kiinni. Homoseksuaalisuusiheisiä julkaisuja on kohtuullinen määrä, mutta on mielenkiintoista, ettei muista julkisuudessa esiin tulevista ja ihmisiä kiinnostavista asioista käydä sivustolla juurikaan keskustelua. Homoseksuaalisuuteen on MAP-kirkossa pitkään suhtauduttu kielteisesti, ja kielteinen linja pitää, vaikka osa kirkon jäsenistä toivoisikin muutosta.¹²⁸ Ei siis ole ihme, ettei tätä asiaa tuoda sivustolla aktiivisesti esille.

Seuraakristusta.fi on epävirallinen, MAP-kirkon jäsenten ylläpitämä sivusto, jonka sisältöä hallitsevat ylläpitäjät itse. Sivustoa sponsoroiva More Good Foundation asettaa rajoja nettisivun toiminnalle, mutta toisaalta voidaan kysyä, kuinka hyvin järjestö pystyy valvomaan sivuston sisältöä. Järjestö on amerikkalainen, eikä järjestöläisiin varmaankaan kuulu ketään, joka osaisi suomea. Järjestön valvomisvalta onkin siis rajallinen siihen nähden mitä sisältöä seuraakristusta.fi sivustolla julkaistaan. Toisaalta mormonien yhteisö on Suomessa niin pieni, ettei yksittäinen mormoni varmastikaan voi julkaista omalla nimellään mitä tahansa ilman, että siihen joku yhteisössä puuttuisi. Sivuston ylläpitäjät toimivat sivustolla käytännössä mormonien ja MAP-kirkon edustajina, joten toimintaa varmasti valvotaan kirkon tasolta enemmän tai vähemmän. Sivuston ylläpitäjien vapaus julkaista sisältöä sivustollaan on siis joka tapauksessa rajallinen, vaikkei sitä suoraan kontrolloidakaan. Näin siis ylläpitäjät joutuvat miettimään millaista sisältöä sivulle laittavat ja mistä asioista siellä puhuvat.

9 YHTEENVETO ANALYYSISTA

Uskonnon julkisuuskuvan luomisessa tärkeää on esittää yhteisö mahdollisimman myönteisessä valossa. Brändin rakentamisessa tulee ottaa huomioon, että brändiin liittyy teemoja, moraalikäsitteitä, arvoja ja tunteita.¹²⁹ Sivustolla seuraakristusta.fi myönteisen julkisuuskuvan luominen liittyy myös sivuston lähetystyötavoitteeseen, sillä sivuston

¹²⁸ Bushman 2006, 124–125, 129.

¹²⁹ Banet-Weiser 2012, 4, 209.

sponsori More Good Foundation painottaa tavoitteissaan uskonnon levittämistä.

Päätutkimuskysymyksenäni oli, miten sivustolla luodaan nimenomaan myönteistä kuvaa mormoneista. Myönteisen julkisuuskuvan luominen ei toteutunut aineistossani johdonmukaisesti, mutta suurin osa julkaisuista sopi loppujen lopuksi myönteisen kuvan luomiseen. Vaikka yhteisön ongelmia tuodaan esiin, esitetään mormonit kuitenkin avoimena yhteisönä, jossa ongelmia ei peitellä, vaan niistä puhutaan ja ne pyritään ratkaisemaan. Ongelmien esiintuominen on toisaalta myönteistä kuvaa luovaa avoimuutta, toisaalta riski julkisuuskuvalle. Vaikka aineistossa korostetaan eroa mormonien ja ei-mormonien välillä, ja mormonit esitetään omana erillisenä ryhmänään, luodaan julkaisuissa kuitenkin yleensä myönteistä suhtautumista yhteisön ulkopuolisiin. Negatiivinen suhtautuminen tulee esiin lähinnä kirjoituksissa, joissa ollaan puolustuskannalla ulkopuolisia vastaan. Lisäksi mormonit toisaalta samaistetaan muihin ihmisiin, korostamalla yhtäläisyyksiä kristinuskoon, suomalaisiin ja länsimaalaisuuteen, mutta toisaalta erottautuminen muista on selkeää ja sitä on paljon. Mormonit esitetään joka tapauksessa aineistossa myönteisessä valossa monin tavoin.

Myönteisen kuvan luomisessa oleellista on myös sivuston visuaalisuus. Etusivu on värikäs ja suhteellisen selkeä. Kuvitusta on paljon ja kuvat ovat yleensä kauniita. Myönteistä kuvaa luo myös ylipäättään se, että suurin osa julkaisuista on sävyltään positiivisia, jotkut jopa erittäin positiivisia.

Sosiaalinen media mahdollistaa yksittäisten uskonnon edustajien äänen kuulumisen julkisessa keskustelussa. Sosiaalisessa mediassa ihmisten on mahdollista vastata omaan uskuntoonsa kohdistuvaan kritiikkiin ja tuoda esiin ongelmia liittyen muun muassa valtaväestön suhtautumiseen henkilön uskontoa kohtaan.¹³⁰ Erityisesti hengellistä väkivaltaa käsittelevissä kirjoissa esiintyvään kritiikkiin vastataan sivustolla seuraakristusta.fi osaltaan sillä, että luodaan mormoneista myönteistä kuvaa. En tiedä ovatko sivuston ylläpitäjät tietoisia yhteisöön kohdistuvasta kritiikistä, mutta aineistosta löytyy julkaisuja, jotka edustavat täysin päinvastaista näkökantaa kuin hengellistä väkivaltaa käsittelevät kirjat. Esimerkiksi mormonit esitetään aineistossani yleensä suvaitsevaisina ja avoimina, ulkopuolisiin ihmisiin ja ylipäättään ulkomaailmaan myönteisesti suhtautuvina ihmisinä. Kirjoissa taas mainitaan muun muassa ulkomaailmalla pelottelu. Palveleminen saatetaan

¹³⁰ Lövheim 2012, 140.

muualla esittää negatiivisena pakkona, mutta palvelemistehtäviä kuvaava kirjoitus on erittäin positiivinen ja korostaa palvelemisesta koituvaa hyvää. Toisaalta tätä blogitekstiä seuraa toinen blogiteksti, jossa korostetaan, että palveleminen ei ole pakollista, eikä sitä tarvitse tehdä oman jaksamisen kustannuksella. Sivuston ylläpitäjät kuuntelevatkin siis myös yleisön kommentteja.

Seuraakristusta.fi julkaisujen yleisöiksi voidaan olettaa sekä toiset mormonit että ei-mormonit. Yleisö on oletettavasti suomenkielistä, mikä vaikuttaa siihen, että sisältöä on, erityisesti blogiteksteissä, luotu nimenomaan suomalaiselle yleisölle. Erityisesti blogiteksteissä erityisyleisön voidaan myös usein katsoa koostuvan kirkon ulkopuolisista, kun taas artikkeleissa erityisyleisö vaihtelee. Ulkopuolisten oleminen erityisyleisönä näkyy esimerkiksi MAP-kirkkoon liittyvien perusasioiden kertomisena, kuten palvelutehtävien kuvaamisena ja lähetystyön tärkeydestä kertomisena. Toisten mormonien ollessa erityisyleisönä perusasioita ei selitetä, ja tekstissä voidaan esittää esimerkiksi toivomuksia sille, kuinka mormonien tulisi toimia. Vaikka osassa julkaisuja painottuu jompikumpi yleisö, voi kaikkiin julkaisuihin kuitenkin olettaa molemmat yleisöt, sillä julkaisut ovat internetissä kenen tahansa luettavina.

Retorisessa kommunikaatiossa on yleensä pyrkimyksenä nostattaa lukijoissa tai kuulijoissa tiettyjä tunteita, vakuuttaa heidät puhujan argumenteista, sekä ohjata heidät toimimaan tietyllä tavalla.¹³¹ Julkisuuskuvan luomisessa ovat tärkeitä samat asiat.

Kommentteja sivustolla ei julkaista, ja onkin hankala sanoa kuinka paljon kommentteja sivustolle tulee. Sosiaalisessa mediassa, kuten blogeissa, kommentit ovat tärkeä osa keskustelua. Seuraakristusta.fi sivustolla julkinen keskustelu jää monologin tasolle. Blogitekstien kirjoittaja kuitenkin kertoo eräässä kirjoituksessaan kirjoittavansa kyseisen blogitekstin juuri Facebook-kavereiltaan saamiensa kommenttien vuoksi, joten kirjoittaja saa kommentteja kuitenkin toisen kanavan kautta. Seuraakristusta.fi muilla sosiaalisen median kanavilla, kuten Facebookissa kommentit ovat niilläkin vähäisiä.

¹³¹ Sakaranaho 2001, 13.

10 YHTEENVETO JA POHDINTA

Mormonit ovat Suomessa pieni vähemmistöuskonto, joka kuitenkin näkyy ulospäin erityisesti lähetyssaarnaajien ansiosta. Kuitenkin suomalaisten tiedot liittyen mormoneihin ovat jopa olemattomia tai virheellisiä. Lisäksi 58 % suomalaisista suhtautuu kyselytutkimusten mukaan mormoneihin kielteisesti, mikä johtuu varmasti osaltaan tietämättömyydestä ja mormoneihin kohdistuvasta negatiivisesta tai ennakkoluuloja pönkittävästä mediahuomiosta.¹³² Aineistossani käsittelin 20 seuraakristusta.fi sivuston artikkeleita ja blogitekstiä. Julkaisut olivat heinä-syyskuulta 2018. Sivustolla on kuitenkin julkaistu artikkeleita jo vuodesta 2016 lähtien, joten tutkimani aineisto ei ollut sivuston vanhinta, mikä osaltaan vaikuttaa tutkimustuloksiin.

Tarkoitukseni oli pyrkiä selvittämään, miten mormoneille luodaan julkisuuskuvaa sivustolla seuraakristusta.fi. Tarkastelin aineistoa kolmen eri teeman puitteissa. Aluksi tarkastelin sitä, miten sivustolla käsiteltiin mormonina olemiseen liittyviä ongelmia, toiseksi tarkastelin sitä, millaista suhtautumista ei-mormoneihin sivustolla luodaan. Kolmanneksi tarkastelin, kuinka sivuston julkaisuissa luotiin mormoneista kuvaa samanlaisina kuin muut, mutta toisaalta erilaisina kuin muut. Jokaisen teeman puitteissa luotiin pääsääntöisesti myönteistä kuvaa mormoneista. Sivustolla vastataan siis tältä osin sponsorin More Good Foundationin asettamiin tavoitteisiin, vaikka voisikin vielä tutkia sitä, kuinka hyvin tavoitteet kokonaisuudessaan toteutuvat.

Mia Lövheimin tutkimuksessa pohjoismaiden nuoret musliminaiset saivat äänensä kuuluville blogiensa kautta. Omassa tutkimuksessani kyseessä oli myös vähemmistöuskontoon kuuluvien yksittäisten ihmisten tuottama materiaali. Sivuston seuraakristusta.fi julkaisujen avulla ylläpitäjät osallistuvat sekä mormonien yhteisön sisäiseen keskusteluun, että keskusteluun ulkopuolisten kanssa. Erona kuitenkin on se, ettei seuraakristusta.fi sivustolla ole kommentteja, kun ne taas olivat tärkeässä roolissa Lövheimin tutkimuksessa. Lövheiminin mukaan internetin avulla yksittäiset henkilöt voivat myös ohittaa uskonnollisen yhteisön portinvartijoita, ja saada äänensä kuuluville heidän mahdollisesta vastustuksestaan huolimatta.¹³³ Oman aineistoni kohdalla tämä ei todennäköisesti lopulta toteudu, sillä seuraakristusta.fi sivustoa varmasti valvotaan yhteisön taholta. Aineistossani

¹³² Ketola et al. 2012, 52, 54.

¹³³ Lövheim, 130–132, 142.

oli näkyvissä myös mormonien oma identiteetin rakentaminen ja sen esiin tuominen, jotka Herbert liittää erityisesti sosiaalisen median mahdollisuuksiin.¹³⁴

Seuraakristusta.fi sivuston julkaisut sopivat hyvin Lövheimin kuvaukseen siitä, mihin kirjoittajat pohjaavat auktoriteettinsa puhua uskonnon edustajina. Lövheim mainitsee toisaalta institutionaaliset auktoriteettilähteet, kuten pyhän kirjan ja uskonnolliset johtajat, toisaalta oman kokemuksen auktoriteetin lähteenä. Samat auktoriteetit toistuivat työni aineistossa, kun julkaisuissa viitataan esimerkiksi Mormonin kirjaan ja Raamattuun, MAP-kirkon profeettojen lausumiin tai kirjoittajan omiin kokemuksiin.¹³⁵

Seuraakristusta.fi sivustolla toteutuu erityisesti sosiaalisen median mahdollisuus tuottaa omasta uskonnosta muusta mediasta poikkeavaa kuvaa, ja vastata uskontoa koskevaan kritiikkiin. Erityisesti hengellistä väkivaltaa käsittelevien kirjojen negatiiviset esitykset saavat vastaansa sivustolla luodun myönteisen kuvan mormoneista. Siinä missä Ruoho esimerkiksi kertoo yhteisön ulkopuolisilla pelottelusta, aineistossani luodaan pääsääntöisesti kuvaa myönteisestä suhtautumisesta ulkopuolisiin.¹³⁶ Sivustolla vastataan myös kritiikkiin Mormonin kirjaa ja mormonien historiaa kohtaa. Sivustolla ei kuitenkaan oteta näkyvästi kantaa julkisuudessa esiintyviin käsityksiin mormoneista, kuten moniavioisuuteen. Sivustolla ei siis kuitenkaan pyritä pääasiassa korjaamaan ennakoluuloja tai vastaamaan kritiikkiin. Mormoneihin suhtaudutaan kyselytutkimusten mukaan Suomessa erittäin negatiivisesti, ja myönteisen kuvan luomisella vastataan myös tähän haasteeseen.¹³⁷

Krönertin ja Heppin tutkimuksessa, sekä Einsteinin tutkimuksessa uskonnolliset ryhmät loivat julkisuuskuvaa esimerkiksi tarkkaan mietityllä visuaalisuudella. Krönertin ja Heppin tutkimuksessa katolisen kirkon maailman nuorten päivästä pyrittiin antamaan mediassa kuva kansainvälisenä ja nuorille merkityksellisenä.¹³⁸ Einsteinin tutkimuksessa Alpha-kurssit pyrittiin esittämään niiden nettisivuilla visuaalisesti niin, että ne vetoavat yläluokan nuoriin aikuisiin.¹³⁹ Molemmissa tärkeää oli kohderyhmä ja ”tuotteen” esittäminen kohderyhmälle relevanttina. Sivustolla seuraakristusta.fi kohderyhmiä on kaksi, toiset mormonit ja ulkopuoliset. Kuitenkin ulkopuoliset voivat nähdä kaikki julkaisut, joten ne

¹³⁴ Herbert 2013, 97.

¹³⁵ Lövheim 2012, 140–141.

¹³⁶ Ruoho 2017, 150.

¹³⁷ Ketola et al. 2012, 52, 54.

¹³⁸ Krönert & Hepp 2011, 98–101.

¹³⁹ Einstein 2007, 113.

kaikki vaikuttavat mormoneista luotavaan julkisuuskuvaan. Julkisuuskuva ei aineistossani ole yhtä tarkasti mietitty, kuin Krönert & Heppin ja Einsteinin aineistossa, mutta siitä voi löytää samoja piirteitä. Kaikissa on esimerkiksi pyritty luomaan kyseessä olevasta uskonnosta positiivista kuvaa, sekä toisaalta erottautumaan omaksi ryhmäksi, mutta silti korostamaan sopivuutta nyky-yhteiskunnassa elävän nuoren tai nuoren aikuisen elämään.

Vaikka More Good Foundationin tavoitteissa keskeistä on lähetystyö, ei seuraakristusta.fi ole suoraan keskittynyt lähetystyöhön. Lähetystyötavoite tulee esille hienovaraisemmin esimerkiksi luomalla myönteistä kuvaa, sekä tarjoamalla tietoa mormoneista. Sivustolla on myös linkit MAP-kirkon virallisille sivuille, joilta löytyy sekin tieto, mitä seuraakristusta.fi sivustolla ei ole, kuten esimerkiksi tiedot lähimmän MAP-kirkon kirkkorakennuksen sijainnista.

Mormonit ovat aiemmin pyrkineet luomaan itsestään kuvaa tavallisina ihmisinä ja erityisesti viime aikoina MAP-kirkko on painottanut uskonnon yhteyttä kristinuskoon.¹⁴⁰ Kirkon virallisella tasolla tapahtuu näin julkisuuskuvan luomista. MAP-kirkko omistaa yliopistoja Yhdysvalloissa ja Yhdysvaltojen presidenttiehdokkaissa on ollut mormoneja. Mormonit osallistuvatkin yhteiskuntaan monin tavoin. Olisikin mielenkiintoista laajentaa tutkimusta tutkimaan mormonien julkisuuskuvaa yleensä. Toisaalta tällainen tutkimus olisi hedelmällisintä Yhdysvalloissa, koska mormoneja on siellä paljon, kirkon johtohenkilöt toimivat siellä ja suurin osa mormonien tuottamasta materiaalista mediassa on amerikkalaista.

Julkisessa keskustelussa uskonto nähdään usein yksityisasiana, eikä kirkon haluta vaikuttavan ihmisten moraalisiin päätöksiin.¹⁴¹ Osalle ihmisistä uskonto on kuitenkin tärkeä osa elämää ja tapaa katsoa maailmaa. Yksittäiset henkilöt voivat sosiaalisen median kautta osallistua keskusteluun uskontonsa edustajina, ja näin vastata esimerkiksi uskontoonsa kohdistuvaan kritiikkiin ja tuoda esiin ongelmia ihmisten suhtautumisessa kyseiseen uskontoon. Mormonit ovat Suomessa pieni ja tuntemattomaksi jäänyt vähemmistöuskonto, ja työni tarjoaakin tärkeää näkökulmaa siihen, kuinka vähemmistöuskonnon edustajat voivat vaikuttaa ja tuoda ääntään kuuluville sosiaalisen median kautta.

Tutkimuksessani keskityin tarkastelemaan mormonien tuottamaa ja

¹⁴⁰ Banet-Weiser 2013, 165

¹⁴¹ Kääriäinen 2005, 167–169.

internetissä julkaisemaa materiaalia. Koska suomalaisten mormonien tuottama materiaali internetissä on vähäistä, olisi mielenkiintoista tutkia myös muuta mormonien tuottamaa materiaalia. Tarvittaisiin myös enemmän tutkimusta koskien sosiaalisen median roolia vähemmistöuskontojen identiteetin rakennuksen ja esittämisen paikkana, sekä tutkimusta siitä, kuinka paljon ja millä tavalla vähemmistöuskontoon kuuluvat itse kokevat sosiaalisen median vaikutuksen, joko mahdollistajana tai haasteena.

LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

Lähteet

Mormoneilla ei ole yksinoikeutta totuuteen. Seuraakristusta.fi. 27.7.2018. <https://seuraakristusta.fi/kirkon-opit-kysymormonilta/totuus-mormonit/> (viitattu 1.10.2018).

Kuinka Mooseksen laki opettaa sovitukselta. Seuraakristusta.fi. 31.7.2018. <https://seuraakristusta.fi/kirkon-opit-kysymormonilta/mooseksen-laki-sovitushri/> (viitattu 1.10.2018).

Haluan naimisiin mormonin kanssa – syy, miksi olen asettanut itselleni kriteerin puolison valintaan. Seuraakristusta.fi. 2.8.2018. <https://seuraakristusta.fi/kotimaiset/naimisiin-mormonin-kanssa/> (viitattu 1.10.2018).

Mormonideittailun ABC – 12 tilannetta, jotka ovat jokaiselle tuttuja. Seuraakristusta.fi. 9.8.2018. <https://seuraakristusta.fi/kotimaiset/deittailu-mormonit/> (viitattu 1.10.2018).

Yksi olennainen seikka, jonka unohdamme yrittäessämme ymmärtää, miksi Jumala sallii meidän kärsiä. Seuraakristusta.fi. 14.8.2018. <https://seuraakristusta.fi/elamaa-mormonina/miksi-jumala-sallii/> (viitattu 1.10.2018).

”Se heittäköön ensimmäisen kiven” – Nykypäivän ”kivittämisen” aiheuttamat vahingot. Seuraakristusta.fi. 18.8.2018. <https://seuraakristusta.fi/elamaa-mormonina/se-heittakoon-ensimmaisen/> (viitattu 1.10.2018).

Onko viha syntiä? Oivalluksia kirkon johtajilta ja pyhistä kirjoituksista. Seuraakristusta.fi. 22.8.2018. <https://seuraakristusta.fi/kirkon-opit-kysymormonilta/onko-viha-synti/> (viitattu 1.10.2018).

Onko olemassa muita Mormonin kirjan kaltaisia muinaisia aikakirjoja? Seuraakristusta.fi. 29.8.2018. <https://seuraakristusta.fi/kirkon-opit-kysymormonilta/mormonin-kirja-kaltaisia/> (viitattu 1.10.2018).

Mistä tiedän, että olen saanut anteeksi? Seuraakristusta.fi. 31.8.2018. <https://seuraakristusta.fi/elamaa-mormonina/mista-tietaa-saanut-anteeksi/> (viitattu 1.10.2018).

Palveleminen – keskeinen osa kirkkoamme ja elämäämme. Seuraakristusta.fi. 3.9.2018. <https://seuraakristusta.fi/kotimaiset/palveleminen-mormonit/> (viitattu 1.10.2018).

Vaari vastaa: Kuinka sovittaa uskomisen Mormonin kirjan sanomaan Jumalasta ja Jeesuksesta siinä esiintyviin ajoitusvirheisiin? Seuraakristusta.fi. 8.9.2018. <https://seuraakristusta.fi/elamaa-mormonina/mormonin-kirjan-aikavirheet/>. Viitattu 1.10.2018.

Miten voin saada todistukseni takaisin? Seuraakristusta.fi. 14.9.2018. <https://seuraakristusta.fi/elamaa-mormonina/todistus-mormonin-kirja/> (viitattu 1.10.2018).

Palveleminen parasta, mitä tiedän – silti on ihan okei kieltäytyä tehtävästä. Seuraakristusta.fi. 17.9.2018. <https://seuraakristusta.fi/kotimaiset/palveleminen-parasta/> (viitattu 1.10.2018).

Mormonin kirjan unohdettu todistaja, joka ei suostunut kieltämään uskoa edes kuoleman uhatessa. Seuraakristusta.fi. 25.9.2018. <https://seuraakristusta.fi/elamaa-mormonina/hiram-page-mormonin-kirja/> (viitattu 1.10.2018).

8 tapaa valmistautua yleiskonferenssiin. Seuraakristusta.fi. 28.9.2018. <https://seuraakristusta.fi/kotimaiset/yleiskonferenssi-8-tapaa-valmistautua/> (viitattu 1.10.2018).

Kirjallisuus

Aro, Jessikka

2014 Mormonikirkossa kuohuu – tasa-arvon puolustajaa uhataan erottamisella Yhdysvalloissa. (23.6.2014). Yle Uutiset. <https://yle.fi/uutiset/3-7313515> (viitattu 1.12.2018.)

Banet-Weiser, Sarah

2013 Authentic TM: The politics and ambivalence in a brand culture. New York, NY: New York University Press.

Brown, Rupert

2010 Prejudice: Its social psychology (2nd ed.). Oxford: Wiley-Blackwell.

Bunt, Gary R.

2009 iMuslims: Rewiring the house of Islam. Chapel Hill: University of North Carolina Press.

Bushman, Claudia L.

2006 Contemporary Mormonism: Latter-day Saints in modern America. Westport, CN: Praeger.

Campbell, Heidi A.

2012 Digital religion: Understanding religious practice in new media worlds. Abingdon, Oxon; New York: Routledge.

Chou, Hui-Tzu Grace

2013 Mormon missionary experiences and subsequent religiosity among returned missionaries in Utah. Social Sciences and Mission, Vol. 26 (2-3). 199-225.

Cowan, Douglas E. & Dawson, Lorne L.

2004 Religion online: Finding faith on the Internet. New York: Routledge.

Dahlgren, Taina & Scheinin, Martin

1996 Vähemmistöt ja niiden syrjintä Suomessa. Helsinki: Yliopistopaino.

Davies, Douglas J.

- 2003 An Introduction to Mormonism. Cambridge, UK: New York: Cambridge University Press.
- Einstein, Mara
- 2007 Brands of faith: Marketing religion in a commercial age. Milton Park, Abingdon, Oxon ; New York: Routledge.
- Eskola, Jari & Suoranta, Juha
- 1998 Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.
- Grieve, Gregory P. & Veidlinger, Daniel M.
- 2015 Buddhism, the internet, and digital media: The pixel in the lotus. New York, NY: Routledge.
- Hakkarainen, Kaisa
- 2018 Mormonikirkko pyristelee irti mormoni-nimityksestä – tarkoituksena korostaa kristillisyyttä ja ottaa etäisyyttä moniavioisiin liikkeisiin. (17.8.2018) Helsingin Sanomat. <https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000005794344.html>. (viitattu 1.12.2018.)
- Hakulinen, Rauno
- 2008 Kansankirkon varjossa: Uskonnollisen tasa-arvon toteutuminen Suomessa - vähemmistöjen näkökulma. Pro gradu -tutkielma. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Haws, J. B.
- 2014 The Mormon image in the American mind : fifty years of public perception. New York: Oxford University Press.
- Herbert, David
- 2013 Paradise lost? islamophobia, Post-liberalism and the Dismantling of State Multiculturalism in the Netherlands: The Role of Mass and Social Media. Herbert et al. (toim.), Social Media and Religious Change. Berlin; Boston: De Gruyter. 79-102.
- Herbert, David & Gillispie, Marie
- 2013 Introduction: Social Media and Religious Change. Herbert et al. (toim.), Social Media and Religious Change. Berlin; Boston: De Gruyter, 1-14.
- Hevonoja, Jaana
- 2014 Mormoninaiset tavoittelevat pappisoikeuksia. (6.4.2014). Yle Uutiset. <https://yle.fi/uutiset/3-7176199> (viitattu 1.12.2018)
- Hiiri, Jukka
- 2014 Mormonit tunnustivat perustajansa moniavioisuuden ja lapsivaimot. (12.11.2014). Helsingin Sanomat. <https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000002776849.html> (viitattu 1.12.2018.)

Hjarvard, Stig & Lövheim, Mia

2012 Mediatization and religion: Nordic perspectives. Göteborg: Nordicom.

Illman, Ruth, Ketola, Kimmo, Latvio, Riitta & Sohlberg, Jussi

2017 Johdanto. Illman, R., Ketola, K., Latvio, R., Sohlberg, J. & Hulkkonen, K. Monien uskontojen ja katsomusten Suomi. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.

Isoniemi, Jaakko

2016 Mormonit vihaavat Donald Trumpia – Utahissa luvassa kylmää kyytiä. (21.3.2016). Iltalehti. <https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/2016032121305345> (viitattu 1.12.2018.)

Jokinen Arja, Juhila Kirsi & Suoninen Eero

1993 Diskursiivinen maailma: teoreettiset lähtökohdat ja analyttiset käsitteet. Jokinen A., Juhila K. & Suoninen E. Diskurssianalyysin aakkoset. Tampere: Vastapaino. 17-47.

Kervinen, Elina

2017 Mormonien suurella sinkkuleirillä sadat nuoret ympäri maailmaa bailaavat ja ihastuvat limun voimalla – ”Se tavallaan on se salainen tarkoitus”. (5.8.2017) Helsingin Sanomat. <https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000005314938.html> (viitattu 1.12.2018.)

Ketola, Kimmo

2008 Uskonnot Suomessa 2008: Käsikirja uskontoihin ja uskonnollistaustaisiin liikkeisiin. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.

Ketola, Kimmo

2011 Suomalaisten uskonnollinen suvaitsevaisuus. Ketola, K., Niemelä K., Palmu, H., Salomäki, H. Uskonto suomalaisten elämässä: Uskonnollinen kasvatus, moraali, onnellisuus ja suvaitsevaisuus kansainvälisessä vertailussa. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto: Taju.

Ketola, Kimmo, Niemelä, Kati, Palmu, Harri & Salomäki, Hanna

2012 Haastettu kirkko: Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2008-2011. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.

Kröger, Tanja

2017 Mormoni haluaa ravistaa ennakkoluuloja: ”Moniavioisuus kielletään nykyaikana”. (4.2.2017). Yle Uutiset. <https://yle.fi/uutiset/3-9438726> (viitattu 1.12.2018.)

Krönert, Veronika & Hepp, Andreas

2010 Religious Media Events and Branding Religion. Bailey, M. & Redden, G. Mediating faiths: Religion and socio-cultural change in the twenty-first century. Farnham, Surrey, Englanti; Burlington, VT: Ashgate.

Kuula, Arja

2006 Tutkimusetiikka: Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere: Vastapaino.

Kuusisto, Arniika

2009 Growing up within a Religious Community: A Case Study of Finnish Adventist Youth. *Journal of Empirical Theology*, 22 (1). 47–69.

Kääriäinen, Kimmo, Ketola, Kimmo & Niemelä, Kati

2005 Religion in Finland: Decline, change and transformation of Finnish religiosity. Tampere: Church Research Institute.

Lehto, Pentti

2016 "En halua kuulua kirkkoon". Pro gradu -tutkielma. Helsinki: Helsingin yliopisto.

Leinonen, Kaisa

2014 Neuvottelu suomalaisuudesta islamiin kääntyneiden naisten blogikirjoituksissa. Pro gradu -tutkielma. Helsinki: Helsingin yliopisto.

Linjakumpu, Aini

2015 Uskonnon varjot: Hengellinen väkivalta kristillisissä yhteisöissä. Tampere: Vastapaino.

Lukion opetussuunnitelman perusteet 2015

2015 Lukion opetussuunnitelman perusteet 2015. Helsinki: Opetushallitus.

Lövheim, Mia

2012 A Voice of Their Own: Young Muslim Women, Blogs and Religion. Hjarvard S. & Lövheim M. *Mediatization and religion : Nordic perspectives*. Göteborg: Nordicom.

Mikkonen, Nadja

2014 Mormonilähetysaarnajien määrä kasvoi ikärajan alentamisesta. (22.7.2014). Yle Uutiset. <https://yle.fi/uutiset/3-7353428> (viitattu 1.12.2018).

More Good Foundation

About Us. More Good Foundation.
<https://www.moregoodfoundation.org/about-us> (viitattu 10.9.2018.)

Mormonien Uutishuone

Vyöhyke. Mormonien Uutishuone.
<https://www.mormonien uutishuone.fi/artikkelit/vyohyke> (viitattu 20.11.2018).

Mormon Newsroom

Facts and Statistics. Mormon Newsroom.
<http://www.mormonnewsroom.org/facts-and-statistics> (viitattu 23.12.2018).

Myllymäki, Tuukka

2014 Mormoninuoret lähetystyössä: "Uskoin jäätyväni Suomessa". (24.7.2014). Yle Uutiset. <https://yle.fi/uutiset/3-7369120> (viitattu 1.12.2018).

Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen kirkko

Tietoa meistä. Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen kirkko. <https://www.mormonit.fi/about> (viitattu 20.11.2018).

Neuvonen, Pilvi

2015 Muutakin kuin mormoni - Identiteetit, jäsenyydet sekä identiteetti- ja jäsenyysneuvottelut koulun kontekstissa vähemmistöuskontoon kuuluvien nuorten kertomina. Pro gradu -tutkielma. Helsinki: Helsingin yliopisto.

Niemelä, Kyösti

2017 Polyamoria tekee tuloaan. (7.3.2017). Helsingin Sanomat. <https://www.hs.fi/paivanlehti/07032017/art-2000005116098.html> (viitattu 1.12.2018).

Nurminen, Jussi

2015a Mormonit tuomitsevat homojen syrjinnän ja vaativat itselleen oikeutta syrjiä homoja. (27.1.2015). Yle Uutiset. <https://yle.fi/uutiset/3-7764535> (viitattu 1.12.2018).

Nurminen, Jussi

2015b Yhdysvaltain partiopoikaliike sallii homojohtajat. (27.8.2015). Yle Uutiset. <https://yle.fi/uutiset/3-8186322> (viitattu 1.12.2018).

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014

2014 Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Helsinki: Opetushallitus.

Pesonen, Heikki & Lassander Mika

2001 Taivaskanava on auki – Retoriikan yleisöteoria. Sakaranaho, T. (toim.), Retorinen tutkimus uskontotieteessä. Helsinki: Helsingin yliopisto, uskontotieteen laitos. 45-61.

Pettersson, Maria

2014 Avaruustutkija ja mormoni uskoo ihmeisiin, mutta ei evoluutioon. (14.8.2014). Helsingin Sanomat. <https://www.hs.fi/elama/art-2000002753153.html> (viitattu 1.12.2018).

Pihlaja, Stephen

2013 Truck Stops and Fashion Shows: a Case Study of the Discursive Performance of Evangelical Christian Group Affiliation on Youtube. Gillispie et al. Social Media and Religious Change. Berlin; Boston: De Gruyter. 165-184.

Pudas, Mari

2016 Ruotsin mormonikirkko kyselee lapsilta seksistä: "Perverssiä ja inhottavaa". (31.8.2016). Iltalehti. <https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/2016083122243923> (viitattu 1.12.2018).

Rautio, Samppa

2018 IL selvitti: homoseksuaaleja yritetään eheyttää Suomessa edelleen. (16.6.2018). Iltalehti. <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/201806152200996314> (viitattu 1.12.2018).

Ruoho, Aila

2017 Pyhät, pahat ja pelokkaat: Pelko ja itsetuhoisuus hengellisissä yhteisöissä. Jyväskylä: Atena.

Saarikoski, Laura

2018 Mormonipoika tuli Suomeen vuonna 1999 kolkuttelemaan ovia ja opettamaan meitä, mutta kävikin niin, että Suomi teki hänestä hipsterin, diplomaatin ja eräihmisen. (22.4.2018). Helsingin sanomat. <https://www.hs.fi/sunnuntai/art-2000005649450.html> (viitattu 1.12.2018).

Sakaranaho Tuula

2001 Uskontotieteen kohtauspaikka: Retorisen tutkimuksen tavat ja mahdollisuudet. Sakaranaho (toim.), Retorinen tutkimus uskontotieteessä, Helsinki: Helsingin yliopisto, uskontotieteen laitos. 6-27.

Suomen evankelisluterilainen kirkko

Seurakunnat tilastoivat työtään. Suomen evankelisluterilainen kirkko. <https://evl.fi/tietoa-kirkosta/tilastotietoa> (viitattu 2.4.2019).

Suoninen, Eero

1993 Kielenkäytön vaihtelevuuden analysoiminen. Jokinen A., Juhila K. & Suoninen E. Diskurssianalyysin aakkoset. Tampere: Vastapaino. 48-74.

Teusner, Paul E.

2013 Formation of a Religious Technorati: Negotiations of authority among Australian emerging church blogs. Campell H. A. (toim.), Digital religion: Understanding religious practice in new media worlds. Abingdon, Oxon ; New York: Routledge. 182-189.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli

2002 Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

van Zoonen, Liesbet; Vis, Farida & Mihejl, Sabina

2011a Youtube interactions between agonism, antagonism and dialogue: Video responses to the anti-Islam film Fitna. New Media and Society 13 (8). 1283-1300.

van Zoonen, Liesbet; Vis, Farida & Mihejl, Sabina

- 2011b Women responding to the anti-Islam film Fitna: Voices and actors of citizenship on Youtube. *Feminist Review* 97. 110-129.
- Varis, Leeni
- 2014 Mormonit kieltäytyvät kahvista ja teestä. (26.11.2014). Yle Uutiset. <https://yle.fi/uutiset/3-7647250> (viitattu 1.12.2018).
- Östman, Kim
- 2006 Mormonismin tutkimus Suomessa. Kirjallisuutta, tutkimusideoita ja lähteitä. *Uskonnontutkija*, 2/2006.
- Östman, Kim
- 2010 The introduction of Mormonism to Finnish society, 1840-1900. Turku: Åbo Akademi University Press.
- Östman, Kim
- 2017 Mormonit suomalaisessa yhteiskunnassa. Illman, R., Ketola, K., Latvio, R. & Sohlberg, J. Monien uskontojen ja katsomusten Suomi. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus. 138-147.